

בס"ד

ספר

זוהר משלי

א מְשִׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: ב לְדַעַת זֹכְמָה וּמוֹסָר
 לְהַבִּין אֲמָרֵי בִינָה: ג לְקוֹזֹת מוֹסָר הַשֵּׁכֶל צָדֵק וּמִשְׁפָּט
 וּבִישָׁרִים: ד לָתֵת לְפִתְאִים עֲרָמָה לְנֶעַר דַּעַת וּמוֹמָה: ה יִשְׁמַע
 זֹכֶם וְיוֹסֵף לְקוֹז וְנָבוֹן תַּזְבָּלוֹת יִקְנֶה: ו לְהַבִּין מְשָׁל וּמְלִיצָה
 דְּבָרֵי זֹכְמִים וְזוּדָתָם: ז יִרְאֵת יְהוָה רֵאשִׁית דַּעַת זֹכְמָה
 וּבוֹסָר אֲוִילִים בָּזוּ: ח שְׁמַע בְּנֵי מוֹסָר אָבִיךָ וְאַל תִּטְשׂ תּוֹרַת

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

משלים שאמר שלמה המלך

שלמה בן דוד מלך ישראל, אמר רבי יוסי כתוב (מלכים א' ה') וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף, מקרא זה ביארו החכרים, אבל וידבר שלשת אלפים משל ודאי על כל דבר ודבר שהוא היה אומר היו בו שלשת אלפים משל, שזה המשל נתפשט לשלשת אלפים משל. (ב- קמה).

**עיקר היראה בגין דאיהי רב ושליט
 עיקרא ושרשא דכל עלמין**

יראת ה' ראשית דעת, יראת ה' נקראת ראשית, כמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה' לפי שמדרגה הזאת נקראת ראשית, וזה הוא השער ליכנס תוך האמונה, יראה מתחלקת לג' אופנים, שנים מהם אין בהם עיקר כראוי להיות, ואחד הוא עיקר היראה, יש אדם הירא מהקדוש ברוך הוא בשביל שיהיו בניו ולא ימותו, או שמפחד מעונש הגוף או מהפסד ממונו, ולכך ירא ממנו תמיד, נמצא שהיראה שהוא ירא

מהקדוש ברוך הוא אינו מחשב לעיקר, ויש אדם שירא מן הקדוש ברוך הוא לפי שמפחד מעונש של עולם ההוא ועונש הגיהנם, שתי אלה אין עיקר היראה הן ואינן שורש שלה, עיקר היראה הוא לפחד מרבונו לפי שהוא אדון המושל והוא העיקר והשורש של כל העולמות, והכל לפניו כאפס חשוב, כמו שכתוב (דניאל ד) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין, ולהשים מחשבתו במקום ההוא שנקרא יראתה, שעליה כתוב יראת ה' לחיים, וזה העיקר והיסוד לכל שאר מצות התורה^ב, מי שנוטר ליראה נוטר הכל, אינו נוטר ליראה אינו נוטר מצות התורה, שהרי זה הוא השער לכל, ולפיכך המקום שנקרא יראת ה' נקרא ראשית דעת. (א- יא:).

**ה' שמח עם העוסקים בתורה בפרט
 העוסקים בתורה בחצות הלילה**

שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן, פתח רבי אלעזר ואמר, שמע בני מוסר אביך, זה הקדוש ברוך

זו הזֶהר

ליכנס לסוד האמונה.

ב. כי בנין המלכות היא מן תרי"ג אורות של תרי"ג מצות.

א. פירוש מדת המלכות שהיא יראת ה' כיון שהיא בחינת דין וגבורה, היא נקראת ראשית, כי היא ספירה הראשונה ממטה למעלה, כמו שנקראת בשביל זה שערי צדק, כי היא השער

אמרה: ט כי לוית זון הם לראשה וענקים לגררתיה: י בני אם
 יפתוך זוטאים אל תבא: יא אם יאמרו לכה אתנו נארה
 לדם נצפנה לנקי זונם: יב נבלעם פשאל זויים ותמימים
 כיורדי בור: יג כל הון יקר נמצא נמלא בתינו שקל: יד גורקה
 תפיל בתוכנו כיס אזור יהיה לכלנו: טו בני אל תלך בדרך
 אתם מנע רגלך מנתיבתם: טז כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו
 לשפך דם: יז כי זונם מורה הרשת בעיני כל בעל פנף: יח
 והם לדמם יארבו יצפנו לנפשם: יט כן ארזות כל בצע
 בצע את נפש בעליו יקוץ: כ זכמות בחוץ תרצה ברוכות תתן
 קולה: כא בראש הבמות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

בתורה, כל שכן אדם שנתעורר בלילה לעסוק בתורה, שהרי כל הצדיקים שבגן העדן מקשיבים לקולו, והקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, כמו שביארנו שכתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. (ג-ריג).

חכמה העליונה וחכמה זעירה שנכללה בה

חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה, אמר רבי שמעון מקרא זה סוד עליון הוא, מהו חכמות, אלו חכמה העליונה וחכמה זעירה שנכללה בה בעליונה, ושורה בה¹² בחוץ תרנה.

הוא, ואל תמש תורת אמו, זו כנסת ישראל, מהו מוסר אביך, זו התורה שיש בה כמה תוכחות כמה עונשין, כמו שכתוב מוסר ה' בני אל תמאס ולא תקוץ בתוכחתו, וכל מי שמתנגע בתורה בעולם הזה זוכה שיפתחו לו כמה שערים בעולם ההוא וכמה הארות, ובשעה שיצא מעולם הזה היא מקדמת לפניו והולכת לכל שומרי שערים, מכרות ואומרת (ישעי' כו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק, הכינו כסאות לפלוגי עבד המלך, שאין שמחה להקדוש ברוך הוא אלא במו שמתנגע

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

שפיר שייך הלשון דאתכלילת בה בעלמה, כי ידוע שאות יו"ד במילואו רמז על חכמה ובינה, כי האות ו' היינו חכמה, והאותיות ו' ד' נפרשו ונעשה מהן אות ה' הראשונה של השם הו"ה ברוך הוא, ולכן שפיר שנקראת הבינה חכמה זעירה הנכללת בחכמה עלאה, כי גם היא בנימטריא עשרה כמו האות ו'

ג. מפרשי הזוהר פירשו כאן פירושים שונים בענין חכמה זעירה, יש מפרשים דהיינו מלכות, ויש מפרשים דהיינו חכמה דתפארת, ואני הפעוט אינני כדאי לבטל דבריהם הקדושים, אמנם כדי שלא יהיו דברי הזוהר דחוקים נראה לפי עניות דעתי לפרש בעזרת ה' יתברך, דכאן המכוון של חכמה זעירה על הבינה, ועליה

**עולם הבא נברא ביו"ד
שהיא חכמה**

להאיר האירה בסוד עלם הבא, ועולם
הבא נברא ממנה^[1], כמו שלמדנו עולם
הבא נברא ביו"ד^[2], ונסתרה חכמה
ההיא שם, והם אחד^[3], ובזמן שנתעמר
הכל בסוד עולם הבא כמו שאמרנו, אז
יש שמחה שתופיע הארה, והכל בהשאי
שלא נשמע ההוצה לעולם.

בוא וראה חכמה העליונה היא
נסתר כל הנסתרות, לא נודעה ואינה
בהתגלות, כמו שכתוב (איוב כח) לא
ידע אנוש ערכה וגו', כאשר נתפשטה

זיו הזהר

והמכוון של ב' התיבות ברחבות תתן קולה כך
הוא, ברחבות, נינו בעולם הבינה שם תתן
החכמה את קולה, כלומר בהבינה שנקראת
אמא תתן ותוליד החכמה שנקרא אבא את
קולה שהוא התפארת הנולד מן הבינה, וזהו
שאמר אחר כך ותמן תתן קולה עלאה ותתאה,
כיון שהקול בא משניהם מן חכמה ובינה, וכדי
לתרץ מה שמתחיל בלשון רבים חכמות ואחר
כך, מדבר בלשון יחיד תרנה תתן, לכך מוסף
לומר וכלא חד, שהחכמה ובינה הן תרין
רעין דלא מתפרשין והן כמו אחד נחשבים,
כמו שהאות יו"ד היא אחת שהיא שתיים ע"י
המילואין, לכך מסיים הפעולה בל"י, עד כאן
פירשתי בקיצור בדרך כלל המושך המאמר
העמוק הזה, ומכאן יובן מפני מה תפלת
השמונה עשרה צריך להיות בלחש דוקא, כיון
שהיא באצילות עולם החכמה, וענין זה מבואר
גם כן בזהר פרשת יוגש בהפסוק והקל נשמע
בית פרעה, והמכין יבין.

שהיא שורש החכמה, ובה מובן בלי דוחק
מה שאמר ושריא בה, או שכוונתו שהבינה
שורה בהחכמה, כיון שהאותיות ו' ד' הן
המילואין של האות י', או שכוונתו שהחכמה
שורה ונסתרת בהבינה, ושניהן אחת, ועל
פי זה יובן מה שמבאר אחר כך המכוון של
בהוין תרנה, פירוש שרק בהספירות שאחר
הבינה שהן ששת ימי המעשה והן נקראות
הוין, בהן נשמע קול הרנה של חכמות התורה
וקול הרנה של תפלה וכן מעשה קיום המצות,
כי התחלת הספירות שאחר הבינה הן הסד
גבורה תפארת שורש מים אש ורוח שמוזה
נעשה קול הפה, ושאר הספירות הן שורש
מעשה קיום המצות בפועל ממש, ולכך אלו
הספירות שאחר הבינה שנקראות הוין הן
מתפעלין ומקבלין ענין של תיקון מן הקול
תורה ותפלה ומן מעשה קיום המצות בפועל
ממש שישפיעו שפע רב למדת המלכות ומן
המלכות לעולם הזה, וזהו סוד הכתוב תנו עוז
לאלהים וגו', אבל ספירות הגבוהות מן ששת
ימי המעשה הן בהשאי וברוחניות יתרה,
ובן העיקר היא מחשבה הטהורה וכוונות
יהודים גבוהים, ולפי זה כך הוא המכוון של
ג' תיבות הראשונות חכמות בהוין תרנה,
כלומר שהחכמה והבינה שהולידו את ההוין
היינו הספירות של ששת ימי המעשה שהן
אחר הבינה וספירת התפארת שנקרא קול
הוא הכולל שלהן, בהן נשמע קול הרנה
של חכמות התורה וקול הרנה של תפלה
וכן מעשה קיום המצות, ורק בהן שייך ענין
התיקון על ידי קול תורה ולפלה ומעשה קיום
המצות לפעול המשכת שפע למלכות.

ד. פירוש, מן החכמה אתנהרא ונבראת הבינה
שנקראת עולם הבא.

ה. היינו, האות יו"ד במילואו, אות י' רמו על
חכמה, והאותיות ו' ד' שהן גם כן בגימטריא
י' רמו על בינה, כי מן ו' ד' נעשה אות ה'.

ו. כאן יש לפרש בלי דוחק כוונתו, או שהחכמה
אתכסיא בהבינה, או שהבינה נכללת
בהחכמה ונכסית בו, כיון שהאותיות ו' ד'
נעלמות באות יו"ד, וזהו שאמר ואינן חד,
כמו ששניהן נכללות באות אחת שהיא האות
יו"ד במילואו.

תֹּאמְרוּ: כִּי עַד מוֹתִי פָּתִיב תִּתְּנֶנּוּ לִי וְלִצְדִיקִים לְצִוּן זִמְרוֹ
 לָהֶם וְכִסְיֵיהֶם יִשְׁנְאוּ דַעַת: כִּי תִשׁוּבוּ לְתוֹכֹחֹתַי הִנֵּה אֲבִיעֶה
 לָכֶם רוּחִי אֹדְיָה דְבָרֵי אֶתְכֶם: כִּי יַעַן קָרָאתִי וְתַמְאֵנוּ
 נְטִיתִי יָדַי וְאִין מִקְשִׁיב: כִּי וְתַפְרְעוּ כָּל עֲצָתִי וְתוֹכֹחֹתַי לֹא
 אֲבִיתֶם: כִּי גַם אֲנִי בְּאִדְכֶם אֶשְׁזַק אֲלֵעָג בְּבֹא פוֹדְכֶם: כִּי

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

כמו שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן¹ וזה הוא רחובות, ושם תתן קולה חכמה העליונה והתחתונה, והכל אחד, ולפיכך אמר שלמה (משלי כד) הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך, הכן בחוץ, כמו שנתבאר שכתוב בחוץ תרונה, שהרי מכאן קיימת העבודה לתקן² ומכאן קיים הענין לשאול, שנאמר (דברים ד') כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים, ועתדה בשדה לך, זה השדה אשר ברכו ה'³,

מכאן ולהלאה יוצא לחוץ על ידי קול

עוד נצרכה להתפשט, ויצא ממקום שהוא אש מים ורוח כמו שנתבאר⁴ ונעשה קול אחד שיצא לחוץ ונשמע, כמו שנתבאר, ובכך משם ולהלאה הוא חוץ, שהרי לפניו בחשאי הוא שלא נשמע לעולם, עכשיו שנשמע סוד ההוא נקרא חוץ, ומכאן צריך האדם לתקן בעבודתו ולשאול להבין, ברחבות, איזו רחובות, זה הוא הרקיע שבו כל כוכבי אור, והוא מעין שמימיו אינם פוסקים,

זו זהר

בחוץ, פירוש בשש הספירות של ששת ימי המעשה, ובאותן שש הספירות שייך לומר ענין תקיין שנעשה בהן ענין תיקון על ידי קיום המצות ועל ידי קול תורה ותפלה שישפיעו שפע למדת המלכות, על דרך הכתוב תנו עוז לאלהים וגו', וכן מאותן שש הספירות ולמטה שייך לשאול להבין ולעיין בהן, והן נקראין ימים הראשונים כידוע, אבל בהספירות שלמעלה מהן אין להשיג.

י. כאן מבאר שעל ידי התיקון שנעשה באותו החוץ מן קיום המצות ומן הקול תורה ותפלה לגרום היחוד של התפארת עם מלכות, הנה על ידי זה יהיה מוכן בהשדה, היינו כמדת המלכות שנקראת שדה תפוחים, הרבה שפע לך מכל טוב בעולם הזה, וגם תיקון הנשמה שתזכה להארת קדושה ותקנה שלמות, והמבין יבין שזה המאמר עמוק מאד והוא ספר שלם, והכרחי לקצר, ואם שנית ה' יכפר.

ז. עתה מבאר איך שהשם י"ה נתפשט עוד להוליד את הקול ששהוא האות ו', והיינו שש הספירות שאחר הבינה, שהתפארת שנקרא קול הוא הכולל שלהן, והתחלתן הן הסוד גבורה תפארת, והיינו מים אש ורוח, ולפיכך נקרא התפארת קול, כי התפארת בו אש מים ורוח שהוא סוד דין ורחמים, וכן לקול הפה נצרך אש מים ורוח, גם מבאר שאותן שש הספירות של ששת ימי המעשה נקראות חוץ, כי לעומת ד' הראשונות שהן יותר פנימיות, נקראות אותן שש הספירות היציגיות, כי הן בהתגלות והראשונות נעלמות.

ח. עולם הבינה נקרא רחובות, והיא על ידי שפע החכמה שבה, תתן את קולה היינו תפארת, וכיון ששניהן אחד, כתוב תתן בלשון יחיד.

ט. פירוש, שעיקר מלאכת העבודה בקיום המצות בפועל ממש, וכן קול רנת תורה ותפלה המה

בָּבֵא (כְּשֵׁאוֹה) כְּשׁוֹאָה פּוֹדֶדְכֶם וְאִידְכֶם פְּסוּפָה יֵאָתֶה בָּבֵא
עֲלֵיכֶם עָרָה וְצוּקָה: כו אֲזִ יִקְרָאֲנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יִשְׁוֹרְנִי וְלֹא
יִמְצָאֲנִי: כט תַּזוּת כִּי שִׁנְאוֹ דָּעַת וַיִּרְאֵת יְהוָה לֹא בָּזְרוּ: ל
לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל תּוֹכוֹתַי: לא וַיֹּאכְלוּ מִפְּרֵי דָרְכֶם
וּמִמְעֻצְתֵיהֶם יִשְׁבְּעוּ: לב כִּי בְּשׁוֹבֵת פְּתִים תִּהְרָגִם וְשִׁלְוֹת
כְּסִילִים תֵּאֲבָדִם: לג וְשָׁמַע לִי יִשְׁכֵּן בְּטוֹז וְשִׁאֲנָן מִפּוֹדֵד רָעָה:

זֹהַר שִׁיר הַשִּׁירִים

ולאחר שידע האדם סוד החכמה ויתקן זו נשמת האדם שבגופו שיתתקן ויהי
עצמו בה, מה כתוב, אחר ובנית ביתך, נעשה אדם שלם. (ב-קמא).

פרק ב

א בְּנֵי אִם תִּקְחוּ אִמְרֵי וּמִצְוֹתַי תִּצְפְּנוּ אֹתָם: ב לְהַקְשִׁיב לְזִכְמוֹת
 אֲזַנְךָ תִּטֶּה לִבְךָ לְתַבּוּעָה: ג כִּי אִם לִבְיָנָה תִּקְרָא לְתַבּוּעָה
 תִּתֵּן קוֹלְךָ: ד אִם תִּבְקֶשְׁנָה כַּפְסֶף וּכְמִטְמוֹנִים תִּזְוֹפְשְׁנָה: ה
 אִז תִּבִּין יִרְאֵת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא: ו כִּי יְהוָה יִתֵּן
 זִכְמוֹת מִפִּי דַעַת וּתַבּוּעָה: ז (וּצְפֹן) יִצְפֹּן לְיִשְׂרָאֵל תּוֹשֵׁיט מִגֵּן
 לְהַלְכֵי תָם: ח לְנֹצֵר אַרְזוֹת מִשְׁפֹּט וְדֶרֶךְ (זוֹסִידוֹ) זוֹסִידוֹ
 יִשְׁמֹר: ט אִז תִּבִּין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמִיִּשְׂרָאֵל כָּל מַעֲגַל טוֹב: י
 כִּי תָבֹא זִכְמוֹת בְּלִבְךָ וְדַעַת לְנַפְשֶׁךָ יִנְעָם: יא מוֹזְמָה תִּשְׁמֹר
 עֲלֶיךָ תַּבּוּעָה תִּנְצָרְכָה: יב לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מִדְּבַר
 תַּהֲפֹכוֹת: יג הַעֲזֹבִים אַרְזוֹת יִשָּׂר לְלֶכֶת בְּדַרְכֵי זוֹשֶׁר: יד
 הַשְּׂמֹזִים לַעֲשׂוֹת רָע יִגְמְלוּ בְּתַהֲפֹכוֹת רָע: טו אֲשֶׁר אַרְזוֹתֶיךָ
 עֲקָשִׁים וּגְלוּזִים בְּמַעֲגָלוֹתָם: טז לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה
 אִמְרִיָּה הַיּוֹלִיקָה: יז הַעֲזֹבֵת אֲלוֹף גְּעוּרִיָּה וְאֵת בְּרִית אֱלֹהֶיךָ
 שְׁכַוְוָה: יח כִּי שְׁוֹוָה אֵל מוֹת בֵּיתָהּ וְאֵל רַפְאִים מַעֲגָלְתֶּיךָ: יט
 כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוֹן וְלֹא יִשְׁיָנוּ אַרְזוֹת זָוִים: כ לְמַעַן תִּלְךָ
 בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאַרְזוֹת צְדִיקִים תִּשְׁמֹר: כא כִּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁכְּנוּ
 אֶרֶץ וּתְמִימִים יוֹתֵרוּ בָּהּ: כב וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכְרְתוּ וּבֹגְדִים
 יִסּוּזוּ מִמִּנְּהָ:

א בְּנֵי תוֹרָתִי אֵל תִּשְׁכַּח וּמִצְוֹתַי יֵצֵר לִבָּהּ: ב כִּי אֲרַךְ יָמִים וּשְׁנוֹת זָדִים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: ג זֶסֶד וְאֵמֶת אֵל יַעֲזֹבָה קִשְׁרָם עַל גְּרָרוֹתֶיךָ כְּתָבָם עַל לוּזֹן לִבָּהּ: ד וּמִצְאָ זֶזֶן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינַי אֱלֹהִים וְאָדָם: ה בְּטוֹחַ אֵל יִהְיֶה בְּכָל לִבָּהּ וְאֵל בִּינְתָהּ אֵל תִּשְׁעֶן: ו בְּכָל הִרְכִּיף דָּעָהוּ וְהוּא יִישֵׁר אֲרוֹזְתֶיךָ: ז אֵל תִּהְיֶה זֶזְכָּם בְּעֵינֶיךָ יָרָא אֶת יְהוָה וְסוּר בִּרְעָ: ח רַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשָׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ: ט כִּפְדֵּ אֶת יְהוָה מִהַוְנָה וּמִרְאֲשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ: י וַיִּמְלְאוּ אֶסְמִיךָ שְׁבַע וְתִירוֹשׁ יִקְבִּיךָ יִפְרְצוּ: יא מוֹסֵר יְהוָה בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאֵל תִּתְקַן בְּתוֹכוֹתָיו: יב כִּי אֶת

זוהר שיר השירים

חזור, מה תקנתו, יכוון בט"ו ווי"ן דאמת ויצויב ונכון וכו'. (זוהר חדש מדרש רות)

רמ"ח תיבות בקריאת שמע
שמרפאין רמ"ח אבריו של האדם

עשרו של אדם הוא תורה ומצות

כבד את ה' מהונך, אמר רועה הנאמן כבד את ה' מהונך, זו תורה ומצות, זהו שכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, שאין האדם עני אלא מן התורה ומן המצות, שעשרו של אדם הוא תורה ומצות, ובשביל זה כתוב עבד את ה' מהונך, ואל תעסק בתורה כדי להתגדל בה, כמו שבארוה החברים, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, שלא תאמר אלמד בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה' אתי. (ב-צג).

ה' מוכיח רק את אוהביו כאב לבנו מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוין בתוכחתו, אמר רבי יוסי, כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא רוצה להוכיחם ולהנחיהם בדרך הישר, כאב האוהב לבנו, ומתוך אהבתו להם השבט מוסר בידו תמיד

רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, פתח רבי יהודה ואמר, רפאות תהי לשריך, התורה היא רפואה לאדם לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא, דאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, רפואה לאדם בעולם הזה, מי שקורא קריאת שמע בכל יום כתיקונו, ואמר רבי נהוראי בקריאת שמע יש רמ"ח תיבות כמנין רמ"ח אברים של אדם, והקורא קריאת שמע כתיקונה, כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת לעצמו ומתרפא בו, וזהו שכתוב רפאות תהי לשרך וגו', ואם תאמר הלא בקריאת שמע אין שם אלא רמ"ח תיבות, אם כן חסר שלשה למנין איבריו של אדם, מה תקנתו, לזה תיקנו שהשליח ציבור חוזר שלש תיבות, ואיזו הן, ה' אלהיכם אמת, כדי להשלים רמ"ח על הקהל, וכל האומר קריאת שמע שלא עם הציבור אינו משלים איבריו, מפני שהסר השלש תיבות שהשליח ציבור

אֲשֶׁר יֵאָהֵב יְהוָה יוֹכִיחוּ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה: י אֲשֶׁרִי אָדָם
 מִצָּא זִכְמוֹת וְאָדָם יִפְיֵק תְּבוּנָה: י כִּי טוֹב סוּרָה מִסּוּר
 קֶסֶף וּמִזֹּרוּץ תְּבוּאָתָה: טו יִקְרָה הִיא (מִפְנֵי) וְכָל
 זִפְצִיק לֹא יִשּׁוּוּ בָהּ: טז אַרְךְ יָמִים בְּיַמֵּינָה בְּשִׂמְאוֹלָה עֵשֶׂר

זוהר שיר השירים

לשמה כאשר יוצא מעולם הזה הולכת התורה לפניו, ומכרזת לפניו ומגינה עליו שלא יקרבו אליו בעלי הדין, כאשר שוכב הגוף בקר היא שומרת לו, כאשר הנשמה הולכת להתעלות לחזור למקומה היא הולכת לפני אותה הנשמה, וכמה שערים נשברים מלפני התורה עד שהנשמה נכנסת למקומה, והיא קימת על האדם עד שיתעורר בזמן שיקומו המתים שבעולם, והיא מלמדת זכות עליו, זהו שכתוב (משלי ו') בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך, בהתהלךך תנחה אותך כמו שנתבאר, בשכבך תשמר עליך, בזמן ששוכב הגוף בקבר, שהרי אז בזמן ההוא נדון הגוף בקבר, ואז התורה מגינה עליו, והקיצות היא תשיחך, כמו שנתבאר בזמן שיתעוררו מתי העולם מן העפר היא תשיחך להיות מליץ עליך, רבי אלעזר אמר מהו היא תשיחך, מפני שאף על פי שאז יקומו מעפר, התורה לא תשכח מהם, שהרי אז ידעו כל אותה התורה שהניחו כאשר נפטרו מן העולם, אותה התורה נשמרת להם מזמן ההוא, ותכנסו במיעיהם כמקדם, והיא תשיח במיעיהם, וכל הענינים יהיו מתוקנים להם יות רמכמה שהיו לפנים, שהרי כל אותן הענינים שהוא לא יכל להשיגם כראוי, והוא היה מתיגע בהם ולא יכל

לנהג אותם בדרך הישר, שלא יסורו לשמאל, זהו שכתוב כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה, ומי שאין הקדוש ברוך הוא אוהב אותו אלא שונאו, מסיר ממנו תוכחה, מסיר ממנו השבט, כתוב (מלאכי א') אהבתי אתכם אמר ה' וגו', ומתוך אהבתו שבט מוסר בידו תמי להנהיגם, ואת עשו שנאתי, לפיכך הסרתי ממנו השבט, הסרתי ממנו תוכחת מוסר, לפי שלא אתן לו בי חלק, געל נפשי הוא, אבל אתם אהבתי אתכם בודאי, ולפיכך מוסר ה' בני את למאם ולא תקוץ בתוכחתו, מהו ולא תקוץ, אל תמאסו בו כמו זה הבורח מבין הקוצים, שאותן דברי מוסר הם אליו כקוצים בגופו. (ג-קיד):

העוסק בתורה לשמה התורה מלזה אותו לאורך ימים בעולם הבא

ארך ימים בימינה בשמאלה עושר

וכבוד, אמר רבי יהודה בוא וראה ארך ימים בזה שעוסק בתורה לשמה, שיש לו ארך ימים בעולם ההוא, שבו היא אריכת ימים, ואותן הימים הן ימים בודאי, שם הוא בטחון הקדושה שלמעלה, שהאדם בוטח בעולם הזה לעסוק בתורה למען יתחזק בעולם ההוא, בשמאלה עשר וכבוד, שהר טוב ושלוה יש לו בעולם הזה ולמי שעוסק בה שלא לשמה, וכל מי שעוסק בתורה

וְכַבּוּד: יי הֶרְכֵּיָה דְרָכֵי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: יי עֵץ זַיִים

זהר שיר השירים

השכינה שורה על ההולך בדרך התורה

דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, אמר רבי חזקיה דרכיה דרכי נעם, אלה דרכי התורה, כי מי שהולך בדרכי התורה משרה עליו הקדוש ברוך הוא נעימות השכינה, שלא תסיר ממנו לעולם, וכל נתיבותיה שלום, שכל נתיבות התורה כלם שלום, שלום לו למעלה, שלום לו למטה, שלום לו בעולם הזה, שלום לו בעולם הבא.

ענין אמירת ויהי נועם במוצאי שבת

פתח יהודי ההוא ואמר, מקרא זה בשני אופנים הוא ובשני צדדים, נקרא בו דרכים ונקרא בו נתיבות, נקרא בו נעם ונקרא בו שלום, איזה דרכים ואיזה נתיבות, איזה נעם ואיזה שלום, אלא דרכיה דרכי נעם, זהו שכתוב (ישעי' מג) הנותן בים דרך, שהרי בכל מקום שנזכר בתורה דרך הוא דרך פתוח לכל, כדרך הזה שהוא פתוח לכל איש, כך דרכיה דרכי נעם, אלו הדרכים שהם פתוחים מהאבות אשר כרו בים הגדול ונכנסו בתוכו, ואותן הדרכים נפתחים לכל עבר וכל צדדי העולם, ונעם הזה הוא נעימות שיצא מעולם הבא¹⁰⁴

להשיג אותם, כלם יהיו נכנסים במיעיו מתוקנים, והתורה תשיח בקרבו, זהו שכתוב והקיצות היא תשיחך. (א' קפד:)

לשמה נוחל עולם הבא שלא לשמה נוחל עולם הזה לעושר וכבוד

ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד, אמר רבי אלעזר זכאים הם הצדיקים שיודעים דרכי הקדוש ברוך הוא ללכת בהם, לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה, שכל מי שעוסק בתורה יומם ולילה נוחל שני עולמות, עולם העליון ועולם התחתון, נוחל עולם הזה אף על פי שלא עסק בה האיש לשמה, ונוחל עולם עליון ההוא כאשר עסק בה האיש לשמה, בוא וראה מה כתוב ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד, ארך ימים בימינה, מי שהולך לימין התורה הוא מאריך היים לעולם הבא, שזוכה שם לכבוד התורה, שהיא הכבוד והכתר להתעטר על הכל, שכתב התורה הוא בעולם ההוא, בשמאלה עשר וכבוד, בעולם הזה, שאף על פי שלא עסק בה לשמה זוכה בעולם הזה לעשר וכבוד. (א- קצ.)

זו הזהר

עולם הבינה, ומאותן ג' הספירות נמשך דרכים לים הגדול שהוא המלכות עם השפע הנצרך להנהגת העולם כפי הכנת עולם הבינה.

יא. פירוש אלו דרכי האבות, היינו ג' הספירות חסד גבורה תפארת, שכל העולם מתנהג על פי אותן ג' הדרכים, חסד דין ורחמים, כפי השפע שנמשך להן מן נעם העליון, שהוא

על ידי התורה זוכים לנועם ה'
דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
שלום, רבי חייא שאל לרבי אלעזר
 ואמר לו, מה שכתוב דרכיה דרכי נעם
 וגו', אמר לו כמה מיפשים בני העולם
 שאין יודעים ואין משגיחים בדברי
 התורה, שהרי דברי התורה הם הדרך
 לזכות באותו נעם ה', שכתוב דרכיה
 דרכי נעם וגו', דרכי נעם בודאי ככתוב
 (תהלים כז) לחזות בנעם ה', וזה נתבאר
 לפי שהתורה ודרכיה מנעם ההוא באים,
 והם דרכים שמתפשטים בו, ועל כן
 דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

על ידי אור שיצא מן הנועם
במתן תורה הבהיקו זיום של כל
העולמות

אמר רבי חייא למדנו שבשעה שנתן
 הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל
 יצא אור מן נעם ההוא ונתעטר בו
 הקדוש ברוך הוא, ומאותו נעם הבהיקו
 זיום של כל העולמות, של כל הרקיעים,
 של כל הכתרים, על אותה שעה כתוב
 צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה

ומעולם הבא מאירים כל המאורות
 ונפרשים לכל עבר, והטוב ההוא והאור
 ההוא של עולם הבא שיונקים האבות
 נקרא נעם, כיון שהעולם הבא נעם
 נקרא^א וכאשר נתעורר עולם הבא
 כל שמחה וכל טוב וכל המאורות וכל
 הירות שבעולם נתעוררים, ולפיכך
 נקרא נעם, ועל כן למדנו שרשעי גיהנם
 בשעת כניסת השבת נוחים כלם ויש
 להם הירות ומנוחה, ובשעת מוצאי
 שבת אנו צריכים לעורר הירות עלינו
 עלינו, שניצל מאותו עונש של הרשעים
 שחזור עליהם משעה ההיא ולהלאה,
 ויש לנו להתעורר ולומר ויהי נועם ה'
 אלהינו עלינו, זהו נעם העליון שמחה
 וחירות של הכל, ולכך דרכיה דרכי נעם,
 וכל נתיבותיה שלום, איזה נתיבותיה,
 אלו הם הנתיבות שיוצאים מלמעלה^ב
 וכלם לקוחם ברית היחידי שהוא נקרא
 שלום, שלום בית, ומכניסם לים הגדול
 כאשר הוא בתוקפו, ובכך נותן לה
 שלום, זהו שכתוב וכל נתיבותיה שלום.
 (א-קצז:)

זיו הזהר

יג. אלו שבילין דנפקין מלעילא, היינו ג'
 ספירות השניות נצה הוד ויסוד שמכניסין
 השפע למלכות, וכיון שאין הן בפרסום
 כמו ג' הספירות חסד גבורה תפארת, לכך
 נקראין נתיבות, וכיון שעיקר שלשתן היא
 ספירת יסוד שנקרא שלום על שם שלום בית
 דהיינו בית המלכות, שנקראת ים הגדול כיון
 שספירת היסוד מכניס השפע לים הגדול
 כשהוא בתוקפו ונותן לה שלימות, ולכך
 שלשתן דהיינו כל נתיבותיה נקראין שלום,
 ומפני שכל זה נעשה ככה התורה לכך נאמר
 זה הפסוק דרכיה ונתיבותיה על כבוד התורה.

יב. גרסת הזהר דבר אחר עלמא דאתי אקרי
 נעם, וקשה לישבו בדוחק, ויותר נראה שהוא
 טעות הדפוס, וצריך לומר דהא במקום דבר
 אחר, ומובן בנקל כוונתו שלכך נקראת שפע
 הזאת נעם הגם ששפע ספירת הגבורה אין
 בה נעימות, והוא משום שכל מיני השפע
 נמשך מן הבינה שנקראת נעם, כי הגם
 שלפעמים דינין מתערין מינה היינו שהשפע
 שלה יכול להתהפך על דינין כשתגיע השפע
 לספירת הגבורה ומלכות, אבל שם במקומה
 הכל נעם ורחמים וכל טוב שמחה וחירות וגם
 מיתוק הדינין בא מן הבינה.

היא למוֹזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶיָהּ מֵאֲשֶׁר: יט יְהוָה בְּזֹכְמָה יִסַּד
 אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבְוֵנָה: כ בְּרַעְתּוֹ תִּהְיֶינָה נִבְקָעוּ וּשְׁזוּקִים
 יִרְעָפוּ טָל: כא בְּנֵי אֵל יִלְווּ מֵעֵינֶיךָ נֶצֶר תִּשְׁיֶה וּמִזְמֶה: כב
 וַיְהִי זַיִּים לְנַפְשָׁךְ וְזוֹן לְגַרְגְּרֶתֶיךָ: כג אִז תִּלְךָ לְבִטּוֹן הַרְפָּךָ
 וּרְגָלְךָ לֹא תִגּוֹף: כד אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְזֹד וְשִׁכְבֶּת וְעַרְבָה

זהר שיר השירים

מראשו, זה ראשית הכל שנקרא ראש, ככתוב (משלי ה') מעולם נסכתי מראש, וראש זו חכמה שהיא הראש לכל הגוף, והגוף נתפשט מן הראש עד סוף שש הצדדים ותומכיה, כמו שכתוב (שיר ה') שוקיו עמודי שש, שאותן המטילים רוחים לכיסם של תלמידי חכמים הם תומכים לתורה מן הראש עד סוף הגוף, וכל האמונה בזה תלויה, והוא נתמך וזוכה לבנים הראויים להיות נביאי אמת. (ג-נג:)

על ידי התורה

מתקיימים שמים וארץ

ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, אמר יהודי ההוא וחזקיה שמו, בוא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא לעולם, ראה שלא יוכל להתקיים עד שברא להתורה, לפי שממנה יוצאים כל משפטי עליונים ותחתונים, ובה מתקיימים עליונים ותחתונים, זהו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, שהרי בחכמה מתקיים כל קיום העולם וכלם יצאו מתוכה.

בעטרה שעטרה לו אמו וגו', ובזמן ההוא שנבנה המקדש נתעטר הקדוש ברוך הוא בעטרה ההיא, וישב בכסא כבודו מוכתר בכתרו, ומזמן ההוא שנחרב בית המקדש לא נתעטר הקדוש ברוך הוא בכתר שלו, ונעם ההוא נסתר ונגנז. (ב-נז:)

גודל הזכות של תומכי התורה

עין חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר, אמר רבי יהודה עין חיים, זו התורה שהיא עין העליון דגול וחזק, תורה מפני מה נקראת תורה, לפי שהיא מורה ומגלה במה שהיה נסתר ולא נודע, חיים, שכל החיים שלמעלה בה נכללים וממנה יוצאים, למחזיקים בה, לאותן שנאחזים בה, כי מי שמתדבק בתורה נדבק בכל, נדבק למעלה ולמטה, ותומכיה מאושר, מי תומכיה, אלה הם המטילים רוחים לכיסם של תלמידי חכמים כמו שנתבאר, ותומכיה, שזוכים לנביאי אמת שיצאו מהם, מאושר, אל תקרא מאושר אלא מראשו, שהם תומכים לתורה מראשו ועד סופו^י

זיו הזהר

הם תומכים להם מן הראש עד סוף הגוף, ויש להם חלק בתורה שהתלמיד חכם לומד כמו זבולן ויששכר, וישמח זבולן בצאתו למסחר כאשר יששכר יושב על ידו באהלה של תורה.

יד. כי שמעתא בעיא צלותא, ואם התלמיד חכם אין לו דאגת פרנסה יש לו הרחבת הדעת לתורה, מוחו צלול וגופו כבריאות, זהו שאומר שהתומכים לתלמידי חכמים בפרנסה

שִׁנְתָהּ: כה אֵל תִּירָא מִפּוֹזַד פְּתָאם וּמִשְׁאֵת רְשָׁעִים כִּי תִבְא:
 כו כִּי יִהְיֶה יִהְיֶה בְּכִסְלָה וְשָׁמַר רִגְלָה מִלְּכָד: לו אֵל תִּמְנַע
 טוֹב מִמְּבַעְלֵי בִהְיוֹת לְאֵל (יִדִּיר) יִדְהָ לַעֲשׂוֹת: כז אֵל תִּאמַר
 (לְרַעֲיךָ) לְרַעְיָה לָךְ וְשׁוֹב וּמְזוֹר אֶתֶן וְיֵשׁ אֶתֶךָ: כט אֵל תִּזְוֹרֵשׁ
 עַל רַעְיָה רַעְיָה וְהוּא יוֹשֵׁב לְכַטּוֹז אֶתֶךָ: ל אֵל (תְּרוֹב) תִּרְיֵב
 עִם אָדָם זֶזְנָם אִם לֹא אֲמַלְךָ רַעְיָה: לא אֵל תִּתְקַנָּא בְּאִישׁ זֶזְמָס
 וְאֵל תִּתְזוֹר בְּכָל דְּרַכְיוֹ: לב כִּי תוֹעֵבֶת יִהְיֶה נָלוֹז וְאֵת יִשְׂרָיִם
 סוֹדוֹ: לד מֵאֲרַת יִהְיֶה בְּבֵית רְשָׁע וְנִזְהָ צְדִיקִים לְבָרָה: לה אִם
 לְלִצִּים הוּא יִלְיֵץ (וּלְעֲנִיִּים) וְלְעֲנִיִּים יִתֵּן זֶזְזָ: לו כְּבוֹד זֶזְכְּמִים

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

כתוב, אלא לא זכו בעיניו, ולפיכך כונן
 שמים בתבונה. (א-רז)

העוסק בתורה כאילו בונה עולמות
 ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים
 בתבונה, אמר רבי אלעזר כל מי
 שעוסק בתורה בכל יום, זוכה להיות לו
 חלק בעולם הבא, ונחשב לו כאילו בונה
 עולמות, שהרי בתורה נבנה העולם
 ונתיסד, זהו שכתוב ה' בחכמה יסד
 ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (משלי
 ח') ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים
 יום ויום, וכל מי שמתנגע בה הוא מייסד
 עולמות ומחזיקם, ובוא וראה ברוח
 עשה הקדוש ברוך הוא את העולם
 וברוח מתקיים^[טז] זה הרוח של אותן
 המתנגעים בתורה, וכל שכן הרוח של
 הבל פי התינוקות של בית רבן. (א-מז).

**סניגורים להולכים בדרך הישר
 ולהיפך...**

כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים
 קלון, אמר רבי אלעזר כבוד חכמים

בכל יום יורדים אורות חדשים

דבר אחר ה' בחכמה יסד ארץ,
 עולם העליון לא נברא אלא מתוך חכמה
 העליונה, ועולם התחתון לא נברא אלא
 מתוך חכמה התחתונה וכלם יוצאים
 מתוך חכמה העליונה ומתוך חכמה
 התחתונה, כונן שמים בתבונה, מהו
 כונן, אלא כונן כל יום ויום ואינו פוסק
 ולא נתתקן בפעם אחת אלא בכל יום
 ויום התקינו, וזהו הסוד שכתוב (איוב
 מז) ושמים לא זכו בעיניו, ואל תחשוב
 שיש חסרון בשמים, אלא שזה החשיבות
 של שמים, כי זה מפני החביבות ורצון
 הגדול שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם
 וחביבותם אצלו, שהרי אף על פי שהוא
 מתקנם בכל יום ויום, אינם דומין בעיניו
 שהם מתוקנים כראוי, מפני האהבה
 שלהם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד
 בלי הפסק, שהרי עולם הבא מוציא
 אורות בהירים בכל יום ויום תמיד בלי
 הפסק, בשביל להאיר להם תמיד^[טז] ועל
 כן לא זכו בעיניו, לא זכו בלבד לא

יִנְחֻלוּ וּכְסִילִים מְרִים קִלּוֹן:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

מלאכים סניגורים נמצאים למעלה על זה האדם, וכלם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש, ואם האדם אינו עוסק בתורה ואינו הולך בדרך רבנו הוא עושה מקטרג עליו, וזה המקטרג משוטט באויר ואינו עולה למעלה, כי אפשר שישוב האדם מחטאיו, כיון שרואה שהאדם אינו חוזר בתשובה ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב, זהו שכתוב וכסילים מרים קלון שהמקטרג עולה למעלה ועושה קטרוג. (ג- רסח:)

ינחלו, זכאים הם העוסקים בתורה, שכל מי שמתניע בתורה זוכה לנחול ירושת נחלה שלמעלה בכבוד מלך עליון הקדוש, וזוכה לנחול ירושת נחלה בעולם הזה, ומחו הנחלה, זהו מה שנקרא כבוד ה' שלא יפסק מהם לעולם, זהו שכתוב כבוד חכמים ינחלו, היינו מה שנקרא כבוד ה' וי' וכסילים מרים קלון, מה הוא, בוא וראה כשהאדם הולך בדרך הישר לפני הקדוש ברוך הוא ועוסק בתורה, הרי אותו כבוד ה' הוא נוחל לעצמו, וכמה

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

יז. זו השראת השכינה עליו.

א שָׁמְעוּ בָנִים מוֹסֵר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לְדַעַת בִּינָה: ב כִּי לְקוֹז מָנוּב
 גָּתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל תִּלְוֹזוּ: ד כִּי בֶן הָיִיתִי לְאָבִי רַח וַיִּזְוֶיד
 לִפְנֵי אֲפִי: ה וַיִּרְנֵי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ הַבְּרִי לְפָנֶי שְׂמוֹר מִצְוֹתַי
 וַזְוִיָּה: ו קָנָה זֹכְמָה קָנָה בִּינָה אֶל תִּשְׁכַּחוּ וְאֶל תֵּט מֵאֲמָרֵי
 פִּי: ז אֶל תַּעֲזֹבֶה וְתִשְׁמָרְךָ אֶהְבֶּה וְתִצְרָךְ: ח רֵאשִׁית זֹכְמָה
 קָנָה זֹכְמָה וּבְכָל קִנְיָנָה קָנָה בִּינָה: ט סִלְסְלָה וְתִרְוֹמְמָךְ
 תִּכְבָּרְךָ כִּי תִזְוֹבְקָנָה: י תִּתֵּן לְרֵאשָׁךְ לִוְיָת זֶזן עֲטָרַת תִּפְאָרַת
 תִּמְגָּנְךָ: יא שְׁמַע בְּנֵי וְקוֹז אֲמָרֵי וַיִּרְבוּ לָךְ שְׁנֹת זִוּיִם: יב בְּדָרְךָ
 זֹכְמָה הִרְתִּיךָ הִרְכַּתִּיךָ בְּמַעַלְלֵי יִשְׂרָאֵל: יג בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר
 צִעְרָךְ וְאִם תִּרְוִץ לֹא תִכְשַׁל: יד הַזִּזְךָ בְּמוֹסֵר אֶל תִּרְף נִצְרָךְ
 כִּי הִיא זִוּיָּה: יו בְּאֶרְזוֹ רְשָׁעִים אֶל תֵּבֵא וְאֶל תֵּאשֶׁר בְּדָרְךָ
 רָעִים: יז פָּרְעָהוּ אֶל תַּעֲבֹר בּוֹ שְׁטָה מַעַלְלוֹ וְעֵבֹר: יח כִּי לֹא
 יִשְׁנֹו אִם לֹא יִרְעוּ וַנִּזְוֹלָה שְׁנָתָם אִם לֹא (יִכְשִׁילוּ) וַיִּכְשִׁילוּ: יט
 כִּי לְזֻמוֹ לְזֻמָּה רְשָׁעִי וַיִּזְוֶי זֹמְסִים יִשְׁתָּנוּ: כו וְאֶרְזוֹ צְדִיקִים כְּאוֹר

זֹהַר שִׁיר הַשִּׁירִים

רבי שמעון, מה בין ארח לדרך, ארח, הוא שעכשיו נתפתח ונתגלה ונעשה במקום הזה אחר, שלא כתתו בו רגלים מקודם לזה, דרך כמו שכתוב (ישעי' סג) כדורך בגת, שמכתתים בו רגלים כל מי שרוצה, ועל כן לצדיקים קורא ארח, שהם היו הראשונים לפתוח מקום ההוא, ולא על כל מקום כך הוא, אלא אף על פי שאחרים בני העולם הלכו במקום זה, אבל עכשיו שהולכים בו צדיקים הוא מקום חדש, שעכשיו נעשה מקום חדש זה המקום, כאילו לא הלך בו איש אחר לעולם, לפי שהצדיקים עושים חדשות לכל מקום בכמה דברים עליונים שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם, ועוד שהשכינה הולכת בזה המקום מה שלא היה מקודם לזה, ולפיכך ארח צדיקים נקרא, לפי שמתארח בו אורח עליון הקדוש^י דרך הוא פתוח לכל

הרבה עוזרים לאדם ההולך בדרך ה' בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, שנו החכמים כאשר האדם הולך בדרכי רבנו הרבה הם העוזרים לו, נשמתו של אדם עוזרת לו מלאכי השרת עוזרים לו, שכינה הקדושה עוזרת לו, וכלם מכריזים לפניו ואומרים, בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, בוא וראה מה כתוב באדם, לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, אמר רבי יהודה זו היא הנשמה, שהיא עזר לנגד האדם להנהיג אותו בדרכי רבנו, כמו שדרשו החכמים ואמרו הבא לטהר מסייעין אותנו. (זוהר חדש מדה"ג נח)

יש דרכים שיש רק לצדיקים שליטה עליהם

וארח צדיקים כאור נגה וגו', אמר

זִוּוֹ הַזֹּהַר

נְגַה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד זְכוֹן הַיּוֹם: יט דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא
 יָדְעוּ בְמָה יִכְשִׁלוּ: כ בְּנֵי לְדַבְרֵי הַקְּשִׁיבָה לְאִמְרֵי הַט אֲזָנָה:
 כא אֵל יִלְיוּ מֵעֵינֶיהָ שְׂמֵרָם בְּתוֹךְ לִבָּהּ: כב כִּי זֹרִים הֵם
 לְמוֹצְאֵיהֶם וְלִכְל בְּשָׂרוֹ מִרְפֵּא: כג מִכָּל מִשְׁמֵר זָצַר לִבָּהּ כִּי
 מִמָּוֶה תִּנְצְאוֹת זֹרִים: כד הֵסֵר מִמָּוֶה עֲקֻשׁוֹת פֶּה וּלְאוֹת שְׁפֹתַיִם
 הִרְוֹזַק מִמָּוֶה: כה עֵינֶיהָ לִנְכוֹז יִבְיטוּ וְעַפְעָפִיהָ יִישְׂרוּ נְגַהָה: כו
 פִּלְס מֵעֵגֶל רִגְלָהּ וְכָל דְרָכֶיהָ יִכְנֹו: כז אֵל תֵּט יָמִיִן וְשִׁמְאוֹל
 הֵסֵר רִגְלָהּ מִרְעֵ:

זהר שיר השירים

כאור נגה, מהו כאור נוגה, באותו
 אור המאיר שברא הקדוש ברוך הוא
 במעשה בראשית, זה הוא שגנו אותו
 לצדיקים לעולם הבא, הולך ואור, שהוא
 נתעלה באורו תמיד ולא נגרע ממנו,
 אבל ברשעים מה כתוב, דרך רשעים
 כאפלה לא ידעו במה יכשלו, לא ידעו,
 וכי אין יודעים, אלא שהרשעים הולכים
 בדרך עקום בעולם הזה, ואין רוצים
 להסתכל שעתידי הקדוש ברוך הוא
 לדונם בעולם הבא ולהביאם בדינו
 של גיהנם, והם צועקים שם בכל יום
 ואומרים אזי לנו אזי, ועל שכר הצדיקים
 כתוב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים
 זולתך יעשה למחכה לו. (א-נט).

ומכתתים רגליהם בו כל מי שרוצה
 אפילו אותן הרשעים, דרך זהו סוד
 (ישעי' מג) הנותן בים דרך, לפי שדורך
 בו צד הטומאה שלא נצרך ושולט
 לטמא המשכן, ועל כן הצדיקים בלבדם
 עומדים ושולטים במקום שהוא שנקרא
 ארה כמו שנתבאר¹⁵ דרך פתוח לכל
 לצד זה ולצד זה. (ב-רטו).

הצדיקים והרשעים לעולם הבא

וארה צדיקים כאור נגה הולך
ואור עד נכון היום, אמר רבי שמעון
 זכאים הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם
 הבא, שהקדוש ברוך הוא חפץ בכבודם,
 בוא וראה מה כתוב וארה צדיקים

זיו הזהר

דרך דרכין וכתתין ביה אפילו רגלין
 דחייביא, אבל ארה הוא שביל הנשפע
 מיסוד למלכות הנקרא אורה צדיקים,
 ולזה הסוד נקרא מדת היסוד אורה,
 והתפארת נקרא בעל הבית, והנה בארה
 זה אין משיגין אותו אלא הצדיקים
 דומיא האורה בעצמו צדיק יסוד עולם,
 עד כאן לשונו.

השכינה, וגם פועלים כעבודתם לעשות ארה
 חדש מן השמים למקום ההוא, ופותחים צינור
 חדש להמשיך הארה מן השמים אל השכינה
 הקדושה.
 יט. הר' חיים ויטאל זכרוננו לחיי העולם
 הבא כתב, פירוש כי הדרך היוצא מן ים
 המלכות אל התחתונים למיזן לון אפשר
 שישלטו בו החיצונים ליטול שפע, וזהו

א בָּנִי לְוָכַמְתִּי הַקְשִׁיבָה לְתַבּוּנָתִי הֵט אָזְנְךָ: ב לְשִׁמּוֹר בְּזִמּוֹת
 וְדַעַת שְׁפַתְךָ יִנְצְרוּ: ג כִּי נָפַת תִּטְפֹּן שְׁפַתִּי זָרָה וּזְלָק מִשְׁמֹן
 זֹכָה: ד וְאֲזוּרִיתָה מְרָה כִּלְעָנָה זֹדָה פְּזוּרָב פִּיּוֹת: ה רִגְלִיָּה
 יִרְדוֹת מוֹת שְׂאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמַכּוּ: ו אֲרוֹז זִיִּים פֶּן תִּפְלֹס
 נָעוּ מֵעֲלִיתָהּ לֹא תִדַּע: ז וְעַתָּה בָּנִים שָׁמְעוּ לִי וְאֵל תִּסְוֹרוּ
 מֵאֲמָרֵי פִי: ח הַרְזוֹק מֵעֲלִיָּה דִרְכָּךְ וְאֵל תִּקְרַב אֶל פִּתּוֹז
 בֵּיתָה: ט פֶּן תִּתֵּן לְאֲזוּרִים הוֹדָךְ וּשְׁנֵתְךָ לְאֲכֹרֵי: י פֶּן יִשְׁפְּעוּ
 זָרִים כְּזוֹהַ וְעֲצֻבְךָ בְּבֵית נְכָרֵי: יא וְנִהְמַת בְּאֲזוּרִיתְךָ בְּכֹלֹת
 בְּשָׂרְךָ וּשְׂאֲרָךְ: יב וְאֲמַרְתְּ אֵיךְ שָׁנֵאתִי מוֹסֵר וְתוֹכּוֹזֹת נָאֵץ
 לִבִּי: יג וְלֹא שָׁמְעֵתִי בְּקוֹל מוֹרִי וְלִמְלַמְדִּי לֹא הִטִּיתִי אָזְנִי:
 יד כַּמְעַט הֵייתִי בְּכָל רֶעַ בְּתוֹךְ קָהָל וְעַדָּה: טו שְׁתֵּה מִיַּם
 מִבּוֹרָה וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֲרָה: טז יִפּוּצוּ מֵעֲיִנְתְּךָ זֹוּשָׁה בְּרִזּוֹבוֹת
 פְּלָגֵי מַיִם: יז יִהְיוּ לָךְ לְבַדָּה וְאִין לְזָרִים אֶתְךָ: יח יִהְיֵ מִקּוֹרָה

זֶהֱרֵ שִׁיר הַשִּׁירִים

**כנסת ישראל מתעוררת על ידי
הצדיקים**

דבר אחר שמה מים מבורך, זה
 דוד המלך שכתוב בו (שמואל ב' כג) מי
 ישקני מים מבור בית לחם, ונוזלים, זה
 אברהם, מתוך, זה יעקב שהוא באמצע,
 בארץ, זה יצחק, שנקרא באר מים
 חיים, הרי שבמקרא זה נרמזת מרכבה
 הקדושה העליונה שהיא מהאבות, ודוד
 המלך שנתחבר עמהם, וכמו שתשוקת
 האשה לבעלה אינה אלא כאשר
 מכנים הרוח בה ומגרת מים לקבל
 מימי הזכרות, כך כנסת ישראל אינה
 נתעוררת בהשתוקקות אל הקדוש ברוך
 הוא, אלא ברוח הצדיקים שמכניסים

**בור אין לו משלו כלום והבאר
משפיע המים**

שמה מים מבורך ונוזלים מתוך
 בארץ, אמר רבי שמעון מפני מה בורך
 בתחלה ואחר כך בארץ, שהרי בור לא
 נקרא אלא כשהוא ריק בלי מעין, באר
 בה מים נובעים, אלא הכל מקום אחד
 הוא, מקום העוני שהעניים נאחזים בו
 נקרא בור^כ שאין לו משלו אלא מה
 שנותנים בתוכו, ומי הוא, דל"ת, ואחר
 כך נעשה באר שהוא מעין נובע ומלאה
 מכל הצדדים, ומי הוא, ה"א, שנתמלאית
 מלמעלה ונובעת מלמטה^{כא} נתמאית
 מלמעלה, מהמקום העמוק מכל, ונובעת
 מלמטה, מנשמות הצדיקים.

זֶהֱוֹ זֶהֱרֵ

לאתערותא דלעילא שיהיה נעשה מן ד' אות
 ה', כי הצדיקים גורמים בעבודתם ההודווגות
 של המלכות עם תפארת ויסוד הנרמזים

כ. זו מדת המלכות.

כא. פירוש, בהגיע אליה הארה מעבודת
 הצדיקים תגרום אתערותא דלתא הזאת

בְּרוּךְ וּשְׁמוֹ בְּמֵשֶׁת נְעוּרָה: יט אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלְתָּ זֶזֶן הַדִּיהַ
 יְרוּךְ בְּכָל עֵת בְּאֶהֱבָתָה תְּשִׁיעַה תְּמִיד: כ וּלְכֹמֶה תְּשִׁיעַה בְּנֵי
 בְּזָרָה וּתְזַבֵּק זֶזֶק נְכָרִיהַ: כא כִּי נִכְזֹז עֵינַי יִהְיֶה הַרְכִּי אִישׁ
 וְכָל מַעֲלָתִי מִפְּלִס: כב עֲוֹנוֹתַי יִלְכְּדֵנוּ אֶת הַרְשָׁע וּבְזֹבְלֵי
 זֹטְאָתֵנוּ יִתְבַּר: כג הוּא יְמוּת בְּאֵין מוֹסֵר וּבְרַב אֲוֹלָתוֹ יִשְׁעַה:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

בהכב^כ ואז נובעים מים מתוכה לקבל רוח של הכל, וזה ענין המיול שמטייל
 מימי זכרות העליונים, והכל נעשה הקדוש ברוך הוא בנשמות הצדיקים.
 צרור אחד וקשר אחד, וזה הוא הנחת (א-ם).

זִיו הַזֶּהר

באות ו' ובאות י', ולכך על ידי ההתחברות עבודת הצדיקים מלמטה.
 אל ד' האות ו' או האות י' נעשה מן ד' אות כב. היינו, הארת עבודת הצדיקים שמגיע אליה
 ה' ונתמלאית בהשפע שלמעלה עם הארת ונוארת מזה.

א בְּנֵי אִם עֲרֵבְתָ לְרַעָה תִּקְעֶתָ לְזָר כַּפִּיָּה: ב נֹקְשֶׁת בְּאִמְרֵי פִיָּה נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי פִיָּה: ג עֲשֵׂה זֹאת אִפּוּא בְּנֵי וְהִנְצֵל כִּי בָאתָ בְּכַף רַעָה לֶךְ הַתְּרַפֵּס וּרְהַב רַעִיָּה: ד אַל תִּתֵּן שִׁנְהַ לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפִּיָּה: ה הִנְצֵל כַּפְּבֵי מִיַּד וּכְצַפּוֹר מִיַּד יִקְוֶשׁ: ו לֶךְ אַל נִמְלָה עֲצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וּזְכֹרָם: ז אֲשֶׁר אֵין לָהּ קֶצֶין שֶׁטֶר וּמִשָּׁל: ח תִּכְיֵן בְּקִיֵּן לְזוּמָה אֲנָרָה בְּקֶצֶיר בְּמֶאֱכָלָה: ט עַד מִתִּי עֲצֵל תִּשְׁכַּב מִתִּי תִקּוּם מִשְׁנֶתֶךָ: י מַעֲטַ שִׁנּוֹת מַעֲטַ תְּנוּמוֹת מַעֲטַ זוּבְקָ יָדַיִם לְשֹׁכֵב: יא וּבֹא כְמוֹהֶלָה רֵאשֶׁף וּבּוֹזֶסֶרָה פְּאִישׁ מִזֵּן: יב אָדָם בְּלִיעַל אִישׁ אֲנִן הוֹלֶךְ עֲקֵשׁוֹת פֶּה: יג קֶרֶן בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלֹו מוֹרָה בְּאֶצְבָּעָתָיו: יד תִּהְפְּכוֹת בְּלָבוֹ זוֹרֵשׁ רַע בְּכָל עֵת (מוֹדָנִים) מוֹדָנִים יִשְׁלֹז: טו עַל כֵּן פֶּתָאִם יָבוֹא אִידוֹ פֶּתַע יִשְׁבֵּר וְאֵין מִרְפָּא: טז שֶׁשׁ הִנְהַ שֶׁנָּא יְהוּה וְשִׁבַּע (תוֹעֲבוֹת) תוֹעֲבַת נְפִשׁוֹ: יז עֵינַיִם רְבוּת לְשִׁזֵּן שֶׁקֶר וַיְדַיִם שִׁפְכוֹת דָּם נְקִי: יח לֵב זוֹרֵשׁ מוֹזְשִׁבוֹת אֲנִן רֶגְלַיִם מִמְהָרוֹת לְרוּץ לְרַעָה: יט יַפּוּזֵן פּוֹבַיִם עַד שֶׁקֶר וּמִשְׁלֹז מוֹדָנִים בֵּין אֲזוּזִים: כ נֶצֶר בְּנֵי מִצְוֹת אָבִיָּה וְאַל תִּטַּשׁ תּוֹרַת אִמְרָה: כא קִשְׁרָם עַל לִבָּהּ תִּמְיֵד עֲגָדָם עַל זְרָגְרָתָהּ: כב בְּהִתְהַלֶּכְהָ תִנְזוּהָ אֶתְהָ בְּשִׁכְבָּהּ תִּשְׁמֹר עֲלֶיהָ וְהִקִּיצוֹת

זהר שיר השירים

ללכת באותן הדרכים והנתיבות וכשלו בהם, אז ילכו בדרכים אחרים שאין הם דרכי התורה, ויעוררו להם בכמה דינים ויענשו בהם, זהו שכתוב כי ישירים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם (הושע יד) ומי שהתיגע בתורה מה כתוב, בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך, בשכבך בקבר התורה תשמור עליך מדין עולם ההוא, והקיצות, כאשר הקדוש ברוך הוא יעורר רוחות ונשמות להחיות מתים, אז היא תשיחך, היא תחיה סניגור להמליץ על הגוף, למען יקומו אותן הגופות שעסקו בתורה

התורה מראה לאדם הדרך הישר
 לאחר מותו שלא יכשל במזיקים
 בהתהלכך תנחה אתך בשכבך
 תשמור עליך והקיצות היא תשיחך,
 אמר רבי יהודה בוא וראה כל אדם
 המתיגע בתורה כאשר יוצא מעולם
 הזה תעלה נשמתו באותן הדרכים
 ונתיבות התורה, ואותן הדרכים
 ונתיבות התורה ידועים הם, ואותן
 היודעים דרכי התורה בעולם הזה ילכו
 בהם בעולם ההוא כאשר יצאו מעולם
 הזה, ואם לא התיגעו בתורה בעולם
 הזה ואין יודעים הדרכים והנתיבות
 שלה, כאשר יצאו מעולם הזה לא ידעו

היא תשיזוק: כג. כי נר מצוה ותורה אור ודרך זינים תוכחות
מוסר: כד. לשמרה באשת רע מזלכת לשון זכריה: כה. אל
תזמור יפיה בלבבה ואל תקוץ בעפעפיה: כו. כי בעד אשה

זהר שיר השירים

בשניהם באור ובנר, ודרך חיים תוכחת
מוסר, אחר חיים לכנוס בו לעולם הבא
הוא אותן תוכחות שמקבל האדם^[27]
להתרחק מדרך הרע וללכת בדרך
הטוב.

לקבל תוכחה ברצון

אור ודרך חיים תוכחת מוסר, אותן
תוכחות מוסר שמביא הקדוש ברוך
הוא על האדם לנקותו מחטאיו באותן
תוכחות זהו דרך החיים, זכאי הוא מי
שמקבל אותן ברצון הלב.

תורה שבעל פה מאירה מתוך תורה שבכתב

דבר אחר כי נר מצוה, זה נר
המנורה של דוד שהוא נר מצות
התורה שבעל פה, שנצרכה להתתקן
תמיד, היא אינה מאירה אלא מתוך
תורה שבכתב, שהרי התורה שבעל פה
אינן לה אור אלא מתוך תורה שבכתב
שהיא אור להאיר. (ב-קסו).

השכר המוכן לצדיקים לעולם הבא

כי נר מצוה ותורה אור ודרך
חיים תוכחות מוסר, פתח עלם ההוא
ואמר, כי נר מצוה, זו היא משנה, כמו
שנאמר (שמות כד) והתורה והמצוה,

כראוי, ואלו הם אשר יקומו תחלה לחיי
עולם, כמו שכתוב (דניאל יב) ורבים
מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם
וגו', ואלה הם שיקומו לחיי עולם, לפי
שעסקו בחיי עולם שהיא התורה, וכוא
וראה כל אותן שעסקו בתורה זה הגוף
יתקיים והתורה תגין עליו, מה הטעם,
לפי שבזמן ההוא יעורר הקדוש ברוך
הוא רוח אחד שנכלל מארבע רוחות,
ואותו רוח שנכלל מארבע רוחות יזדמן
לכל אותן שעסקו בתורה להחיותם
באותו הרוח, לבעבור שיתקיים לעולם.
(א-קעה:)

לימוד התורה וקיום המצוות

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים
תוכחת מוסר, פתח רבי יוסי ואמר כי
נר מצוה, כל מי שמתניע בעולם הזה
באותן מצות התורה, הסדר לפניו בכל
מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו בעולם
ההוא, ותורה אור, מי שעוסק בתורה
זוכה לאותו אור העליון שממנו נדלקים
הנרות, שהרי נר בלי אור אינו כלום,
אור בלי נר גם כן אינו יכול להאיר,
נמצא ששניהם זה לזה נצרכים, נצרך
עשיה להכין נר, ונצרך לעמול בתורה
להאיר הנר^[28] זכאי הוא מי שעוסק

זיו הזהר

גורמים יחוד תפארת ומלכות, כי המלכות
בחינת נר והתפארת בחינת אור.

כד. היינו סיגופים שמקבל האדם על עצמו
מדרכי התשובה.

כג. קיום המצוה במעשה הוא תקון מדת
המלכות שבה תרי"ג אורות של תרי"ג מצוות,
ותלמוד תורה של ענין כל מצוה תקונו הוא
בתפארת, ושניהם יחד נר מצוה ותורה אור

וּזְנֵה עַד כִּפּוּר לְזֶמֶר וְאֵשֶׁת אִישׁ נִפְשׁ יִקְרָה תְּצוּר: כו הַיּוֹזֵתָה
 אִישׁ אִשׁ בְּזוּיָקוֹ וּבְגִדָיו לֹא תִשְׂרַפְּנָה: כז אִם יִהְיֶה אִישׁ עַל
 הַגְּזוּלִים וּרְגָלָיו לֹא תִכְפֹּינָה: כח כֵּן הִבָּא אֶל אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא

זוהר שיר השירים

מתפשטים כמה וכמה אוצרות חמדה, וכלם גנוזים להתעדן מהם הצדיקים לעולם הבא, ועל אלה כתוב (משלי ח') להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא, ועל אלה כתיב (ישעי' סד) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו', י"ש אלו שלש מאות ועשרה עולמות שהם גנוזים תחת עולם הבא, ואותן ר"ז שהם מצד הימין נקראים אור הראשון, לפי שאפילו אור השמאל נקרא אור, אבל אור הראשון הוא מוכן לעשות תולדות לעולם הבא, ואפשר תאמר לעולם הבא ולא יותר, לא כן אלא אפילו בכל יום ויום, שאם לא היה אור ההוא לא היה העולם יכול להתקיים, שכתוב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה, וזה האור זרע אותו הקדוש ברוך הוא בגן העדן.. זהו שכתוב אור זרוע לצדיק וגו', וכתוב (ישעי' סא) וכנגה זרועיה תצמיח, איזה זרועיה, אלו זרועי האור הראשון שהוא זרוע תמיד.. ואור ההוא שהוא זרוע תמיד עושה פירות תמיד, וממנו ומעצמו מזריע כבתהלה^[כז] ואינו שוקט

והתורה זו תורה שבכתב, והמצוה זו משנה, שהיא נר^[כח] נר העומד לדלוק, ולמה נקראת נר, אלא כאשר מקבלת מבין שתי הזרועות רמ"ה אברים העליונים, היא פותחת לעומתם שתי הזרועות שלה, ואז נכללות בהם שתי אלה הזרועות ונקראת נר^[כח] ותורה אור, שהתורה מאירה לאותה הנר ונדלקת מן התורה מצד האור הראשון שהוא הימין^[כח] שהרי התורה מן צד הימין ההוא של אור הראשון ניתנה, שנאמר (דברים לג) מימינו אש דת למו, כי מן צד הימין ניתנה אף על פי שנכלל בה גם צד השמאל, שהרי בכך היא שלימות הכל, ואור זה נכלל במאתים ושבעה עולמות^[כח] שהם גנוזים בצד האור ההוא שנתפשט בכלם, תחת כסא העליון הנסתר^[כח] שרוים אותן העולמות מצד הימין ההוא, ושלוש מאות ועשרה הם, שתי מאות ושבעה הם בצד הימין, ומאה ושלושה הם בצד השמאל^[כח] והם כלם שלש מאות ועשרה, אלה הם שהקדוש ברוך הוא מכין תמיד לצדיקים, ומאלה

זוהר זיו הזהר

כז. פירוש, תחת עולם הכינה שנקראת עולם הבא.

ל. למען יתבטלו הגבורות ברוב רוב כפל של החסדים ועוד אל"ף יתר הרומז לאור החכמה.

לא. כאן גילה רביא ההוא סוד גדול ונורא איך שהשפע נשפע בזמן הגלות שהצדיק אבד, ומן המשל יובן הנמשל ליחידי סגולה אשר חננם ה' יתברך בחכמת הקבלה.

כח. זו המלכות והשכינה הקדושה, כי מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן לה.

כו. כי רמ"ה עם ב' בגימטריא נר.

כז. פירוש, שהמלכות שהוא הנר נשפעת מן התפארת להיותה דולקת ומאירה, כמו שהתורה שבעל פה נשפעת מן התורה שבכתב.

כח. אור בגימטריא רז.

יִנְקָה כָּל הַנֶּעֱעָ בָּהּ: לֹא יָבוּזוּ לְגִבּוֹר כִּי יִגְנוֹב לְמִלָּא נִפְשׁוֹ כִּי יִרְעַב: לֹא וְנִמְצָא יְשָׁלֵם שְׂבָעֵתַיִם אֶת כָּל הַזֶּן בֵּיתוֹ יִתֵּן: לֹא נֶאֱמַר אֲשֶׁר זָוָר לֵב מִשְׁזוּזִית נִפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה: לֹא נִנְעָ וְקָלוֹן יִמְצָא

זהר שיר השירים

הכל מרמז על הספירות הקדושות
ועוד כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר, מקרא זה אין תחלתו סופו ואין סופו תחלתו^{לכ} אלא כל סוד האמונה במקרא הזה, כי נר מצוה, זה הסוד של שמור, ותורה אור, זה הסוד של זכור, ודרך חיים תוכחות מוסר, אלו גזרות ועונשין שבתורה, והכל סוד האמונה^{לכ} ונצרך זה לזה להיות סוד של הכל כראוי. (ב-קסו:)

בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. אמר רבי אלעזר כאשר צד הרע הוא בא לפתות לו לאדם, ימשיך אותו אל התורה ויפרד ממנו, בוא וראה הרי למדנו שכאשר צד הרע ההוא עומד לפני הקדוש ברוך הוא לקטרג על העולם בשביל מעשים רעים, חס הקדוש ברוך הוא על העולם ונותן עצה לאנשים להנצל ממנו, שלא יוכל לשלוט עליהם ולא על מעשיהם, ומה היא העצה, לעסוק בתורה וינצלו ממנו, מניין שכתוב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, מה כתוב

תמיד [אף בזמן הגלות], כמו גן שעושה פירות, ומן הזרע שלו נופל בו במקומו, ומעצמו עושה פירות כבתחלה... והגם שאינו כך כמו שהיה בזמן שכנסת ישראל היתה שרויה במקומה, אבל לא נמנע זרוע זה לעולם, וכדמיון זה ותורה אור, שהתורה שניתנה מצד אותו אור הראשון כך היא זרוע תמיד בעולם, ומוציאה תנובה ופירות ואינה שוקטת לעולם, ומאותן הפירות שלה ניזון העולם.

האדם שיש עליו תוכחות מעוררים אותו

ודרך חיים תוכחות מוסר, איזה הוא תוכחות מוסר, שכאשר חפץ הקדוש ברוך הוא לנמור דרך חיים ההוא יניח עליו אותו שמכה ועושה תוכחת מוסר לבני העולם, ומי הוא, זה שכתוב (בראשית ג') ואת להט ההרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים, ועל כן דרך חיים הוא תוכחות מוסר, ואף כך האדם שיש עליו תוכחות, ודאי שמעוררים אותו ללכת בארץ החיים ההוא ששוכן שם תוכחות מוסר.

זיו הזהר

לג. שמור זו המלכות, זכור זה התפארת, דרך חיים חסד, תוכחות מוסר גבורה, ועל פי זה מובן שהכל רמז על הספירות הקדושות שהן רזא דמחוימנותא.

לכ. פירוש, שמתחיל בגדלות וחשיבות התורה ומסיים בדבר לא טוב דהיינו יסורין, והלא במקום שיש תורה ומצוה יסורין למה, ומתריץ שהכל מוסב על התורה.

וְזוֹרְפָתוֹ לֹא תִמְוֹזָה: לֵד כִּי קִנְיָהּ זִמְתָּ זָכָר וְלֹא יִזְמוּל בְּיוֹם
נָקָם: לֵה לֹא יִשָּׂא פָנָי כָּל כּוֹפֵר וְלֹא יֵאבֶה כִּי תִרְבֶּה שׂוֹזֵר:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

להם עצה להנצל ממנו, ובמה, בשופר
ביום ראש השנה, ובשעיר המשתלח
ביום הכפורים שנותנים לו כדי שיפרד
מישראל וישתדל בחלקו הזה, וענין זה
נתבאר, בוא וראה מה כתוב (משלי ה')
רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו,
ובסוד האמונה מה כתוב (שם ג') דרכיה
דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, אלו
הדרכים והנתיבות של התורה והכל
אחד, כאן שלום ושם מות, ובכל הפוכים
זה מזה. (א-קצ).

אחריו, לשמרך מאשת רע מחלקת לשון
נכריה, וזה הוא צד האחר צד הטומאה
שהוא עומד תמיד לפתות למטה
לאנשים, ועומד תמיד למעלה לפני
הקדוש ברוך הוא לקטרג על הטאותיהם
ועל מעשים רעים של האנשים, וכן עומד
עליהם לקטרג ולהזכיר הטאותיהם כל
מה שעשו, באותן הזמנים שהקדוש
ברוך הוא דן את העולם, ואז עומד
לקטרג עליהם ולהזכיר הטאותיהם,
והקדוש ברוך הוא חס על ישראל ונתן

משלי פרק-ו

א בְּנֵי שֹׁמֵר אִמְרֵי וּבְמִצְוֹתַי תִּתְּפֹן אֶתְּךָ: ב שֹׁמֵר בְּמִצְוֹתַי וְזוּיָה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינָיָה: ג קִשְׁרָם עַל אֲצַבְעֹתֶיךָ כְּתָבָם עַל לִוְזוֹ לִבְךָ: ד אָמֹר לֹאֲכַמְהָ אֲזוּתִי אֶת וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא: ה לְשֹׁמְרֶךָ בַּאֲשֶׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה אִמְרִיָּה הַזּוֹלִיקָה: ו כִּי בְּזוֹלֹן בֵּיתִי בְּעַד אֲשַׁנְּבִי נִשְׁקָפְתִּי: ז וְאֵרָא בְּפִתְאִים אֲבִינָה בְּבָנִים זָעֵר זֹסֵר לֵב: ח עֵבֶר בְּשׁוֹק אֲצֹל פְּנֵה וְדָרֶךְ בֵּיתָה יִצְעַד: ט בְּנִשְׁף בְּעָרֵב יוֹם בְּאִישׁוֹן לִילָה וְאִפְלָה: י וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שֵׂית זֹנָה וְנִצְרַת לֵב: יא הַמִּיָּה הִיא וְסִרְרַת בְּבֵיתָה לֹא יִשְׁכְּנוּ רִגְלֶיהָ: יב פַּעַם בְּזוּזִין פַּעַם בְּרַחוּבוֹת וְאֲצֹל כָּל פְּנֵה תֵאָרֵב: יג וְהַזּוֹלִיקָה בּוֹ וְנִשְׁקָה לוֹ הַעֲזָה פְּנֵיהָ וְתֹאמַר לוֹ: יד זְבוּזֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שְׁלָמֹתַי זָרְרִי: טו עַל כֵּן יִצְאֵתִי לִקְרָאתֶךָ

זוהר שיר השירים

כשיצר הרע נוטל הנשמה

וּאֵרָא בְּפִתְאִים זָגוּ, עֵבֶר בְּשׁוֹק
אֲצֹל פְּנֵה זָגוּ, בְּנִשְׁף בְּעָרֵב יוֹם זָגוּ,
וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שֵׂית זֹנָה וְנִצְרַת
לֵב, שֵׂית זֹנָה, זֶה הוּא אוֹתוֹ הֵיכַל
הַשָּׂשׂוּי מֵאוֹתָן ז' הֵיכַלוֹת הַנִּקְרָאִים
שִׁבְעָה מְדוּרֵי גֵיהֶנֶם, וּבְהֵיכַל הַזֶּה
נִמְצָא רוּחַ אֶחָד שֶׁנִּקְרָא רוּחַ זִנּוּנִים,
וְהִיא הַזּוּנָה לְפִתּוֹת פִּתְאִים לִזְנוּת, וְהִיא
בְּהֵיכַל הַזֶּה נִמְצָאֵת וְלֹא נִמְצָאֵת, יוֹרֵד
וּמִפֶּתַח עוֹלָה וּמִקְטָרְגַת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
בְּבֵיתָה לֹא יִשְׁכְּנוּ רִגְלֶיהָ פַּעַם בַּחוּץ
פַּעַם בְּרַחוּבוֹת כֹּאשֶׁר עוֹלָה לְמַעְלָה,
וְאֲצֹל כָּל פְּנֵה תֵאָרֵב כֹּאשֶׁר נוֹטֶלֶת
הַנִּשְׁמָה, מֵהַ כְּתוּב, וְהַזּוֹלִיקָה בּוֹ וְנִשְׁקָה
לוֹ, אֵלּוּ הֵן נְשִׁיקוֹת לְטֹמֵא וְלַהֲמָעוֹת
אֲנָשִׁים אַחֲרֶיהָ, מִתִּיקוֹת הֵן לְפִי שְׁעָה,
אוֹי לְפּוֹפֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְשָׁלִי ה') וְהִלֵּק
מִשְׁמֹן חֶכֶה, וְכְתוּב וְאַחֲרִיתָהּ מֵרָה
כִּלְעָנָה, מֵהוּ מֵרָה כִּלְעָנָה, אֵלּוּ כֹּאשֶׁר
הָאָדָם נִתְּפַתָּה אַחֲרֶיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כִּשְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְצֵאת מֵעוֹלָם הַזֶּה, הִיא

עומדת לפניו ונצטיירת לפניו בצורת
גוף של אש, וחרב שנונה בידה ושלה
טיפות תלויות בה כמו שנתבאר, ובה
טפה אחת מאותן הטיפות שיא מרה,
ובשעה שמטילה לפי האיש נכנסת
במעיו, ואז הנשמה מתבלבלת,
ואותה הטפה משוטטת והולכת בתוך
הגוף ועוקרת לנשמה ממקומה, ולא
תניח לנשמה מקום לשבת בגוף, זאת
הטפה מרה כלענה וטועם אותה האיש
במרירות, תחת זאת המתיקות שמעם
ממנה בעולם הזה כשנמשך אחריה,
אחר כך זורקת בו טפה אחרת והנשמה
יוצאת והאיש מת, אחר כך זורקת
בו עוד טפה אחרת שממנה מוריקים
פניו ונבאש, ומפני שהנשמה היא
קדושה, לכן כאשר שולט עליה זה צד
אחר הטמא היא בורחת מלפניו ולא
מתישבת יחדיו, וכמו שהאיש נמשך
אחריה בעולם הזה והתדבק באותן
נשיקות הרעות ועזב לצד הקדושה,
כמו כן שולט צד הטמא על נשמתו,

לְשׁוֹזֵר פְּנִיָּה וְאִמְצָאָה: טו מִרְבֵּהִים רַבְדֵּתִי עֲרָשִׁי וְזִטְבוֹת אֶטוֹן
 מִצָּרִים: י נִפְתִּי מִשְׁכְּבִי בֹר אֱהֻלִים וְקִנְמוֹן: יא לָכֶּה גְרוֹה
 דָּדִים עַד הַבֶּקֶר נִתְעַלְסָה בְּאֵהָבִים: יב כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ
 הֶלֶךְ בְּדֶרֶךְ מִרוֹזוֹק: יג צָרוֹר הַכֶּסֶף לָקוֹז בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֶּסֶא
 יְבֵא בֵיתוֹ: יד הִטְתּוֹ בְּרַב לְקוֹזָה בְּזוֹלָק שְׁפִתֶיהָ תִדְיוֹנוֹ: טו
 הוֹלֵךְ אֲזוֹרֶיהָ פִּתְאֵם פְּשׁוֹר אֶל טְבוֹז יְבוֹא וְכַעֲכֵס אֶל מוֹסֵר
 אֹיִל: טז עַד יִפְלוֹז וְזֵין כְּבָדוֹ כְּמִהַר צְפוֹר אֶל פּוֹז וְלֹא יִדַע
 פִּי בְּנִפְשׁוֹ הוּא: יז וְעֵתָה בְּנִים שְׁמְעוּ לִי וְהִקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי
 פִּי: יח אֶל יִשְׁטָ אֶל הֶרְכִּיָּה לִבָּךְ אֶל תִּתַע בְּנִתִּיבוֹתֶיהָ: יט
 פִּי רַבִּים זוֹלְלִים הַפִּילָה וְעֲצָמִים כָּל הֶרְגִּיָּה: כו דַּרְכֵי שְׂאוֹל
 בֵּיתָה יִרְדוֹת אֶל זוֹדְרֵי מוֹת:

זֶהֱר שִׁיר הַשִּׁירִים

ועלה למעלה, ליום הכסא יבא ביתו,
 מתי יבא אצלך, ליום הכסא שהוא יום
 הדין לעיין בדין, כמו שכתוב בכסה
 ליום חגנו, בזמן שנצרך האיש להתענג
 בעולם וליהנות בו מתרחק היצר טוב
 ממנו, ובזמן ששורה הדין בעולם אז בא
 אליו לעשות עמו דין, ועל כן הטתו ברב
 לקחה וגו', עד יפלה חץ כבדו, זכאים
 הם הצדיקים שיודעים דרכים הקדושים
 ללכת בהם, ולא יטו לימין ולשמאל,
 זכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא.
 (ב-רסז).

ואז נשמתו יוצאת כפטורי וכו'.. וכל זה
 בשביל אותן נשיקות מתיקות שנשקה
 לו בעולם הזה, ככתוב והחזיקה בו
 ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו וגו',
 על כן יצאתי לקראתך וגו', כי ידעתי
 שאתה חסר לב חסר טוב, לשחר פניך,
 להתחבר עמך בכל רעות העולם,
 ויאתה לך ליהנות ולהמשך אחר תאות
 עולם הזה, כך היא מושכתו מענין לענין
 ומרעה לרעה, לכה נרוה דודים וגו', כי
 אין האיש בביתו, זה יצר הטוב שאינו
 שוכן בקרבך, צרור הכסף לקח בידו,

פרק ח

א הלא זוכמה תקרא ותבונה תתן קולה: ב בראש מרומים
עלי דרך בית נתיבות נצבה: ג ליד שערים לפי קרת מבוא
פתוזים תרנה: ד אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם: ה
הבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב: ו שמעו פי נגידים
אדבר ומפתוז שפתי מישרים: ז כי אמת יהנה זוכי ותועבת
שפתי רשע: ח בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועקש:
ט פלם נכוזים למבין וישרים למצאי דעת: י קוזו מוסרי
ואל כסף ודעת מוזרוץ נבזר: יא כי טובה זוכמה מפנינים
וכל זופצים לא ישוו בה: יב אני זוכמה שפכתי ערמה ודעת
מוזמות אמצא: יג יראת יהוה שנאת רע גאה וגאון ודרך רע
ופי תהפכות שנאתי: יד לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה:
טו בי מלכים ימלכו ורוזנים יזקקו צדק: טז בי שרים ישרו
וגדיבים כל שפטי צדק: יז אני (אהביה) אהבי אהב ומשזורי
ימצאני: יח עשר וכבוד אתי הון עתק וצדקה: יט טוב פריי
מוזרוץ ומפו ותבואתי מכסף נבזר: כ בארוז צדקה אהלך
בתוך נתיבות משפט: כא להנזיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא:

זהר שיר השירים

ה/ שם תהא המלחמה והגבורה. (זהר
חדש מדה"ג בראשית)

העוסק בתורה יש לו גבורה
במלחמות ה'

אהוב הוא העוסק בתורה

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
אמלא, אמר רבי שמעון זכאים הן בני
העולם אלה העמלים בתורה, שכל מי
שעמלו בתורה אהוב למעלה ואהוב
למטה, ונוחל בכל יום נחלת עולם הבא,
זהו שכתוב להנחיל אוהבי יש, מהו
יש, זה עולם הבא שאין מימיו נפסקים
לעולם, ומקבל שכר טוב העליון שאין
זוכה בו איש אחר, ומה הוא, י"ש,
ולפיכך מרמזו לנו השם יששכר שהתיגע
בתורה י"ש שכ"ר, זה הוא השכר לאותן
העמלים בתורה י"ש. (א-רמב):

לי עצה ותושיה אני בינה לי
גבורה, אמר רבי יצחק התורה נקראת
תושיה בתחלה ואחר כך גבורה,
שנאמר לי עצה ותושיה וגו', תדע לך
כי בתחלה נקראת תושיה שמתשת כחו
של אדם, מפני שיש לו להלחם עם יצר
הרע ולכתת כל גופו בבית המדרש עד
שירגיל אותה בתורה, כיון שהוא רגיל
לעסוק בתורה אז יש לו שמחה וגבורה,
שנאמר אני בינה לי גבורה, רוצה לומר
כשאדם רגיל בתורה ובחכמה אז יש
לו גבורה להלחם מלחמות ה', שנאמר
(במדבר כא) על כן יאמר בספר מלחמות

כב יהוה קִנְנִי רֵאשִׁית חֲרָפוֹ קָדָם מִפְעֻלָּיו בְּאֵז: כג מֵעוֹלָם
 נִסְכָּתִי מִרֵאשׁ מִקִּדְמוֹ אֶרֶץ: כד בְּאֵין תְּהַמּוֹת זוּלָּתִי בְּאֵין
 מֵעֵינֹת נִכְבְּדֵי מַיִם: כה בְּטָרָם הָרִים הִטְבְּעוּ לִפְנֵי גְבֻעוֹת
 זוּלָּתִי: כו עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְזוּצוֹת וְרֵאשׁ עֲפָרוֹת תִּבְּל: כז
 בְּהִכְנוֹ שָׁמַיִם שָׁם אֲנִי בְּזוּזְקוֹ זוּג עַל פְּנֵי תְהוֹם: כח בְּאֲמִצּוֹ
 שְׁזָקִים מִמֵּעַל בְּעֵזוֹ עֵינֹת תְהוֹם: כט בְּשׁוּבוֹ לָיִם זָקוֹ וּבַיָּם
 לֹא יַעֲבְרוּ פִי בְּזוּזְקוֹ מוֹסְדֵי אֶרֶץ: ל וְאֶהְיֶה אֲצֻלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיֶה

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

אלהים זולתך וגו'. (ב- קסו.)

סוד שמטה ויובל

אסתכל באורייתא וברא עלמא

ואהיה אצלו אמון וגו', אמר רבי
 חייא הרי ביארו החכרים אל תקרא
 אמון אלא אומן, וכי התורה אומן
 היתה, כך הוא, משל למלך שבקש
 לעשות היכל, אם לא יזמין אצלו אומן
 לא יוכל לעשות ההיכל, לאחר שנעשה
 ההיכל לא נקרא עליו שם אחר אלא שם
 המלך, זה ההיכל שעשה המלך, המלך
 השים בזה ההיכל מחשבתו, כך הקדוש
 ברוך הוא כאשר הפץ לברוא העולם
 הסתכל באומן, ואף על פי שהאומן
 עשה את ההיכל לא נקרא בשם אחר
 אלא בשם המלך, זה ההיכל שעשה
 המלך, ודאי שהמלך בנה את ההיכל,
 התורה מתפארת ואהיה אצלו אמון,
 כי ברא הקדוש ברוך הוא את העולם,
 כי קודם בריאת העולם קדמה התורה
 שני אלפים שנה לעולם, וכאשר הפץ
 הקדוש ברוך הוא לברוא העולם היה
 מסתכל בה בתורה בכל דיבור ודיבור
 ועשה כנגדה אומנות העולם, לפי שכל
 הענינים והמעשים של כל העולמות
 בתורה הם, ולכך היה הקדוש ברוך
 הוא מסתכל בה וברא את העולם, לא

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
 אמלא, אמר רבי שמעון להנחיל אוהבי
 יש, מהו יש, זה הסוד של יובל ושמטה
 י"ש, שלא מסר אותם הקדוש ברוך הוא
 לשאר עמים אלא לעם הקדוש, ובזמן
 שישראל נומרים שנת השמטה כראוי,
 משתעשעות נשמות הצדיקים בגן
 העדן והזורות הדרשות, ועליהן נאמר
 וקוי ה' יחליפו כח וגו'. (זוהר חדש בהר)

עולמות גנוזים לצדיקים

להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
 אמלא, אמר עלם ההוא, י"ש אלו שלש
 מאה ועשר עולמות הגנוזים תחת עולם
 הבינה, תחת כסא עליון הנסתר שרוים
 אותן העולמות, ר"ז הם בצד הימין,
 ואור הראשון ההוא שהוא בבחינת
 הימין נכלל בהם ומתפשט בכלם, ק"ג
 הם בצד השמאל, ואף האור של בחינת
 השמאל נקרא אור, ואלו הם שהקדוש
 ברוך הוא מכין תמיד לצדיקים, ומאלה
 מתפשטים כמה וכמה אוצרות חמדה,
 וכלם גנוזים להתעדן מהם הצדיקים
 לעולם הבא, ועל אלה כתוב להנחיל
 אוהבי י"ש ואוצרותיהם אמלא, ועל
 אלה כתוב (ישעי' סד) עין לא ראתה

שֶׁעָשִׂים יוֹם יוֹם מִשְׁזוֹקֶת לְפָנָיו בְּכָל יְעָת: לֹא מִשְׁזוֹקֶת בְּתַבֵּל
אֲרָצוֹ וְשֶׁעָשִׂי אֶת בְּנֵי אָדָם: לֹא וְעֵתָה בְּנִים שָׂמְעוּ לִי וְאֲשֶׁרִי
דָּרְכֵי יִשְׁבְּרוּ: לֹא שָׂמְעוּ בּוֹסֵר וְזָכְמוּ וְאֵל תִּפְרָעוּ: לֹא אֲשֶׁרִי

זהר שיר השירים

והאדם המסתכל בתורה מקיים את העולם, נמצא שביראת העולם וקיום כל העולם היא התורה, לפיכך זכאי הוא האדם שעמלו בתורה, שהרי הוא מקיים העולם. (ב-קסא):

שיעור שני פתחים

אשרי אדם שזמע לי לשקד וגו'
לשמר מזוזת פתחי, אמר רבי יהודה הרי למדנו לעולם יכנס אדם לבית הכנסת שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו, זהו שכתוב לשמר מזוזת פתחי, התעלה על דעתך שני פתחים, אלא אמור שיעור שני פתחים, כאן נרמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם, הם מעון ומכוון^{לד} שהנם זה לפנים מזה התחלת המדרגות חסד ופחה, והם פתחי עולם ועל כן צריך האדם שיתכוון בתפלתו כנגד קדש קדשים שהם שם הקדוש ויתפלל תפלתו, ולא הם שיעור ב' פתחים שני כתרים. (ג-ח).

שהתורה בראה לעולם, אלא הקדוש ברוך הוא בהסתכלותו בתורה ברא את העולם, נמצא שהקדוש ברוך הוא הוא האומן, וגם התורה לנגדו ואצלו אומן, שכתוב ואהיה אצלו אומן, ואהיה אומן לא כתוב, אלא אצלו, כיון שהקדוש ברוך הוא הסתכל בה היתה היא אצלו אומן.. בתורה כתוב בה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, בתורה כתוב בה ויאמר אלהים יהי אור, הסתכל בפסוק הזה וברא שמים האור, וכן בכל דבר ודבר שנאמר בה בתורה הסתכל בה הקדוש ברוך הוא ועשה דבר ההוא, ועל כן כתוב ואהיה אצלו אומן, כדמיון זה נברא כל העולם, וכיון שנברא העולם כל דבר ודבר לא היה מתקיים, עד שעלה ברצונו לברוא את האדם שיהיה עוסק בתורה, ובעבורו נתקיים העולם, ועכשיו כל מי שמעיין בה בתורה ומתיגע בה, כביכול הוא מקיים לכל העולם, הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם,

זיו הזהר

אמת כי מי הכניסו בפתחים האחרים דאמר יכנס ב' פתחים, היה לו לומר יכנס ז' פתחים וכו', ומה שפירוש בפרשת פקודי שהתפלה בהיכל קדש הקדשים, היונו מפני שכבר נכנס שיעור ההיכלות בתפלה דמיושב וכו' עד כאן לשונו, ובעל נצוצי אורות מפרש דשני פתחים הם אדני אלהים, ואין מוכן השייכות לכאן, ובמקדש מלך גם כן מפרש פירוש שאינו מוכן, וכבודם במקומם מונח כי קמנם עבה

לד. דברי ר' יהודה במאמר הזה הם קשה ההבנה והביאו למפרשי הזהר כמבוכה, וכתב בעל אור החמה וזה לשונו אית דגרסי ב' פתחים ס"ד וכו', עד ואלין תרין כתריין, ונראה שהיתה הגהה מבחוץ, ורוב ספרים המדויקים לא גרסי ליה, ובאמת שאין פירוש זה מכוון עם מה שפי' הרבי שמעון בר יוחאי בזהר, כי הוא מפרש ב' פתחים חסד וגבורה והתפלה בבניה בסוד היכל קדש הקדשים, ואין זה

אָדָם שְׁמִיעַ לִי לְשִׁקֵּד עַל דְּלֹתַי יוֹם לְשִׁבְר מְזוּזַת פְּתוּזִי:
 לָהּ פִּי מִצְאִי (מִצְאִי) מִצְאֵא זִיִּים וַיִּפֶּק רָצוֹן בִּי הָהָה: לוּ וְזוֹטָאִי

פזמון זיו הזהר

ספירת חסד, שעל זה הרקיע מכיב ריש לקיש להפסוק יומם יצוה ה' חסדו וגו', הוט של חסד וכו', ומכון היינו ספירת גבורה ופחד כמו שמחשב ריש לקיש שבו אוצרות שלג וברד וכו' ודלתותיהן אש וכו', וערכות זה הרקיע של ספירת הבינה כמו שמחשב ריש לקיש שבו גנזי חיים וטל של תהח"מ ואופנים ושרפים וכו' וכסא הכבוד ומלך אל חי רם ונשא שוכן עליהם וכו' יעוין שם היטב, ועתה מוכן שדוד המלך עליו השלום כשהתפלל על הופעת אורו של מלך הכבוד מן רקיע הערבות אל בית המקדש שיבנה שלמה בנו, אמר ראשית מלמטה למעלה שאו ראשיכם על דרך הכתוב פתחו לי שערי צדק כידוע, ואחר כך אמר ושאו פתחי עולם, על ב' רקיעים הראשונים מעון ומכון חסד ופחד שלאחר רקיע הערבות, והם נקראים פתחי זה העולם שנברא עם שש הספירות הנקראות ששת ימי המעשה והם גו לגו, פירוש שאותן פתחי עולם הם זה לפנים מזה ולא זה אצל זה, כידוע שכל ספירה הגבוה יותר היא פנימיות לספירה שאחריה, וכאן מדבר בספירות שהן מקיפין זה לזה כגלדי בצלים, ודי למבין, עד כאן הקדמה א'.

הקדמה ב'. צריך לדעת שיש בו עניני קדש קדשים, והם למעלה חכמה קדש ובינה קדשים, וזכמו כן יש קדש קדשים למטה, והם מלכות קדש ותפארת קדשים, וידוע כי שם הוי"ה הוא בתפארת והוא חסד ורחמים, והשם אדני או השם אלהים הוא במלכות והוא דין פחד ויראה, וזה לשון הזוהר הקדוש פרשת תרומה קמ"ד, קדש הקדשים איהו לעילא רוא דחכמתא עלאה ויובלא, כגוונא דא ירתין התן וכלה ירותא דאבא ואמא ואתהדר אחסנת ירותא כגוונא אחרא, ירותא דאבא ירתא ברתא בסליקו דשמא קדישא דא, ואתקרי אונף הכי קדש, ירותא דאמא ירית ברא ואקרי קדשים, בגין דנטיל כל אינון קדשים עלאין וכניש לון לגביה, ולבתר יהיב לון ואעיל לון לגבי כלה, עד כאן לשונו.

ועתה אחר שתי אלה ההקדמות יוכל כל מבין

ממתני, אבל היה קשה בעיני הלוודות שכל זה המאמר הוא שבוש ושלא מן הזהר הם, ולאחר עיון רב עזר לי ה' יתברך להבין פירוש אמת בלי שום שבוש, ואשר אני רואה הוא שמפירשי הזהר נדחקו כאן מפני שהמר בזהר סוף הפסוק של שאו שערים ראשיכם, כי עיקר כוונת הזהר היא להביא ראייה מן סוף הפסוק ושאו פתחי עולם, ומשמעותו בקיצור כך הוא, שכמו ושאו פתחי עולם שאמר דוד מרמו על ב' פתחים שהם ב' רקיעים מן ב' מדרגות או כתרים של חסד ופחד, כן גם כאן בשיעור ב' פתחים הרמו על ב' מדרגות או כתרים של חסד ופחד, אבל יש חילוק ביניהם, כי שם ב' פתחי עולם הם חסד וגבורה, וכאן בשיעור ב' פתחים היינו גם כן ב' מדרגות וכתרים של חסד ופחד, אבל אין הן אותן שעליהן אמר דוד ושאו פתחי עולם, אלא שהם ב' הכתרים שני השמות, הוי"ה שהוא חסד ואדני או אלהים שהוא פחד, שנצרך לכוון קודם התפלה שעל ידי כונת התפלה נפעל לעשותן שם אחד כידוע בסוד של לשם יהוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, זהו כוונת המאמר בקצור.

וכדי להבין היטב נצרך להקדים ב' הקדמות,

הקדמה א', דאיתא במסכת חגיגה י"ב אמר ריש לקיש ז' רקיעים הן, וילון רקיע שהקים זבול מעון מכון ערבות וכו' יעוין שם היטב כל המאמר, וכדי להשוות דברי ריש לקיש עם שיטת הקבלה של עשר ספירות שבהן שש ספירות שהוציאה הבינה מן חסד עד מלכות הנקאין ששת ימי המעשה, והמלכות הוא סוד השבת, נצרך להאריך מאד ואין כאן מקומו, לכן אבאר רק מעט מה שנצרך להכנת עניננו, הדנה יש לומר שאותן ז' הרקיעים הושבם ריש לקיש ממטה למעלה, והם באמת שמנה דהיינו מן מלכות עד הבינה ועד בכלל, אלא דריש לקיש הושב לשחקים ששוחקים מן לצדיקים רקיע אחד, ועל פי שיטת הקבלה הן ב' הספירות נצה והוד, וזבול היינו תפארת כמו שמביא ריש לקיש להפסוק חבט משמים וראה מזבול קדשך ותפארתך, ומעון היינו

זוהר נפשנו ככל משינאי אהבו מות:

שם אחד, כמו שאנו מכוונים באמירת לשם יהוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כידוע, זהו עיקר גדול בכוונת התפלה, ואחר כך יצלי צלותיה באותה הכוונה, וזהו שמסיים עוד ואומר, והנהו אלין שיעור ב' פתחים ב' כתרים, והיינו ב' הכתרים תפארת ומלכות שיתיהדו באחד ביהודא שלים, ודו"ק היטב.

ובלתי ספק שאם היה זוכר בעל אור החמה דברי זוהר הנכתבים לעיל דפרשת תרומה לא היה משבש זה המאמר, ואני יהודה הקטן שבקטנים הנני הודה ומודה לאל עליון שהשפיע עלי הארה דלעילא להבין דברי רבי יהודה בלי שיבוש.

עד כאן פירש המשל של תפלת דוד שקרא לב' מדרגות שהן ספירות ורקיעים וכתרים בשם פתחים, ועתה בא רבי יהודה לפרש הנמשל דכן גם כאן הרמז של שיעור שני פתחים מרמז על ב' מדרגות שהן ספירות רקיעים וכתרים של חסד ורחמים ודין ופחד, אבל אין הן אותן פתחי עולם שאמר דוד המלך עליו השלום על ב' הספירות חסד ופחד שאחר הבינה, אלא שכאן המכוון על ב' הכתרים שהם תפארת ומלכות.

להבין מאמר העמוק הזה, דרבי יהודה בא לפרש המכוון של שיעור ב' פתחים, ואומר שזהו כעין שהתפלל דוד המלך עליו השלום, שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם, אשר שם מרמזו פתחי עולם על ב' ספירות הראשונות של ששת ימי המעשה שהם הרקיעים מעון ומכון חסד ופחד דאינון גו לגו, פירוש בכחינת מקיפים זה לפנים מזה, ואינון פתחי דעלמא, כמו שקורא להן דוד המלך עליו השלום, וכעין זה יפורש גם כאן דשיעור ב' פתחים מרמז על ב' מדרגות שהן ב' כתרים ב' ספירות וב' רקיעים, ואחר זה מפרש כוונתו מה הן הב' פתחים, ואומר ועל דא אצטריך בר נש שיתכוון בצלותיה לקבל קדש קודשין דאינון שמא קדישא ויצלי צלותיה, רצה לומר דשיעור ב' פתחים דכאן היינו ב' המדרגות והכתרים שנקראים קדש הקדשים, והיינו קדש קדשים דלמטה שהן קדש מלכות אדני או אלהים, וקדשים היינו תפארת השם הוי"ה ברוך הוא, דאינון שמא קדישא, פירוש לכוון קודם התפלה שאנו מבקשים לפעול בתפלתנו שאותן ב' פתחים שהן ב' הכתרים של חסד ורחמים ודין ופחד יתאחדו על שמא קדישא, פירוש שיהיה נעשה מהם

א זֹכְמוֹת בְּנֵתָה בֵּיתָהּ זֹעֶבֶה עֲמוּדֶיהָ שִׁבְעָה: ב טְבוֹחַה טְבוֹחַה
 בְּמִסְכָּה יִינָה אֶף עֲרֻכָּה שְׁלוֹזָנָה: ג שְׁלוֹזָה נְעֲרָתֶיהָ תִּקְרָא עַל
 דְּפִי מְרֻמֵי קָרְתָּ: ד מִי פְתִי יָסֵר הִנֵּה וְזָסֵר לָב אֲמָרָה לוֹ:
 ה לָכוּ לְזוּמוּ בְּלִזְמוּי וּשְׂתוּ בֵּינָן מִסְכָּתִי: ו עֲזְבוּ פְתָאִים וְזוּי
 וְאֲשֶׁרוּ בְּדַרְךָ בִּינָה: ז יָסֵר לֵץ לְקוֹז לוֹ קִלּוֹן וּמוֹכִיזוֹ לְרָשָׁע
 בּוֹבוּ: ח אֵל תּוֹכּוּז לֵץ פֶּן יִשְׁנֶאֱךָ הוֹכּוּז לְזוֹכֵם וַיֵּאֱהָבֶךָ: ט תֵּן
 לְזוֹכֵם וַיִּזְכֶּם עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וַיּוֹסֶף לְקוֹז: י תְּזוּלַת זֹכְמוֹת
 יִרְאֵת יְהוָה וְדַעַת קְדָשִׁים בִּינָה: יא כִּי בִי יִרְבוּ יַמִּיָּה וַיּוֹסִיפוּ
 לָךְ שְׁנוֹת זָוִיִּים: יב אִם זֹכְמוֹת זֹכְמוֹת לָךְ וּלְצַת לְבַדְךָ תִּשָּׂא:
 יג אֲשֶׁת כְּסִילוֹת הַבַּיִת פְּתִיּוֹת וּבֹל יִדְעָה מִוָּה: יד וַיִּשְׁבָּה לְפִתּוֹז
 בֵּיתָה עַל כֶּסֶּא מְרֻמֵי קָרְתָּ: טו לִקְרָא לְעַבְרֵי דָרְךָ הַמַּיִשְׁרִים
 אֲרֻזוֹתָם: טז מִי פְתִי יָסֵר הִנֵּה וְזָסֵר לָב וְאֲמָרָה לוֹ: יז בַּיָּם
 גְּזוּבִים יִמְתְּקוּ וּלְזוֹם סִתְרִים יִנְעָם: יח וְלֹא יִדַּע כִּי רַפָּאִים שָׂם
 בְּעַמְּקֵי שְׂאוֹל קְרָאִיהָ:

זֶה שִׁיר הַשִּׁירִים

שדברי תורה הם ענינים גרועים,
 דברים שאין בהם תועלת, ועל זה אמר
 שלמה, אם חכמת חכמת לך, שכאשר
 יחכם האדם בתורה התועלת שלו
 היא, שהרי בתורה אין ביכולת להוסיף
 אפילו אות אחת, ולצת לבדך תשא,
 שהרי התורה לא תגרע משבחה כלום,
 והלצנות ללצים היא, ונשארה הלצנות
 בהם להאבידם מעולם הזה ומעולם
 הבא: (א-קסג.)

מי שיחכם מהתורה התועלת שלו
 היא וכן להיפך

אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך
 תשא. אמר רבי אלעזר בוא וראה אוי
 לאותן רשעי עולם שאין יודעים ואין
 מבינים בדברי התורה, וכאשר הם
 מסתכלים בה, מפני שאין להם דעת
 יחשבו ביניהם דברי התורה כאילו כלם
 דברים בטלים ואין בהם תועלת, ולא די
 להם שאין יודעים אלא שהם אומרים

א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן זֹכֶם יִשְׁמְוּ אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ: ב
 לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רְשָׁע וּצְדָקָה תִצְלֵל מִמּוֹת: ג לֹא יִרְעִיב
 יְהוָה נֶפֶשׁ צְדִיק וְהוֹת רְשָׁעִים יִהְדָּף: ד רֹאשׁ עֵשָׂה כַּף רְמוּהָ
 וַיֵּד זֵרוּצִים תַעֲשִׂיר: ה אֵזֶר בְּקִיץ בֵּן מִשְׁכִּיל זָרְדָם בְּקַצִּיר

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

צדקה זו התורה עץ החיים מצילה ממות

לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות, אמר רבי יוסי לא יועילו אוצרות רשע, אלו הם שאין עוסקים בתורה, והולכים אחר חבלי העולם לאסוף אוצרות רשע, מה כתוב (קהלת ה) ואבד העושר ההוא בענין רע, לפי שהם אוצרות רשע, וצדקה תציל ממות, אלו העוסקים בתורה ויודעים דרכיה לעסוק בה, שהרי התורה עץ חיים נקראת ונקראת צדקה, שנאמר (דברים ו') וצדקה תהיה לנו וגו'.

צדקה ממש מצילה ממות

דבר אחר וצדקה תציל ממות, זו צדקה ממש, ובשני אופנים הוא ובשני צדדים, יש לומר זו תורה ויש לומר זו צדקה והכל אחד. (א' קצט.)

צדקה תציל ממות הטעם לזה

עוד פתח רבי יוסי ואמר, כתוב (תהלים לו) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, אשרי חלקו של אדם שעושה טוב משלו, שהרי נתעורר המדה טו"ב בענסת ישראל, ובמה, בצדקה, שכאשר נתעורר צדקה הרי אז נתעורר טו"ב אצל כנסת ישראל, ועל זה כתוב וצדקה תציל ממות, מה הטעם, לפי שצדקה עץ חיים הוא,

כשישראל עושים רצונו של מקום הוא דר ביניהם

משלי שלמה בן חכם ישמה אב ובן כסיל תוגת אמו, אמר רבי שמעון ראה מה כתוב, בן חכם ישמה אב, כאשר זה הבן הולך בדרך הישר והוא חכם, ישמה אב, זה מלך עליון הקדוש, ישמה אב סתם, ואם נמצא זה הבן בדרך עקלתון מה כתוב, ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי, זו כנסת ישראל, וסוד הדבר שנאמר (ישעי' ג) ובפשעכם שלחה אמכם, משל למלך שהיה לו בן ממטרונה, כל זמן שזה הבן עשה רצון המלך, עשה המלך מדורו אצל המטרונה, וכאשר זה הבן אין עושה רצון המלך, מסיר המלך מדורו מן המטרונה, כך הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כל זמן שישראל עושים רצונו של הקדוש ברוך הוא, עושה הקדוש ברוך הוא דירתו בכנסת ישראל, וכאשר ישראל אין עושים רצונו של הקדוש ברוך הוא, אין הקדוש ברוך הוא עושה דירתו בכנסת ישראל, מה הטעם, לפי שישראל הוא בן בכורו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בני בכורי ישראל, והאם זו כנסת ישראל, ככתוב (משלי יא) ואל תמוש תורת אמתך. (ג-ד.)

בֵּן מְבִישֵׁי: ו בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק וְפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה זִמְסָה: ז
 ו זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקֹב: ח זִמְסָה לֵב יִקְוֹז
 מִצְוֹת וְאֹיִל שְׁפָתַיִם יִלְבֹּט: ט הוֹלֵךְ בְּתָם יִלְךְ בְּטוֹז וּמַעֲקֵשׁ
 הֶרְכִּיו יִנְרַע: י קֶרֶץ עֵינָן יִתֵּן עֲצָבֹת וְאֹיִל שְׁפָתַיִם יִלְבֹּט: יא
 מְקוֹר זַיִים פִּי צְדִיק וְפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה זִמְסָה: יב שִׁנְאָה תִּעוֹרֵר
 מִדָּנִים וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֶהְבֶּה: יג בְּשִׁפְתַי נִבּוֹן תִּמְצָא
 זִמְסָה וְשִׁבְטִי לָנוּ זִמְסָה לֵב: יד זִמְסָה יִצְפְּנוּ דָעַת וְפִי אֹיִל

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

כך, וכאשר הברכות נשפעים לעולם
 יניחו על ראשו, וממנו מתקיימות
 הברכות בעולם על ידי בני צדיקים
 וקדושים שהוא מעמיד. (א-קסב.)

ההולך בדרך התורה ה' מגין עליו משרי הדין

הולך בתום ילך בטח ומעקש
 דרכיו יודע, אמר רבי אבא הולך בתום
 ילך בטח, זה הוא אדם ההולך בדרכי
 התורה, ילך בטח, שאין נזקי העולם
 יכולים להרע לו, ומעקש דרכיו יודע,
 מהו יודע, זה הוא מי שנוטה מדרך
 האמת ורוצה לגזול מה ששייך לחברו,
 יודע, הוא יהיה ניכר בעיניהם של כל
 שרי הדין שלא יהיה נאבד מהם צרות
 איש הזה, בשביל להביאו למקום שינקמו
 ממנו, ולפיכך יודע, ובוא וראה מי
 שהולך בדרך האמת הקדוש ברוך הוא
 מכסה עליו, כדי שלא יהיה נודע וניכר
 אצל שרי הדין, אבל מעקש דרכיו יודע
 ויהיה ניכר אצלם, זכאים הם האנשים
 שהולכים בדרך האמת, והולכים לבטח
 על העולם, שאין להם לפחד בעולם הזה
 ולא בעולם הבא. (א-רא.)

ונתעורר על עין ההוא של מיתה, ולוקח
 אותן הנאחזים בו ומצילים מן המיתה,
 מי גרם לעין חיים ההוא שיתעורר על
 עין ההוא של מיתה, הוה אומר זאת
 הצדקה שהוא עושה. (ז"ג בהר קיא.)

ה' זוכר את הצדקה בשעה שהדין שורה עליו

רבי אלעזר אמר אדם העושה צדקה
 עם אנשים, בזמן שהדין שורה בעולם
 הקדוש ברוך הוא זוכר לו צדקה היא
 שעשה, לפי שבכל שעה שזוכה האדם
 לעשות צדקה עם אנשים נכתב עליו
 זה הזכות למעלה, ואפילו בשעה שהדין
 שורה עליו הקדוש ברוך הוא זוכר לו
 טוב ההוא שעשה וזכה עם אנשים, כמו
 שכתוב וצדקה תציל ממות. (א-קד.)

הברכות הנשפעים יניחו על ראש הנוטר בריתו

ברכות לראש צדיק וגו', שאל ר'
 ייסא הקטן לרבי שמעון, מהו לראש
 צדיק, לצדיק היה לו לומר.. אמר לו
 רבי שמעון אדם הזה שזוכה לנטור את
 הברית הקדוש, ומקיים מצות התורה,
 נקרא צדיק, ומראשו ועד רגליו נקרא

מוֹזוֹתָה קָרְבָּה: טו הוֹן עֲשִׂיר קָרִית עָזוּ מוֹזוֹתַת דְּלִים רִישָׁם:
 טז פְּעֻלַת צְדִיק לְזוּיִים תְּבוֹאֵת רָשָׁע לְזוֹפְאָתָא: יז אֲרוֹז לְזוּיִים
 שׁוֹמֵר מוֹסֵר וְעוֹבֵב תוֹכְזוֹת מִתְּעָה: יח מִכֶּסֶה שְׂנֵאָה שְׂפָתַי
 שֶׁקֶר וּמוֹצֵא דָבָר הוּא כְּסִיל: יט בָּרַב דְּבָרִים לֹא יוֹדֵל
 פְּשַׁע וְזוֹשֵׁף שְׂפָתָיו מִשְׁכִּיל: כ כֶּסֶף גְּבוֹר לְשׁוֹן צְדִיק לֵב
 רָשָׁעִים כְּמוֹט: כא שְׂפָתַי צְדִיק יִרְעוּ רַבִּים וְאִוִּילִים בְּזוֹסֵר
 לֵב יְבוֹתוּ: כב בְּרַבַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עֲמָה:
 כג כְּשִׁזּוּק לְכֶסֶל עֲשׂוֹת זְמָה וְזוֹכְמָה לְאִישׁ תְּבוֹנָה: כד מְגוֹרַת
 רָשָׁע הִיא תְּבוֹאֵנוּ וְתֵאֵנוּת צְדִיקִים יִתֵּן: כה כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאִין
 רָשָׁע וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם: כו כּוֹזֵמִין לְשִׁנַּיִם וְכַעֲשָׂן לְעֵינַיִם כִּין

זהר שיר השירים

עולם, אמר רבי יצחק אין העולם עומד
 אלא על צדי"ק אחד, שכתוב וצדיק
 יסוד עולם, ועליו העולם עומד ובשבילו
 העולם נתמך ועליו נשתל"ם אמר רבי
 יהודה הלא למדנו שעל שבעה עמודים
 העולם עומד, שכתוב (משלי ט') הצבה
 עמודיה שבעה, אמר לו רבי יוסי כך
 הוא בודאי, אבל כלם האחרים בשביעי
 קיימים, שהוא עמוד העולם והוא
 צדי"ק"ם וזה משקה ומשביע לעולם וזן
 את הכל, ועליו כתוב (ישעי' ג') אמרו
 צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו,
 וכתוב טוב ה' לכל"ם ורחמיו על כל
 מעשיו. (א-פב).

**כשהמלכות משפיעה ברכות אין
 עצב**
 ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף
 עצב עמה. אמר רבי אבא ברכת ה'
 זו השכינה, שהיא נפקדה על ברכות
 העולם, ממנה יוצאין ברכות לכל,
 היא תעשיר בודאי, ולא יוסיף עצב
 עמה, עצב ורוגז הם כאשר אין הארת
 הפנים"ם שכאשר הלבנ"ה נחשכת אז
 העצבות שהיא מצד הטומאה תמנע
 הברכות מן העולם, ולפיכך ולא יוסיף
 עצב עמה. (א-עא).

היסוד הוא המשפיע
כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד

לה. ר' יהודה הקשה שהלא ז' ספירות הן של
 בריאת העולם, ותיריך ר' יוסי שהיסוד הוא
 העיקר כי הוא המשביר מכולן לארץ.
 למ. פירוש כל הטוב של הוי"ה ברוך הוא בא
 תהלה לכ"ל, זה היסוד שנקרא כ"ל, ומה
 נעשה ורחמיו על כל מעשיו, שעל ידי זה
 כל הנבראים מקבלים השפע בפרטיות מן
 המלכות.

לו. פירוש, מדת המלכות נחשכת שאן התפארת
 משפיע לה הארה מלמעלה כאשר ישראל אין
 עובדי השם כראוי, ועל זה כתוב ואנכ הסתר
 אסתיר את פני וגו'.
 לז. זהו ספירת היסוד שנקרא צדיק שעל ידו
 משפיעין כל שאר הספירות השפע דלעילא
 למדת המלכות.

הָעֵצֶל לְשִׁלּוּזָיו: כו יִרְאֵת יְהוָה תוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים
 תִּקְצְרֶנָּה: כז תוֹזֹלֶת צְדִיקִים שְׂמוּזָה וְתִקְוֹת רְשָׁעִים תֵּאבֵד:
 כח מְעוֹז לָתֵם דָּרָךְ יְהוָה וּמְזוּתָהּ לְפַעְלֵי אָוֶן: כ ט צְדִיק לְעוֹלָם
 בָּל יִמוּט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ: לא פִּי צְדִיק יָנוּב וְזָכְמָה
 וּלְשׁוֹן תִּהְפָּכֹת תִּפְרָת: לב שִׁפְתֵי צְדִיק יִדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים
 תִּהְפָּכֹת:

❦ זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים ❦

העולם עומד, איך יתישב הענין, אמר לו
 הכל ענין אחד הוא, שהרי ז' הם, ובהם
 יש עמוד אחד שנקרא צדיק, והשאר
 קיימים עליו, והעולם בזה מתקיים,
 וכאשר העולם מתקיים עליו הרי זה
 כאילו מתקיים על כל השבעה, ועל זה
 כתוב וצדיק יסוד עולם, הרי ביארתי זה
 הענין בכמה מקומות. (ג-סט.)

כולם עומדים על ז' העמודים זז'
 העמודים עומדים על היסוד
 בעובר סופה ואין רשע וצדיק יסוד
 עולם, אמר רבי יצחק לרבי שמעון
 איך יתכן לפניך האדון זה שלמדנו
 במה שכתוב וצדיק יסוד עולם, שיש
 מי שאומר שעל שבעה עמודים עומד
 העולם, ויש מי שאומר שעל עמוד אחד

משלי פרק-יא

א מאזני מרבמה תועבת יהוה ואבן שלמה רצונו: ב בא זרון
ויבא קלון ואת צנועים זכמה: ג תמות ישירים תנוזם וסלף
בוגדים (ושדם) ישדם: ד לא יועיל הון ביום עברה ועדקה
תציל ממות: ה צדקת תמים תישר דרכו וברשעתו יפל רשע:
ו צדקת ישירים תצילם ובהות בגרים ילכדו: ז במות ארם
רשע תאבד תקוה ותנוזלת אונים אברה: ח צדיק מצרה
נוזלץ ויבא רשע תזתיו: ט בפה זנף ישוזה רעהו וברעת
צדיקים ינוצצו: י בטוב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים
רנה: יא בברפת ישירים תרום קרת ובפי רשעים תהרס:
יב בוא לרעהו זוסר לב ואיש תבונות יזריש: יג הולך רכיל
מגלה סוד ונאבן רוזן מכסה דבר: יד באין תזבלות יפל עם

זהר שיר השירים

מפני מה עשה בהם דין טרם שהגיע זמנם, אלא שהם גרמו הרעה לעצמם, שהרי הקדוש ברוך הוא לא היה עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם, אלא לפי שהתגברו ביותר להרע להם לישראל, לפיכך עשה בהם דין והאבידם מן העולם בלא זמנם, וזהו שהרע לפניו, ולפיכך הטביע למצרים בים, והאביד לשונאי ישראל בימי יהושפט וכן כלם, שהרי בשביל שלחצו לישראל נאבדו קודם זמנם, אבל כאשר נשתלם הזמן שהמתין להם ולא חזרו בתשובה, חדוה ושבחה לפניו על שנאבדו מן העולם. (א-סא:)

הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר, אמר רבי שמעון מקרא זה קשה, הולך רכיל, איש רכיל היה צריך לומר, ומי הוא ההולך, אלא מי שאין בו ישוב הדעת ואן הוא איש מהימוך, דבר זה ששמע מתהלך בקרבו כקוף במים, עד שמשליכו לחוץ, מה הטעם, לפי

כשרשעים מתים שמחה לפני ה' רק כשהגיע זמנם

בטוב צדיקים תעלץ קריה ובאבד רשעים רנה. אמר רבי אלעזר אין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כזמן שנאבדים רשע עולם ואותן שהרגיוז לפניו, זהו שכתוב ובאבד רשעים רנה, וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי עולם, חדוה ושבחה לפני הקדוש ברוך הוא, ואם תשאל הלא למדנו שאין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים, אבל בוא וראה בזמן שנעשה דין ברשעים שמחות ותשבחות לפניו על שנאבדו מן העולם, וכל זה כשהגיע זמן ההוא שהמתין להם ולא חזרו אליו בתשובה מחטאותיהם, אבל אם נעשה בהם דין טרם שהגיע זמנם, קודם שנתמלאה סאתם, כמו שכתוב (בראשית טו) כי לא שלם עון האמרי עד הנה, אז אין שמחה לפניו, וירע לפניו על שנאבדו, ואם תשאל

וּתְשׁוּעָה בָּרַב יוּעֵץ: טו רַע יְרוּעַ כִּי עָרַב זָר וְשֵׁנָא תִקְעִים
 בּוּטִיזוֹ: טז אִשֶּׁת זֶזֶן תִּתְנַמַּךְ כְּבוֹד וְעֲרִיצִים יִתְמַכּוּ עֲשִׂיר: יז גָּמַל
 נָפְשׁוֹ אִישׁ זֶזֶסָד וְעֵכָר שְׁאָרוֹ אֶכְזָרִי: יח רָשָׁע עֲשֵׂה פַעֲלַת
 שְׂקָר וְזָרַע צְדָקָה שְׂכָר אֲמַת: יט כֵּן צְדָקָה לְזוּיִים וּמְרַדָּף
 רָעָה לְמוֹתוֹ: כ תוֹעֵבֶת יְהוָה עֲקָשִׁי לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּבַיְמִי דָּרָף:
 כא יָד לֵיד לֹא יִנָּקָה רַע וְזָרַע צְדִיקִים גְּמֻלָּט: כב נָזֶם וְהָב
 בְּאֵף זֶזֶזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם: כג תִּאֲוֹת צְדִיקִים אֵף טוֹב
 תִּקְנוֹת רָשָׁעִים עֲבָרָה: כד יֵשׁ מִפּוֹר וְזֹסָף עוֹד וְזוֹשֶׁף מִיִּשְׂר
 אֵף לְמוֹזֶסוֹר: כה נָפֵשׁ בְּרָכָה תִּדְרָשֶׁן וּמְרֹוֹה גָּם הוּא יוֹרָא: כו
 מִזֶּע בָּר יִקְבְּהוּ לְאוֹם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר: כז שִׁזָּר טוֹב

זהר שיר השירים

מארה לאיש הזה שאינו יודע לברך עד שנצרך לאשתו ולבניו שיברכו עמו, ואם הוא יודע לברך צריך להנך לבנו וליתן לו כוס לברך, ומי שמונע ממנו שלא יתחנך יקבהו לאום, המונע בר שלא לברך להקדוש ברוך הוא^[כז] ולא יתחנך במצות יקבהו לאום, יקבהו, יקבהו צריך לומר או יקבהו לאומים, שהרי לאום אחד הוא, כמו שכתוב (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ, מהו יקבהו לאום, אלא לאם כתוב^[כח] להאם הקדושה יקבהו לאיש הזה שמנע להאי בן מלברך להקדוש ברוך הוא.. ומהו יקבהו, כמו שכתוב (ויקרא כד)

שאינ רוחו רוח של קיום, אבל מי שרוחו הוא אוה של קיום, בו כתוב ונאמן רוח מכסה דבר, ונאמן רוח, קיום של רוח, כמו שכתוב (ישעי' כב) ותקעתיו יתד במקום נאמן, מכסה דבר, בהסוד תולה עוד ענין אחר^[כט] ככתוב (קהלת ה') אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. (ג-קבה).

חינוך הבנים

מונע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר, פתח עלם ההוא ואמר מקרא זה הוא כפשוטו^[לא] אבל למדנו כל איש חייב בברכת המזון, ואם אינו יודע, אשתו או בניו מברכים עמו, ותבא

זיו הזהר

ולהסמיכו בדרך רמז ואסמכתא על מקרא הזה.

מב. היינו בדרך רמז כי בר בארמית משמעותו הוא בן.

מג. בזה מחולק עם המסורה שלנו, כי במסורה שלנו לאום מלא בוא"ו, וכעין זה הרבה.

מ. כונתו שברית הלשון וברית המעור זה לעומת זה, ומי שפוגם ברית הלשון הוא פוגם גם ברית המעור.

מא. כונתו בזה להודיע שאינו רוצה להוציא המקרא ממשמעותו הפשוט, כי בר היינו תבואה ולא בן, ומשביר היינו משיבוע ולא שובר ומשבר, אלא שרוצה לומר ענין אחר

יִבְקֶשׂ רָצוֹן וְדַרְשׁ רָעָה תְּבוֹאֵנוּ: כּוּ בּוֹטְזוֹ בְּעֶשְׂרוֹ הוּא יִפְלֵ
וְכַעֲלָה צְדִיקִים יִפְרוּזוּ: כֵּט עוֹכֵר בֵּיתוֹ יִנְזוֹל רוּחוֹ וְעֶבֶד אֱוִיל
לְזוֹכֵם לֵב: ל פְּרִי צְדִיק עֵץ זַיִים וְלִקְחוֹ נְפֹשׁוֹת זוֹכֵם: לז הֵן
צְדִיק בְּאֶרֶץ יִשְׁלָם אֵף כִּי רָשָׁע וְזוֹטֵא:

זהר שיר השירים

ויקוב בן האשה הישראלית את השם, אף כאן יקבוהו ויפרשו אותו אל האם, ויפרשו חטאו להאם הקדושה^[מז] וברכה לראש משביר, לאיש הזה שמחנך את בנו לברך להקדוש ברוך הוא, ולכננו במצות התורה.. ועוד וברכה לראש משביר, מי שמברך ומזמין בכוס של ברכה למי שנצרך לו, בזה נשבר צד

הטומאה ונכנעת בשברון ונתעלה צד הקדושה, וזה הוא שכתוב וברכה לראש משביר, כמו שהוא מעלה ומברך להקדוש ברוך הוא ועשה לצד הטמאה שישבר, כך הקדוש ברוך הוא ממשיך עליו ברכות מלמעלה, וזאת שנקראת ברכה^[מז] תשרה על ראשו. (ג-קצא.)

זיו הזהר

מז. פירוש, שעל ידי זה פוגם במדת המלכות והשכינה הקדושה. מה. השכינה הקדושה נקראת ברכה.

א אהב מוסר אהב דעת ושנא תוכחות בער: ב טוב יפיק רצון מיהנה ואיש מזמות ירשיע: ג לא יכון אדם ברשע ושרש צדיקים כל ימוט: ד אשת זלזל עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה: ה מזשבות צדיקים משפט תזובלות רשעים ברמה: ו דברי רשעים ארב הם ופי ישרים יצילם: ז הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמד: ח לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבו: ט טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וזוסר לזום: י יודע צדיק נפש בהמתו ורוזמי רשעים אכזרי: יא עבד אדמתו ישבע לזום ומרדף ריקים וזוסר לב: יב זומד

זהר שיר השירים

לכם ורצונם של האנשים בגאות, והאיש הולך אחריו ומסלסל בשערו, עד שהיצר הרע מתגאה עליו וממשיכו לגיהנם, אבל טוב נקלה, זה שאינו הולך אחר היצר הרע, ואינו מתגאה כלל ומשפיל רוחו ולבו ורצונו אל הקדוש ברוך הוא, ואז אותו יצר הרע נהפך לעבד לו, שאינו יכול לשלט עליו, וזה האיש שולט על יצר הרע כמו שכתוב ואתה תמשל בו, ממתכבד, כמו שאמרנו מזה שהוא מתכבד עצמו מסלסל בשערו מתגאה ברוחו, והוא חסר לחם, חסר אמונה, כמו שכתוב (ויקרא כא) לחם אלהיו וגו', לחם אלהיהם הם מקריבים וגו' (א-קסו).

**איך יתכן ששלמה המלך יאמר
להניח חיי עולם?**

עבד אדמתו ישבע לכם ומרדף רקים ישבע ריש, מקרא זה קשה, וכי שלמה המלך שהוא חכם מכל בני העולם, איך אמר שיתניע האדם לעבוד האדמה וכל עמלו יהי אחריה ויניח חיי העולם.

כנסת ישראל עטרת בעלה התפארת

אשת חיל עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה, אמר רבי יוסי אשת חיל, זו כנסת ישראל, וכרקב בעצמותיו מבישה, אלו עמים עובדי כוכבים ומזלות, שהקדוש ברוך הוא אינו יוכל לסבול אותם בעולם, כמו שכתוב (ויקרא כ') ואקוף בם, כאותן קוצים וחוחים שדוחקים לו לאדם ואינו יכול לסובלם, אמר רבי אבא כך הוא בודאי, אשת חיל, זו כנסת ישראל, שהיא גברת מכמה חיילות וכמה מחנות הנמצאים בעולם, עטרת בעלה, כמו שכתוב עטרת תפארת, והכל אחד. (ג-מב:)

**טוב נקלה שאינו מתגאה ועבד לו
שהיצר הרע הוא עבדו**

טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם, אמר רבי שמעון מקרא זה על יצר הרע נאמר, לפי שהוא מקמרג תמיד אצל האנשים, והיצר הרע הוא מגביה

רָשַׁע מִצֹּדֶר רָעִים וְשִׁרְשֵׁי צְדִיקִים יִתֵּן: יג בְּפִשְׁעֵי שְׂפָתַיִם בּוֹקֵשׁ
 רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צְדִיק: יד בְּמִפְרֵי פִי אִישׁ יִשְׁבַּע טוֹב וַיִּגְמֹל יְדֵי
 אָדָם (יִישׁוּב) יִשְׁיֵב לוֹ: טו הָרַךְ אֲוִיל יִשָּׂר בְּעֵינָיו וְשָׂמַע לְעֵצָה
 זֹכָם: טז אֲוִיל בַּיּוֹם יוֹדַע כְּעֶסוֹ וְכִסָּה קַלּוֹן עָרוֹם: יז יְפִיזוּ
 אַמּוֹנָה יִגִּיד צְדִיק וְעַד שְׂקָרִים מִרְמָה: יח יֵשׁ בּוֹטָה כְּמוֹת קְרוֹת
 זֹרֵב וּלְשׁוֹן זֹכְמִים בִּרְפָא: יט שְׂפַת אֱמֹת תִּכּוֹן לְעַד וְעַד
 אֲרִגְיָה לְשׁוֹן שְׂקָר: כ בִּרְמָה בְּלֵב זֹרְשֵׁי רָע וּלְיַעֲצֵי שְׁלוֹם

זהר שיר השירים

**העובד אדמתו היינו שפועל
להמשיך ברכות ישבע גם הוא
עצמו מזה**

(א-קצט):

**בעת שולט השקר אבל לעתיד יהיה
רק אמת**

**שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה
לשון שקר,** אמר רבי חייא שפת אמת
תכון לעד, אלו ישראל שהם שפת
אמת, שאומרים ה' אלהינו ה' אחד,
הכל הוא אמת וזהו הסוד של אמת,
וגומרים ה' אלהיכם אמת, וזה הוא
שפת אמת תכון לעד, ועד ארגיעה,
ועד רגע צריך לומר, מהו ארגיעה,
אלא עד כמה יהיה הקיום של לשון
שקר בעולם, עד שיבוא הזמן שיהיה
לי מנוחה מעבודה הקשה אשר עלי,
ובזמן שארגיעה אז יכלה לשון שקר,
של אלו הקוראים אלהים למי שאין
הוא אלהים, אבל ישראל שהם שפת
אמת נאמר בהם (ישעי' מג) עם זו
יצרתי לי תהלתי יספרו.. ולפיכך כתוב

פתח יהודי ההוא ואמר כתוב ויקח
ה' אלהים את האדם ויניחחו בגן עדן
לעבדה ולשמרה, וכיארזו מקרא זה
בסוד הקרבנות^[1] בוא וראה לעבדה, זה
מלך העליון, ולשמרה, זה מלך התחתון,
עולם העליון ועולם התחתון^[2] לעבדה,
בסוד של זכור, ולשמרה, בסוד של
שמור^[3] ולפי זה עבד אדמתו, זה גן
עדן שנצרך לעבוד ולפעול להמשיך לה
ברכות מלמעלה^[4] ישבע לחם, שכאשר
נתברכת ונמשכות לה ברכות מלמעלה
גם אדם זה מתברך עמה, בוא וראה
שהכהן המברך מתברך, כמו שכתוב
ואני אברכם, ולפיכך עובד אדמתו
ישבע לחם, זהו המזון העליון, ומרדף
רקים, מי שמתדבק בצד המזומאה
שהוא מרדף רקים, ישבע ריש בודאי.

זיו הזהר

מט. מדת המלכות נקראת גן עדן, ועל ידי
עבודת ישראל נקשר בה עלמא דכורא
ומשפיע אליה הברכות דלעילא, וזהו פירוש
הפסוק ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה,
רצונו לומר שנתן באדם זה הכח לפעול תיקון
הוא בעולם המלכות על ידי עבודתו.

מו. פירוש, לקרב ולייחד עלמא דכורא, עם
עלמא דנוקבא, דהיינו תפארת ומלכות.
מו. מלכא עלאה תפארת, מלכא תתאה מלכות.
מה. רוא דכור הינו רמ"ח מצוות עשה, ורוא
דשמור היינו שס"ה מצוות לא תעשה.

שְׂמוֹנָה: כ א לֹא יֵאָמֵר לְצַדִּיק כָּל אֹן וּרְשָׁעִים בְּלֹא רָע: כ ב
 תּוֹעֵבֵת יְהוָה שְׂפָתַי שֹׁקֵר וְעִשִּׂי אַמוּנָה רְצוּנוֹ: כ ג אָדָם עָרוֹם
 כִּסֵּה דָעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִנְלֵת: כ ד יָד זָרוּעִים תִּמְשׁוּל
 וּרְבִמָּה תִהְיֶה לְמַס: כ ה דְּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יִשְׁזַנֶּה וְדָבָר טוֹב
 יִשְׂמוֹנָה: כ ו יָתֵר בּוֹרְעָהוּ צַדִּיק וְדָרָךְ רְשָׁעִים תִּתְעַלֵּם: כ ז לֹא
 יִזְרָךְ רְבִמָּה צִידוֹ וְהוֹן אָדָם יִקָּר זָרוּעִ: כ ח בְּאֶרְצוֹ צִדְקָה זָמִים
 וְדָרָךְ נְתִיבָה אֵל בְּוֹת:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

לעפר, ובזמן שהוא האמת יקום על מעמדו ויצמח מתוך הארץ, אז שפת אמת תכון לעד. (ב-קפה).	תכון ולא כוננת, עתידה שפת אמת שתכון, מה שאין כן עכשיו, כי עתה שפת שקר מתקיים ושפת אמת שוכבת

משלי פרק-יג

א בֵּן זֹכֶם מוֹסֵר אֶב וְלֶץ לֹא שֹׁמֵעַ דְּעֶרְהָ: ב מִפְּרִי פִי אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בְּגָדִים זֹמָם: ג נֶצֶר פִּי שׁוֹמֵר נֶפְשׁוֹ פֶּשֶׁק שִׁפְתָיו מוֹזְתָה לוֹ: ד מִתְאַוֶּה וְאִין נֶפְשׁוֹ עֲצֹל וְנֶפֶשׁ זֹרְעִים תִּדְרֹשׁ: ה דִּבֵּר שֶׁקֶר יִשְׁנָא צְדִיק וְרָשָׁע יִבְאִישׁ וַיִּזְפִּיר: ו צְדָקָה תִּצָּר תָּם דָּרָךְ וְרָשָׁעָה תִּסְלַף זֹמָאָת: ז יֵשׁ מִתְעַשֵּׂר וְאִין כָּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב: ח כֹּפֵר נֶפֶשׁ אִישׁ עֲשִׂרוֹ וְרָשׁ לֹא שֹׁמֵעַ דְּעֶרְהָ: ט אֹר צְדִיקִים יִשְׁמְזוּ וְגַר רָשָׁעִים יִדְעָר: י רֶק בְּזָרוֹן יִתֵּן מִצָּה וְאֵת זֹעֲצִים זֹכְמָה: יא הוֹן מִהֶבֶל יִמְעֵט וְקִבֵּץ עַל יַד יִרְבֶּה: יב תוֹזְזֹלֵת מִמִּשְׁכָּה מוֹזְזָה לֵב וְעֵץ זַיִים תִּתְאַוֶּה בָּאָה: יג בּוֹ לְדָבָר יוֹזְבֵּל לוֹ וִירָא מִצָּה הוּא יִשְׁלָם: יד תוֹרֵת

זוהר שיר השירים

המדרגה שכל תפלות העולם בידיה¹ ומכנסת אותן לפני מלך העליון, כתוב כאן באה, וכתוב שם בערב היא באה.² וזהו תאוה באה, שבאה לפני מלך העליון להשלים רצון זה האיש.

צריך שה' יתן לו מיד ללא שיעבור בין שרי הדין

דבר אחר תוחלת ממושכה מחלה לב, זה הוא מקום³ שניתן דבר ההוא שביקש במקום אחר שלא נצרך, ונמשך עד שניתן המבוקש מיד ליד, ולפעמים לא יבוא כלל, מה הטעם, לפי שנתפשט ונתמשך בכל אותן הממונים להוריד הדבר לעולם הזה, ועץ חיים תאוה באה, זהו התוחלת שאינה נמשכת בתוך אותן מושלי המרכבות, אלא שהקדוש ברוך הוא נותן לו מיד, לפי שכאשר

לא יעיין בתפלתו אם נתקבלה שיהיה על ידי זה כח לשרי הדין

תוחלת ממושכה מחלה לב ועץ חיים תאוה באה, אמר רבי חייא זהו שלמדנו שאין לו לאדם לעיין בתפלתו לפני הקדוש ברוך הוא אם תבא משאלתו או לא תבוא, מה הטעם, לפי שכאשר האדם מעיין בתפלתו כמה שרי הדין באים לעיין בו במעשיו, וזהו הסוד שהרי זאת ההסתכלות שהוא מעיין בתפלה ההיא גורמת לו למחלת לב, מה מחלה לב, זה הוא מי שעומד תמיד אצל האדם לקטרג עליו למעלה ולמטה, ועץ חיים תאוה באה, למדנו מי שרוצה שהקדוש ברוך הוא יקבל תפלתו, יעסוק בתורה שהוא עץ חיים, ואז תאוה באה, איזו תאוה, זאת היא

זוהר

בסוד הכתוב ותלכש אסתר מלכות. נב. פירוש מקום הדין הקשה, שמביא לאנשים מחלת לב.

ג. השכינה הקדושה היא חמדתו של הקדוש ברוך הוא, והיא מעלה תפלות ישראל לפני הקדוש ברוך הוא.

נא. אסתר המלכה שרתה השינה עליה כידוע

זֹכֶם מִקּוֹר זָזִים לְסוֹר מִמִּקְשֵׁי מוֹת: טו שְׂכָל טוֹב יִתֵּן זֹזן
 וְדָרָךְ בְּגָדִים אֵיתָן: טז כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׁ
 אֲנֻלָּת: יז מִלְאָךְ רִשָּׁע יִפֹּל בְּרַע וְצִיר אֲמוּנִים מִרְפָּא: יח רִישׁ
 וּקְלוֹן פּוֹרַע מוֹסֵר וְשׁוֹמֵר תּוֹכּוֹת יִכְבֵּד: יט תְּאֹהָה זְהִיָּה
 תַּעֲרַב לְנֶפֶשׁ וְתוֹעֵבַת כְּסִילִים סוֹר מִרַע: כ (הַלּוֹךְ) הוֹלֵךְ
 אֶת זֹכְמִים (וּזְכָם) יִזְכָּם וְרַעָה כְּסִילִים יִרוע: כא זֹטָאִים
 תִּרְדֹּף רַעָה וְאֶת צַדִּיקִים יִשְׁלַם טוֹב: כב טוֹב יִנְזִיל בְּנֵי
 בְּנִים וְצָפוֹן לְצַדִּיק זִוִּיל זוּטָא: כג רַב אֲכָל זִיר רְאִשִׁים וְיִשׁ
 נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט: כד זוּשָׁר שְׁבִטוֹ שׁוֹנָא בְּנֵי וְאֵהָבוּ שְׁוֹרו
 מוֹסֵר: כה צַדִּיק אֲכָל לְשִׁבְעַ זָפְשׁוּ וּבִטָּן רִשָּׁעִים תִּזְוֹסֵר:

זֶה שִׁיר הַשִּׁירִים

זה בשביל שקלקל זכר הראשון את מעשיו, ואף על פי שלא קלקל כל כך מעשיו בחטאים נאסף בזמן ההוא קודם שהגיע זמן פטירתו, מה שבלתי זאת לא היה נעשה כך במשפט, ועליו כתוב ויש נספה בלא משפט, שפגע בו הדין של צד"ק בשביל הטאו לפי שהגיע זמנו של השני ונושא עמה, שהרי היא שלו היא, אמר לו רבי אלעזר ומדוע, יפריד אותם הקדוש ברוך הוא ויבוא השני ותנתן לו, אמר לו זאת היא תועלת לאיש וטובה עושה עמו, שלא יראה אשתו נמצאת ברשות אחר, ובוא וראה אם זה השעי אין מעשיו מוחכשים, אף על פי ששלו היא אותה האשה, בל ידחה הראשון שנשאה מלפני השני. (א-רפג):

צדיק משיב נפשו

בתפלה ולימוד התורה

צדיק אוכל לשובע נפשו, אמר רבי יצחק מהו לשובע נפשו, לאחר שהשיב נפשו בתפלה ובתלמוד תורה.

נתמשך בתוך אותן מושלי המרכבות, יש כמה שרי הדין שניתנה להם רשות לעיין ולהסתכל בדינו טרם שינתן לו, אבל מה שיוצא מבית המלך להנתן לו לאדם, בין שהוא זוכה בין שאינו זוכה ניתן לו מיד, וזהו ועין חיים תאודה באה. (א-רב):

יש נספה בגלל שאשתו צריכה להנשא עם בת זוגה

ויש נספה בלא משפט אמר רבי שמעון בוא וראה שכל הרוחות היוצאים מלמעלה זכר ונקבה יוצאים ומתפרשים, ולפעמים תצא נשמה של נקבה טרם שיוצאת נשמת הזכר שהוא בן זוגה, וכל זמן שהזכר לא הגיע זמנו להזדווג עם הנקבה שלו, ובא אחר ונושא עמה, כאשר מגיע זמנו של זה הזכר להזדווג, בכל כאשר נתעורר צד"ק בעולם להעניש על עונות העולם, מאסף לו לזה האחר שנשאה עמה, ובא בן זוגה ולוקח אותה, ובשביל זה קשה ענין הזיווג לפני הקדוש ברוך הוא, וכל

משלי פרק-יד

א זֹכְמוֹת נְשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה וְאוֹלֵת בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסֶנּוּ: ב הוֹלֵךְ
בְּיִשְׁרוֹ יֵרָא יְהוָה וְגָלוּז דַּרְכָּיו בּוֹזֵהוּ: ג בְּפִי אֵייל זוֹטָר גְּאוֹה
וְשִׁפְתֵי זֹכְמִים תִּשְׁמֹרֵם: ד בְּאֵין אֲלָפִים אֲבוֹס בָּר וְרָב
תִּבּוֹאוֹת בְּכֹז שׁוֹר: ה עַד אֲמוֹנִים לֹא יִכָּזֵב וּפְיוֹז כְּזָבִים עַד
שִׁקָּר: ו בִּקֵּשׁ לֵץ זֹכְמָה וְאֵין וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקָּל: ז לֵךְ מִנְּגִיד
לְאִישׁ כְּסִיל וּבֹל יִדְעַת שִׁפְתֵי דַעַת: ח זֹכְמַת עָרוֹם הַבֵּין
דַּרְכּוֹ וְאוֹלֵת כְּסִילִים מִרְמָה: ט אֹלִים יִלִּין אֲשֶׁם וּבֵין יִשְׁרִים
רְצוֹן: י לֵב יוֹדַע מֵרַת נִפְשׁוֹ וּבְשִׁמּוֹזָתוֹ לֹא יִתְעַרֵּב זָר: יא בֵּית
רְשָׁעִים יִשְׁמַד וְאֵהֵל יִשְׁרִים יִפְרִיזוּ: יב יֵשׁ דֶּרֶךְ יִשְׁר לִפְנֵי
אִישׁ וְאוֹזְרִיתָה דַּרְכֵי מוֹת: יג גַּם בְּשִׁזּוּק יִכָּאֵב לֵב וְאוֹזְרִיתָה
שִׁמּוֹזָה תוֹזָה: יד מִדַּרְכָּיו יִשְׁבַּע סוֹג לֵב וּמַעְלִיו אִישׁ טוֹב: טו
פְתִי יֵאֱמִין לְכָל דִּבָּר וְעָרוֹם יִבִּין לְאֲשֶׁרוֹ: טז זֹכֶם יֵרָא וְסָר
מִרְעַ וְכִסִּיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטוֹז: יז קִצֵּר אִפִּים יַעֲשֶׂה אוֹלֵת וְאִישׁ
מִזְמוֹת יִשְׁנָא: יח נְזוֹלוֹ פְתָאִים אוֹלֵת וְעָרוֹמִים יִכְתְּרוּ דַעַת:
יט שׁוֹזוֹ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק: כ גַּם
לְרַעְהוֹ יִשְׁנָא רֵשׁ וְאֵהֵב עֲשִׂיר רַבִּים: כא בּוֹ לְרַעְהוֹ זוֹטָא
וּבְמוֹזָן (עֲנִיִּים) עֲנִיִּים אֲשֶׁרִיו: כב הִלּוֹא יִתְעוּ זֹרְשֵׁי רַע וְזוֹסֵד
וְאֵמַת זֹרְשֵׁי טוֹב: כג בְּכָל עֲצָב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר שִׁפְתִים אֵךְ
לְמוֹזָסוֹר: כד עֲטָרַת זֹכְמִים עֲשֶׂרָם אוֹלֵת כְּסִילִים אוֹלֵת: כה
מִצִּיל נְפִשׁוֹת עַד אֵמַת וּפְיוֹז כְּזָבִים מִרְמָה: כו בְּיִרְאֵת יְהוָה
מִבְּטוֹז עוֹ וּלְבָנָיו יִהְיֶה מוֹזָסָה: כז יִרְאֵת יְהוָה מִקּוֹר זִיִּים
לְסוֹר מִבּוֹקֵשֵׁי מוֹת: כח בָּרָב עִם הַדְּרַת מְלָךְ וּבְאִפְס לָאֵם

זהר שיר השירים

רב ועצום כישראל, עם מבורר ויחידי
בלי תערובות כלל, וכאשר הם רבים
במספרם הרי זה בכודו של הקדוש ברוך
הוא, שהרי עליונים ותחתונים משבחים
שמו של מלך העליון, ומשבחים לו
בשביל עם הקדוש זהו שכתוב (שם ד')
רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, ועל
כן ברב עם הדרת מלך, זה הוא הדרת
מלך עליון הקדוש ברוך הוא.

כאשר עם ישראל רבים זהו הדרו של ה'

ברב עם הדרת מלך ובאפס לאום
מתחת רזון, רבי יהודה פתח ברב עם
הדרת מלך, אלו הם ישראל, שנאמר
בהם (דברים ז') כי עם קדוש אתה לה'
אלהיך, והם עם העולים לכמה אלפים
ולכמה רבבות, שאין עם בכל העולם

מִזֹּתֶת רְזוּן: כֵּס אֶרֶךְ אַפִּים רַב תְּבוּנָה וּקְצֵר רוּזֵן מֵרִים
 אִנְלֶת: לֹ זִיּי בְּשָׁרִים לֵב מֵרְפָא וּרְקֵב עֲצָמוֹת קִנְאָה: לֹ
 עֵשֶׂק דָּל זֹרֵף עֵשֶׂהוּ וּמִכְבָּדוֹ זֹנֵן אֲבִיוֹ: לֹ בְרַעְתּוֹ יִדְוָה
 רְשָׁע וְזוֹסָה בְּמוֹתוֹ צְדִיק: לֹ בְּלֵב נָבוֹן תִּנְוֹזוּ זִכְמָהּ וּבְקָרֵב
 כְּסִילִים תִּנְדָּע: לֹ צְדִיקָה תֵּרוּמָם גְּוִי וְזוֹסֵד לְאֲמִים זֹטָאֵת:

זהר שיר השירים

לפי שהמחנות העליונים כלם חברים הם לישראל שלמטה לשבח להקדוש ברוך הוא יחדיו, להיות התעלות של הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה כאחד, וכאשר הם מזדמנים להיות חברים להם לישראל, וישראל למטה אין באים לסדר תפילותם ותחנונותם ולשבח לרבונם, בכך כל מחנות קדושים של משלת עליונה נגרעים מן תקונם, שהרי אין עולים בהתעלות ואין יכולים לשבח לרבונם כראוי, לפי שתשבחות של הקדוש ברוך הוא צריך להיות למעלה ולמטה עליונים ותחתונים בשעה אחת, ועל כן מחתת רזון ולא מחתת מלך^{נב}, ואפילו אם לא באו הרבה לבית הכנסת אלא עשרה, באותן עשרה נזדמנים מחנות עליונים להיות עמהם חברים, מה הטעם, לפי שכל תקוני מלך ההוא הם בעשרה^{נב} ועל כן די בעשרה אם אין הם יותר. (ב-קסד:)

המחנות שלמעלה משבחים לה' יחד עם בני ישראל

ועוד בשעה שהקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת, וכל העם באים יחדיו ומתפללים ומודים ומשבחים לו להקדוש ברוך הוא, אז הדרת מלך הוא, כי סתם מלך זה מלך הקדוש שמתתקן בהדר ובתקון להתעלות למעלה^{נב} ובאפס לאום מתחת רזון, וכאשר הוא מקדים ובא לבית הכנסת, ועם ישראל אין באים להתפלל ולשבח לו להקדוש ברוך הוא, בכך כל אותן הממונים והמחנות של ממשלת העליונה כלם נגרעים מאותה הטבה שמתתקנים בתקונו של המלך^{נב} ההוא מה הטעם, לפי שבאותה שעה שיישראל למטה מסדרים תפילותם ותחנונותם ומשבחים למלך העליון, אז גם כל אותן מחנות העליונים מסדרים שבחות ומתתקנים באותו תקון הקדוש,

זיו הזהר

והלילה שהבורא נצרך בעצמותו לתיקון של ישראל ובאם לאו הוא בללות הם והלילה, לא כן הדבר כי אין זה ענין שנוגע לעצמות האלהות אלא להמלאכים שנקראים רוזנים.

נו. כי מדת המלכות בעצמה יש לה עשר ספירות, וכשיש עשרה ישראלים אין פרוצופיהן ואין דיעותיהן שוות לכן יש ביניהם עשרה כחות של עשר ספירות וראוים להשראת השכינה עליהם.

נג. מלך הקדוש שמתתקן להתעלות למעלה על ידי תפלות ישראל זו מדת המלכות והשכינה הקדושה שעליה נאמר תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, ועל ידי זה לעומת זה אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם.

נד. מפרש רזון מלשון רוזנים דהיינו ישרים שלמעלה.

נה. ענין גדול יתבאר בזה שלא נחשוב הם

לה רצון מלך לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

צ' תשעים אמנים, ד' ארבע קדושות
בכל יום ויום, ק' מאה ברכות, ה'
חמשה חומשי תורה, זהו שכתוב
צדקה תרומם גוי, ועל כן נאמר לו
לאברהם ויחשבה לו צדקה. (זוהר
חדש תיקונים)

צדקה ראשי תבות צ' אמנים ד'
קדושות ק' ברכות ה' חומשי תורה
צדקה תרומם גוי וגו', הרי למדנו
שכאשר הקדוש ברוך הוא רוצה לרחם
על בריותיו, הוא מרחם עליהם במדת
הצדקה, ואין צדקה אלא תפלה, שהיא

א במענה רך ישיב זומה ודבר עצב יעלה אף: ב לשון זוכמים
 תיטיב דעת ופי כסילים יביע אולת: ג בכל מקום עיני יהוה
 צפות רעים וטובים: ד מרפא לשון עץ זזיים וסלף בה שבר
 ברוז: ה אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכות יערם: ו בית
 צדיק זוסן רב ובתבואת רשע נעפרת: ז שפתי זוכמים ירו
 דעת ולב כסילים לא כן: ח זבוז רשעים תועבת יהוה ותפלת
 ישראל רצונו: ט תועבת יהוה דרך רשע ומרהף צדקה יאהב:
 י מוסר רע לעזב ארוז שונא תוכות זמות: יא שאול ואבדון
 נגד יהוה אף פי לבות בני אדם: יב לא יאהב לץ הוכח לו
 אל זוכמים לא ילך: יג לב שמוז ייטב פנים ובעצבת לב
 רוז נכאה: יד לב נבון יבקש דעת (ופני) ופי כסילים ירעה
 אולת: טו כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד: טז טוב
 מעט ביראת יהוה מאוצר רב ומהומה בו: יז טוב ארוזת ירק
 ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו: יח איש זומה יגרה מדון
 וארך אפים ישקיט ריב: יט דרך עצל כמשכת זודק וארוז
 ישראל סללה: כ בן זכם ישמוז אב וכסיל אדם בונה אמו:
 כא אולת שמוזה לזוסר לב ואיש תבונה יישר לכת: כב הפר
 מוזשבות באין סוד וברב יועצים תקום: כג שמוזה לאיש
 במענה פיו ודבר בעתו מה טוב: כד ארוז זזיים למעלה
 למשכיל למען סור משאול מטה: כה בית גאים יסוז יהוה
 ויצב גבול אלמנה: כו תועבת יהוה מוזשבות רע וטהרים
 אמרי נעם: כז עכר ביתו בוצע בצע ושונא מתנת יזייה: כח
 לב צדיק יהגה לענות ופי רשעים יביע רעות: כט רוזוק יהוה
 ברשעים ותפלת צדיקים ישמע: ל מאור עינים ישמוז לב
 שמועה טובה תרשן עצם: לא און שבעת תוכות זזיים בקרב
 זוכמים תלין: לב פורע מוסר מואס נפשו ושומע תוכות קונה
 לב: לג יראת יהוה מוסר זוכמה ולפני כבוד ענוה:

משלי פרק-טז

א לְאָדָם מַעֲרָכִי לֵב וּבִיּהוָה מַעֲנֶה לְשׁוֹן: ב כָּל דַּרְכֵי אִישׁ
זָר בְּעֵינָיו וְתַכֵּן רוּחוֹת יְהוָה: ג גַּל אֶל יְהוָה מַעֲשֵׂיךָ וַיְכַזְּבוּ
מוֹזְשִׁבְתֶּיךָ: ד כֹּל פֶּעַל יְהוָה לְמַעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה: ה
תּוֹעֵבֵת יְהוָה כָּל גְּבוּהַ לֵב יָד לִיד לֹא יִנְקָה: ו בְּזוֹסֵד וְאִמֵּת
יִכְפַּר עֵוֹן וּבִמְרָאת יְהוָה סוּר מִרָע: ז בְּרָצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי אִישׁ
גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ: ח טוֹב מַעַט בְּצַדִּיקָה מֵרַב תְּבוּאוֹת
בְּלֹא מִשְׁפָּט: ט לֵב אָדָם יוֹזֵעַב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יִכִּין צַעְדּוֹ: י
קָסָם עַל שְׁפָתַי מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יַמְעַל פִּי: יא פֶּלֶס וּבִמְאֹזְנֵי
מִשְׁפָּט לִיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל אֲבֵנֵי כִּיס: יב תּוֹעֵבֵת מְלָכִים
עֲשׂוֹת רָשָׁע כִּי בְצַדִּיקָה יִכּוֹן כֶּסֶף: יג רֵצוֹן מְלָכִים שְׁפָתַי צַדִּיק
וּדְבַר יִשְׂרָאֵל יֵאָהֵב: יד זִמְתַּת מֶלֶךְ מִלְּאֲכֵי מוֹת וְאִישׁ זֹכֵם
יִכְפַּרְנָה: טו בְּאוֹר פָּנָי מֶלֶךְ זֹרִים וּרְצוֹנֵי כָּעֵב מִלְּקוֹשֵׁ: טז קִנְיָה

זהר שיר השירים

ההוא, ובכך אויביו ישלים אתו, שאותו יצר הרע נכנע לפני יצר הטוב, ועל זה אמר שלמה (משלי יב) טוב נקלה ועבד לו, זה יצר הרע, ואז כאשר האדם הולך לפי מצות התורה, בכך גם אויביו ישלים אתו, זה יצר הרע והכאים מצדו. (א-קמד)

צדיק מכפר חמת המלך

חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה, אמר רבי חייא כמה יש להם לאנשים להשמר מחטאותיהם ולהיות נזהר במעשיהם, שהרי בהרבה זמנים העולם נידון, ובכל יום ויום מעלים מעשה האנשים במשקל ומשגיחים עליהם למעלה ונכתבים לפניו, וכאשר מעשה האנשים אין מוכשרים לפני המלך, מעלה חימה ותדין נתעורר, זהו שכתוב חמת מלך מלאכי מות, ועל כן בכל יום ויום צריך האדם להזהר

כאשר האדם הולך עם יצר טוב היצר הרע נכנע בפניו

ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, אמר רבי שמעון בוא וראה כמה יש לו לאדם לתקן דרכיו לפני הקדוש ברוך הוא בשביל לעשות מצות התורה, הרי נתבאר שבדאי שני מלאכים שלוחים יש לאדם מלמעלה להזדווג עמו, אחד לימין ואחד לשמאל, והם מעידים על האדם בכל מה שהוא עושה, הם נמצאים אצלו ונקראים יצר טוב ויצר רע, אם בא האדם להטהר ולעמוד במצות התורה, בכך אותו יצר הטוב שנזדווג עמו כבר הוא מתגבר על יצר הרע ההוא, ומשלים עמו ונתחזק לו לעבד, וכאשר האדם הולך להטמא אז אותו יצר הרע נתחזק ומתגבר על יצר טוב ההוא, וזה נתבאר שבדאי כאשר האדם בא להטהר אז הוא נתחזק בכמה כחות כאשר נתגבר יצר טוב

זָכְמָה מִה טוֹב מִזְרוּעַ וּקְנֹת בִּינָה נְבוֹזָר מִכֶּסֶף: יז מִסְלַת
 יִשְׂרָיִם סוּר מִרְעַ שְׂמֵר נִפְשׁוֹ נִצַּר דְּרָכּוֹ: יח לִפְנֵי שְׂפָר גְּאוֹן
 וּלְפָנֵי כְּשָׁלוֹן גְּבַה רוּזוֹ: יט טוֹב שְׁפָל רוּזוֹ אֶת (עֲזִיִּים) עֲזִיִּים
 מִזְזֹלֶק שְׁלָל אֶת גְּאִים: כ משְׁכִיל עַל דְּבָר יִמְצָא טוֹב וּבוֹטוֹן
 בִּיהוָה אֲשֶׁרִיו: כא לְזוֹכֵם לֵב יִקְרָא נְבוֹן וּמִתֵּק שְׁפִתָּיִם יִסִּיף
 לְקָזוֹ: כב מִקּוֹר זִיִּים שְׁכָל בְּעַלְיוֹ וּמוֹסָר אֲוֹלָיִם אֲוֹלָתָ: כג לֵב
 זָכֵם יִשְׁכִּיל פִּיהוֹ וְעַל שְׁפִתָּיו יִסִּיף לְקָזוֹ: כד צוֹף דְּבֶשׂ אִמְרֵי
 זַעַם מִתּוֹק לְנֶפֶשׁ וּמִרְפָּא לְעַצָּם: כה יֵשׁ דְּרָךְ יִשְׂרָ לְפָנֵי אִישׁ
 וְאֲזוּרִיתָה דְּרָכֵי מוֹת: כו נֶפֶשׁ עֲמַל עֲמָלָה לוֹ כִּי אָכַף עַלְיוֹ
 פִּיהוֹ: כז אִישׁ בְּלִיעַל כֹּהֵה רָעָה וְעַל (שְׁפִתָּיו) שְׁפִתּוֹ פֶּאֵשׁ
 צָרְבָת: כח אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלֹז מְדוּן וְנִרְצָן מִפְּרִיד אֲלוֹף: כט

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

ורחמים נתתעוררים. (ק-קעז).

הַרְשָׁעִים מִפְּרִידִים יְהוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּהּ

אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן וְנִרְגָן
 מִפְּרִיד אֲלוֹף, אִמְר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִישׁ
 תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוּן, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ
 שֶׁהַרְשָׁעִים גּוֹרְמִים פֶּגַם לְמַעְלָה^[1] וְנִרְגָן
 מִפְּרִיד אֲלוֹף, מִפְּרִיד אֲלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם^[2]
 וְזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וּמִיחַד אֲלוֹף יִרְאָה מְאֹדוֹת

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח
 מְדוּן, מִהוּ יִשְׁלַח, יִשְׁלַח לְאוֹתָן הַנְּמִיעוֹת
 מְדוּן, שִׁיחֵיו יוֹנְקִים מִצַּד הַדִּין^[3] וְנִרְגָן
 מִפְּרִיד אֲלוֹף, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ שֶׁהַרְשָׁעִים

מחטאיו, ואיש חכם יכפרנה בזמן ששרי
 הדין עומדים על העולם ורוגזו תולה,
 אם נמצא בדור צדיק שנרשם למעלה,
 הקדוש ברוך הוא מביט בו ונשתכך
 הרוגז, משל למלך שכעס על עבדו,
 והיה מפקד על הסנטר לעשות בו דין,
 בתוך זה נכנס אוהב המלך ויעמד לפניו,
 כיון שראה אותו המלך האירו פניו,
 התחיל אותו אוהב המלך לדבר עמו
 והמלך היה שמח, וכאשר בא הסנטר
 ראה שפני המלך בשמחה, חזר והלך לו
 ולא עשה כהדין להעבד, ואז היה אוהב
 ההוא מבקש למלך על עבדו ונסלח לו,
 ולפיכך ואיש חכם יכפרנה.. ועוד ואיש
 חכם יכפרנה, ינקה ויטהר לאותו הרוגז

זֶהר זִיו הַזֶּהר

נז. פירוש ישלח הוא מלשון נמיעות וענפים
 ככתוב שלחך פרדם רמונים, והמכוון שהרשע
 גורם ברשעו שהספירות דקדושה שהן כמו
 ענפי מן התפארת שנקרא עץ חיים יהיו
 יונקים מן צד הדין וישפיעו למלכות דינים
 ועונשין עבור עולם הזה.

נז. ענין הפגם הוא שמונע אור השפע מלהשפיע
 למדת המלכות, ומגביר כח השפחה לרשת
 גבירתה לעשוק השפע דקדושה עבור הסמרא
 אחרא.

נח. פירוש שמפריד קודשא בריך הוא מן
 שכנינתיה.

אִישׁ זָזַמְס יִפְתֶּה רַעְהוּ וְהוֹלִיכוּ בְּדָרְךָ לֹא טוֹב: ז עֲצֵה עֵינָיו
לְזֶשֶׁב תִּהְפְּכוֹת קֶרֶן שִׁפְתָיו כָּלֶה רַעְהוּ: זא עֲטֹרַת תִּפְאֶרֶת
שִׁיבָה בְּדָרְךָ עֲדָקָה תִּמְצֵא: זב טוֹב אֶרֶךְ אַפְיִם בְּמַגְבוֹר וּמְשַׁל
בְּרוּזוֹ מִלְכָּד עִיר: זג בְּזוּיָק יוֹטֵל אֶת הַגֹּרֵל וּבִמְהֵרָה כָּל
מִשְׁפָּטָו:

זהר שיר השירים

עושים פגם למעלה, מפריד שלא אוי לאותן הרשעים שגורמים פרוד
יהיה נמצא היחוד, מפריד להמטרונה למעלה, זכאים הם הצדיקים שהם
מן המלך ולהמלך מן המטרונה, מקיימים הקיום שלמעלה, וזכאים
ובשביל זה לא נקרא אחד, שאחד לא הם בעלי התשובה שמחזיקים הכל
נקרא אלא כאשר הם בזיווג אחד, למקומותם. (ג-טז:)

א טוב פת זורבה ושלחה בזה מבית מלא זבזוי ריב: = עבד
 משפיל ומשל בבוץ מביש ובתור אוזים יזלוק נזולה: = מצרף
 לפסוף וכור לזהב ובוזן לבות יהנה: = מרע מקשיב על שפת
 און שקר מוזן על לשון הות: = לעג לרש זורף עשהו שמוז
 לאיר לא ינקה: = עטרת זקנים בני בנים ותפארת בני
 אבותם: = לא נאה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת
 שקר: = אבן זון השווד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה
 ישפיל: = מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד
 אלוף: = תזות גערה במבין מהכות כסיל מאה: = אף מרי
 יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו: = פגוש רב שפול באיש
 ואל כסיל באולתו: = משיב רעה תזות טובה לא (תביש)
 תמוש רעה מביתו: = פוטר מים ראשית מרון ולפני התגלע

זחר שיר השירים

בני ציון היקרים, זהו שכתוב ותפארת
 בנים אבותם^[א] שאין הבנים מתעטרים
 אלא בהאבות, מכאן למדנו שהבנים
 אין מתעטרים ואין נשפעים משפע
 הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים
 ומתברכים^[ב] זהו שכתוב עמרת זקנים
 בני בנים וגו'. (ג-לו).

כשיש אתערותא לתתא יש אתערותא לעילא

עמרת זקנים בני בנים ותפארת
 בנים אבותם, פתח רבי אלעזר ואמר,
 בנים הרי ביארנו^[א] בני בנים, אלו שאר
 כתרי המלך, כמו שכתוב (ישעי' נד)
 וכל בניך למודי ה', וכתוב (איכה ד')

זיו הזהר

סא. כך צריך לומר ואין צריך לשבש הגירסא
 לגמרי כדברי המקדש מלך, כי בזה מפרש
 המכוון של ותפארת בנים אבותם, רצונו לומר
 שאין הבנים חסד גבורה תפארת נשפעים
 בהארת השפע אלא מן אבותם שהם חכמה
 בינה דעת.

סב. עתה מפרש המכוון וההתקשרות של כל
 הפסוק, שמשמיענו דאין מגיע הארת השפע
 מן האבות והיינו מן שקיו דנחלא שהיא הבינה
 האם הקדושה היונקת להבנים חסד גבורה
 תפארת בשפע העליונה, אלא בזמנא דאבהן
 מתעטרין ומברכאן מן הבני בנים, דהיינו
 בזמן שיש אתערותא דלתתא מן עבודת

ס. פירוש שהספירות נחלקות על אבות או
 זקנים שהן ספירות הראשונות חכמה בינה
 דעת, וגם אבות או בנים שהן הספירות חסד
 גבורה תפארת, וגם בנים או בני בנים שהן
 הספירות נצח הוד יסוד, ומביא ראייה מן פסוק
 א' שנצח והוד נקראים בנים של התפארת
 שנאמר וכל בניך למודי ה', ומוסב על נצח
 והוד שהן כמו בנים להשם הוי"ה ברוך הוא
 דהיינו התפארת, וכן מביא ראייה מן פסוק ב'
 בני ציון היקרים שמוסב גם כן על נצח והוד
 שהן כמו סעיפים מן ספירת היסוד שנקרא
 ציון, וכל השלשה ככלל אחד נקראים בנים
 של התפארת, ולעומת חכמה בינה דעת הן
 בני בנים.

הָרִיב גָּטוּשׁ: טו מִצְדִּיק רָשָׁע וּמְרֵשִׁיעַ צְדִיק תּוֹעֵבַת יְהוָה גַּם
שִׁנְיָהֶם: טז לָמָּה זֶה מְזוּזָר בְּיַד כְּסִיל לְקָנֹת זֹכְמָה וְלֹב אֵין: יז
בְּכָל עֵת אֱהָב הָרַע וְאִזּוּ לְצָרָה יוֹלֵד: יח אָדָם זֹסֵר לֹב תּוֹקֵעַ
כָּף עָרֵב עֲרֵבָה לִפְנֵי רַעְיוֹ: יט אֱהָב פֶּשַׁע אֱהָב מִצָּה מִגְּבִיָּה
פְּתוּזוּ מִבְּקֵשׁ שֹׁפֵר: כ עֲקֹשׁ לֹב לֹא יִמְצָא טוֹב וְנִהְפֵךְ בְּלִשׁוֹנוֹ
יִפּוֹל בְּרַעְיוֹ: כא יֵלֵךְ כְּסִיל לְתוֹגָה לוֹ וְלֹא יִשְׁמֹז אָבִי נָבֵל: כב
לֹב שְׁמִיז יִיטֵב גָּהָה וְרוּזוֹ נִכְאָה תִּיבֹשׁ גָּרָם: כג שׂוֹזֵד מִזְזִיק
רָשָׁע יִקְזוּ לְהַטּוֹת אֲרוּזוֹת מִשְׁפָּט: כד אֵת פְּנֵי מִבִּין זֹכְמָה
וְעֵינֵי כְּסִיל בְּקִצָּה אֲרֵץ: כה כַּעַס לְאָבִיו בֵּין כְּסִיל וּמְמַר
לְיוֹלְדָתוֹ: כו גַּם עֲנוּשׁ לְצְדִיק לֹא טוֹב לְהַכּוֹת גְּדִיבִים עַל
יָשָׁר: כז זֹוֹשֵׁף אֲמָרְיוֹ יוֹדֵעַ דָּעַת (וְקָר) יִקָּר רוּזוֹ אִישׁ תְּבוּנָה:
כח גַּם אָוִיל מְזוּרֵישׁ זֹכֵם יוֹזֵב אִטֵּם שִׁפְתָיו גְּבוּן:

זֶה שִׁיר הַשִּׁירִים

(תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה
נא שלום כך, שישראל נקראים אחים
ורעים להקדוש ברוך הוא, יולד, מהו
יולד, וכי עכשיו יולד, אלא שבזמן שיוולד
צרה בעולם יהיה הקדוש ברוך הוא אח
לנגדך, להצילך מכל אותן הלוחצים
אותך. (ב-נה:)

ישראל הם אחים ורעים לה'
בכל עת אהב הרע ואה לצרה
יולד, אמר רבי חזקיה בכל עת אהב
הרע, זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו
(משלי יז) רעך ורע אביך אל תעזב,
ואה לצרה יולד, בזמן שילחצו אותך
שונאך הקדוש ברוך הוא מה אומר

זֵיו הַזֶּהָר

לזה, ומעם הכתוב בקיצור כך הוא, עטרת
זקנים בני בנים, פירוש כאשר הזקנים חכמה
בינה דעת מתעטרים מן הבני בנים, דהיינו
מזן עבודת הצדיקים והנביאים ששרשם בנצח
והוד, או נעשה אתדל"ע שיהיה ותפארת בנים
אבותם, שיושפע הארת השפע להבנים חסד
גבורה תפארת מן אבותם חכמה בינה דעת,
ועל פי זה יבין כל מבין שלכסוף צריך להיות
העיקר התחלת הפסוק ולא רק סופו בלבד.

הצדיקים והנביאים ששרשם הוא בנצח
והוד כמו משה ואהרן ומשם יניקת הנביאים
כידוע, וכאשר הם באתערותא דלתתא על
ידי עבודתם ותפלותם שעולה למעלה גורמים
שיתעטרו מהם הזקנים, כידוע מן המלאך
שקושר כתרים לקונו מן תפלות ישראל, או
נעשה אתערותא דלעילא שיהיה ותפארת
בנים אבותם, פירוש שהבנים יתעטר בשפע
מזן אבותם חכמה בינה דעת, כדפירוש קודם

א לְתַאֲוָה יִבְקֶשׁ נִפְרָד בְּכָל תּוֹשִׁיָה יִתְגַּלֵּעַ: ב יִזְרְעֵן כָּסִיל
 בְּתִבּוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ: ג בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם בּוֹז וְעַם
 קָלוֹן זֹרְפָה: ד מִיָּם עַמְּקִים הַבְּרִי פִי אִישׁ נִזְחַל נִבְעֵ מִקּוֹר
 זֹכְמָה: ה שְׂאֵת פְּנֵי רָשָׁע לֹא טוֹב לְהִטּוֹת צְדִיק בְּמִשְׁפָּט:
 ו שִׁפְתֵי כָּסִיל יִבְאוּ בְּרִיב וּפִיו לְמַהֲלָמוֹת יִקְרָא: ז פִּי כָּסִיל
 מִזְוָתָה לוֹ וּשְׁפָתָיו מוֹקֵשׁ נִפְשׁוֹ: ח הַבְּרִי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם
 יִרְדּוּ זֹדְרֵי בָטָן: ט גַּם מִתְרַפֶּה בְּמִלְאֲכָתוֹ אָזוּ הוּא לְבַעַל
 מִשְׁזוּיֹת: י מִגְדֹּל עַז שֵׁם יִהְיֶה בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁעָב: יא הוֹן
 עֲשִׂיר קָרִית עָזוּ וּכְזוּמָה נִשְׁעָבָה בְּמִשְׁכִּיתוֹ: יב לִפְנֵי שֶׁבֶר
 יִגְבֶּה לֵב אִישׁ וּלְפָנָי כְּבוֹד עֲזָוָה: יג מִשִּׁיב הַבַּר בְּטָרִם יִשְׁמַע
 אִוְקֵת הִיא לוֹ וּכְלָמָה: יד רוּז אִישׁ יִכְלַכַּל מִזְוָלָהוּ וְרוּז נִכְאָה
 מִי יִשְׁאֲנָה: טו לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת וְאוֹן זֹכְמִים תִּבְקֶשׁ דָּעַת:
 טז מִתֵּן אָדָם יְרוּזִיב לוֹ וּלְפָנָי גְּדֹלִים יִנְזֻזוּ: יז צְדִיק הָרֵאשׁוֹן
 בְּרִיבוֹ (יבא) וּבֹא רַעֲהוּ וְזָקְרוּ: יח מַדְיָנִים יִשְׁבִּית הַגּוֹרֵל וּבִין
 עֲצוּמִים יִפְרִיד: יט אָזוּ נִפְשָׁע מִקָּרִית עַז (וּמַדְוִנִים) וּמַדְיָנִים
 כְּבָרִיז אַרְמוֹן: כ מִפְרֵי פִי אִישׁ תִּשְׁבַּע בְּטָנוֹ תִּבּוֹאֵת שְׁפָתָיו
 יִשְׁבַּע: כא מוֹת וְזוּזִים בְּיַד לְשׁוֹן וְאַהֲבִיָּה יֹאכַל פְּרִיָּה: כב מִצָּא
 אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וּיִפַּק רִצּוֹן מִיָּהוָה: כג תִּנְזֻזוּנִים יִדְבֵּר רֶשׁ
 וְעֲשִׂיר יַעֲזֶה עֲזוֹת: כד אִישׁ רַעִים לְהִתְרַעֵעַ וְיֵשׁ אֱהָב הַבֵּק
 מֵאָזוּ:

משלי פרק-יט

א טוב רש הולך בתמו מעקש שפתיו והוא כסיל: ב גם
בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא: ג אולת אדם
תסלף דרכו ועל יהנה יזעף לבו: ד הון יסיף רעים רבים
וקל מרעהו יפרד: ה עד שקרים לא ינקה ופיזו כזבים לא
ימלט: ו רבים יזלו פני זדים וכל הרע לאיש מתן: ז כל אזוי
רש שינאהו אף כי מרעהו רזקו ממונו מרהף אמרים (לא)
לו המה: ח קנה לב אהב נפשו שמר תבונה למצא טוב: ט
עד שקרים לא ינקה ופיזו כזבים יאבד: י לא נאה לכסיל

זהר שיר השירים

בזמן ידוע ובמחשבות טהורות

גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ
ברגלים חוטא, פתח רבי אבא ואמר,
כתוב (תהלים לב) אל תהיו כסום כפרד
אין הבין, במה נפרשים האנשים מן
סום ופרד, בקדושת עצמם להמצא
שלמים ומצונים מהכל, ועל זה נאמר
בהם בישראל (ויקרא כ') אשר הבדלתי
אתכם מן העמים להיות לי, ונאמר (שם)
והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש
אני ה', ועל כן זוגם של האנשים הוא
בזמנים ידועים לכוון הרצון להתדבק
בו בהקדוש ברוך הוא^[1] והרי העירו
שבחצות הלילה נכנס הקדוש ברוך הוא
בגן העדן להשתעשע עם הצדיקים,
וכנסת ישראל משבחת לו להקדוש
ברוך הוא, ואז עת רצון להתקדש
בקדושת הקדוש ברוך הוא ולכוון הרצון
להתדבק בו, ואותן החברים העמלים
בתורה, עת זוגם בשעה שזיוג אחר

נמצא, וזה משבת לשבת לכוון הרצון
להתדבק בו בהקדוש ברוך הוא ובכנסת
ישראל, שאז הוא עת רצון שמתברכים
כלם עליונים ותחתונים, ואותן האנשים
שמתרחקים ממונו ועושים כבהמות, איה
היא הקדושה שלהם להיות קדושים,
איה אותן נפשות קדושות שנמשכות
מלמעלה, ועל זה צווה שלמה המלך
ואמר גם בלא דעת נפש לא טוב, איזה
הוא דעת, זה הקדוש ברוך הוא, נפש
לא טוב, נפש הזאת שהם מושכים
במעשיהם לא טוב היא, שהרי מצד
הטומאה נמשכות עליהם נפשות,
אין היא טוב לפי שאין מכוונים לבם
להקדוש ברוך הוא, מי שנלהב ביצר
הרע בלי רצון וכוונת הלב להקדוש
ברוך הוא, נמשך עליו מצד של יצר
הרע נפש שאין היא טוב, ואץ ברגלים
חוטא, מי שהוא אץ ודוחה את השעה
בלי מהשבה קדושה חוטא הוא, חוטא

זיו הזהר

במצות העונה שבזמנה צריך לכוון כך אם
אינו עושה מעשה בהמה כסום ופרד, ועל זה
נאמר כל ערום יעשה בדעת, ואיתא בספרים
קדושים הפירוש שאדם ההכם אפילו העשיה

ב. כי ענין העונה בזמנה היא אחת מן המצות,
וכל מצוה צריך האדם לעשות לשם שמים,
פירוש לכוון שיגרום יהוד הש"ם עם השמיי"ם
שזהו יהוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, והן

תַּעֲזֹג אֶף כִּי לְעֶבֶד מִשְׁלַ בְּשָׂרִים: י' שֶׁכֵּל אָדָם הָאָרִיךְ אֶפֶן
וְתַפְאֲרָתוֹ עֵבֶר עַל פְּשָׁעוֹ: י"ג זֶהֱם כִּפְפִיר זַעַף מְלֶךְ וְכִטֵּל עַל
עֵשֶׂב רְצוּנוֹ: י"ה הוֹת לְאֲבִיו בֵּן כְּסִיל וְדִלְקָף טָרַד מִדִּינֵי אִשָּׁה: י"ז
בֵּית וְהוֹן נְזֻלָּת אָבוֹת וּבִמְיָהוּהָ אִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ: ט"ו עֲצָלָה תַפִּיל
תַּרְהֲמָה וְנִפְשֵׁ רְמִיָה תַרְעֵב: ט"ז שְׁמַר מִצְוָה שְׁמַר נִפְשׁוֹ בַּוְיָה

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

מקושרות^[1] ואיש ההוא הרע דרכו, אז עולה זוגו לאחר עד שיטיב את מעשיו, וכאשר יטיב מעשיו ויגיע זמנו נדחה איש מפני איש, ובא זה ולוקח את שלו, וזה קשה לפני הקדוש ברוך הוא מהכל לדחות איש מלפני איש אחר, ולפיכך הקדוש ברוך הוא הנותן אשה לאיש, וממנו באים הזווגים, ולכך ומה' אשה משכלת, ולפי זה הקדוש ברוך הוא נותן הכל לאנשים, ובוא וראה שאם האדם נוטה דרכו מעם הקדוש ברוך הוא אל צד הטומאה, באים לו מן צד הטומאה ההוא כל מצירים וכל רעות, ואין באים לו מעם הקדוש ברוך הוא אלא מאותו צד הרע שהתדבק בו על ידי מעשים רעים שעשה, ולכן האשה שאין היא משכלת קרא עליה שלמה (קהלת ז') ומוצא אני מר ממות את האשה, שבשביל חטאי האיש הוא משך אותה עליו על ידי מעשים הרעים שעשה, וכאשר הקדוש ברוך הוא ירצה בו באיש בשביל מעשיו הטובים הוא מזמין לו אשה שהיא משכלת, ופודה אותו בפדיון מתוך צד

ודאי בכל, ולכך נמצאים נגעים רעים באנשים המעידים בהפנים שלהם על העזות שבהם, להראות שהלא הקדוש ברוך הוא מואם בהם ואין דעתו בהם, עד שהזורים להיות זכאים, שמטיבים מעשיהם כמקדם ונטהרים (ג-מט:)

הקדוש ברוך הוא מזווג זיווגים

בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת, אמר רבי חייא בית והון נחלת אבות, וכי נחלת אבות הם, הלא הקדוש ברוך הוא נותן הכל לאנשים, אלא דכיון שהקדוש ברוך הוא מנחיל בית לאיש וממון, יכול היות לפעמים שמוריש הכל לבנו ותהי נחלת אבות, אבל ומה' אשה משכלת, לפי שהאשה אשר יסגל אותה האיש, מעם הקדוש ברוך הוא מסגל אותה, שהרי אין הקדוש ברוך הוא ממציא אשה לאיש אלא כאשר מכריזים עליו ברקיע, כי הקדוש ברוך הוא מזווג זיווגים טרם שבאים לעולם, וכפי שזוכים האנשים לפי מעשיהם כך נותנים להם אשה, ולפעמים שהיו עולות

זיו הזהר

דעתי הוא פשוט שצריך להיות קלוטין בוא"ו, ולא כנדפס בזהר קליטין בשתי יודי"ן, וקלוטין בוא"ו הוא כמו קלוטות בעברית ששרשו קלוט, ומשמעותו מקושר שהשתי פרסות מקושרות ונראות כאחת, וכן הנשמות.

גשמייות שלו היא בדעת, וכסיל יפרש אולת, פירוש שהכסיל שהוא בלא דעת אף הפרישות שלו היא גם כן אולת.

סד. מפרשי הזהר נדחקו כאן על הנם בתיבת קלוטין, ועשו גירסאות שונות, ולפי עניות

דִּרְכָיו (יובמת) יָמוּת: י מְלוּה יְהוּה זֹוּנָן דָּל וְגָמְלוּ יִשְׁלָם לוֹ:
 יז יִסֵּר בְּנֶה כִּי יֵשׁ תִּקְוָה וְאֵל הַמִּיתוֹ אֵל תִּשָּׂא נְפִשָּׁה: יט
 (גֵּרל) גְּדָל זֹמָה נִשָּׂא עֲנָשׁ כִּי אִם תִּצְלַל וְעוֹד תּוֹסֵף: כ
 שְׂמַע עֲצָה וְקַבֵּל מוֹסֵר לְמַעַן תִּזְכָּם בְּאַזְרוּרֵתָה: כא רַבּוֹת
 מוֹזְשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֲצַת יְהוּה הִיא תִּקְוָה: כב תִּאֲוֹת אֲדָם
 זֹוֹסְרוֹ וְטוֹב רֵשׁ מֵאִישׁ כָּזָב: כג יִרְאֵת יְהוּה לְזוּיִים וְשָׁבַע יִלְיָן
 בֶּל יִפְקֹד רָע: כד טָמֵן עֲצַל יָדוֹ בְּצִלְזוֹת גָּם אֵל פִּיהוֹ לֹא
 יִשְׁיַבְּנָה: כה לֵץ תִּפְהַ וּפְתִי יַעֲרֵם וְהוֹכִיזוּ לְנִבּוֹן יִבְיָן דַּעַת: כו
 מִשְׁדָּד אֵב יִבְרִיזוּ אִם בֵּין מִבִּישׁ וּמוֹזְפִיר: כז זֹוֹדֵל בְּנִי לְשִׁמְעַ
 מוֹסֵר לְשִׁגּוֹת מֵאַמְרֵי דַּעַת: כח עֵד בְּלִיעַל יִלְיָן מִשְׁפֹּט וּפִי

זֶהֱרֵ שִׁיר הַשִּׁירִים

הטומאה. (א-רכמ).

איסור השחתת זרע

יראת ה' לחיים ושבע יליון כל יפקד
 רע, רבי יהודה פתח (תהילים ה') כי לא
 אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, מקרא
 זה נדרש ונתבאר, אבל בוא וראה מי
 שמתדבק ביצר הרע ונמשך אחריו
 ומטמא את עצמו מטמאין לו כמו
 שנתבאר, ומי הם אלו שמשהיתם את
 דרכם על הארץ, שהרי זה שמשהית
 דרכו ומטמא את עצמו הרי הוא מגביר
 לו לרוח הטומאה, ולפיכך כאשר נטמא
 נקרא רע, כמו שנאמר ויהי ער בכור
 יהודה רע בעיני ה', עליהם כתוב לא
 יגורך רע, שאינו נכנס לתוך ההיכל
 ואינו רואה פני השכינה^{יפה}, לפי שבוזה
 נדחית השכינה מן העולם, ובוא וראה
 כשנטמא האדם אינו נפקד מעם הקדוש
 ברוך הוא לטוב, ובכל שעה נפקד מזה
 שנקרא רע לרעה, זהו שכתוב ושבע

ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה
במחשבה אחת לה'

רבות מחשבות בלב איש ועצת
 ה' היא תקום, אמר רבי שמעון בשעה
 ההיא שצריך האדם לייחד להקדוש
 ברוך הוא בשכינתו, צריך להפשיט
 מעצמו כל מחשבות אחרות שהן
 קליפות, שעליהן נאמר רבות מחשבות
 בלב איש, ולהעלות השכינה אליו
 במחשבה אחת, זהו שכתוב ועצת ה'
 היא תקום, כדמיון האדם כשמתיחד עם
 בת זוגו מפשיט בגדיו להיות עמה אחד,
 כמו שנאמר והיו לבשר אחד, כך צריך
 להפשיט מעצמו כל מחשבות אחרות
 בשעה שמייחד להקדוש ברוך הוא בכל
 יום שני פעמים, שמע ישראל ה' אלהינו
 ה' אחד. (תיקוני זוהר תקון סו.)

זֶוֹ הַזְּהַר

לזה תשובה בחילא סגי, פירוש בכח גדול, ואין
 לנו כח יותר גדול מן הכח להתיגע בתלמוד
 תורה.

סה. פירוש אם לא עשה תשובה גדולה כראוי,
 אבל אין לחשוב שאין מועיל לזה תשובה חס
 וחלילה, וכן איתא בזהר במקום אחר שמועיל

רְשָׁעִים יִבְלַע אָוֶן: כַּטְּ נִכְוֶנוּ כְּלָצִים שְׂפָטַיִם וּבְמִהְלָמוֹת קִלְיוֹ כְּסִילִים:

זֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים

ילין בל יפקד רע, שכאשר האדם הולך
בדרך הישר אז בל יפקד רע^{ים} וכתוב
גם כי אלך בגי צלמות לא אירא רע כי
אתה עמדי. (א-נז)

זִיו הַזֶּהָר

סו. יש לומר ושבע ילין רצה לומר שמשביע
עצמו בדברי תורה בלילה, ועוד יש לומר
ושבע ילין על דרך שאמרו חכמינו זכרונם
לברכה אבר קטן יש באדם, משביעו רעב,
מרעיבו שבע.

א לֵץ הַיֵּין הַמָּוֶה שֶׁכָּר וְכָל שִׁנְתָה בּוֹ לֹא יוֹזֵם: ב נָהֵם כַּכְּפִיר
 אֵימֹת מִלֶּךְ מִתְעַבְּרוּ זֹוֹטָא נְפֹשׁוֹ: ג כְּבוֹד לְאִישׁ שְׂפֹת מַרִּיב
 וְכָל אֹיִל יִתְגַּלֶּעַ: ד מוֹזַרְף עֲצָל לֹא יוֹרֵשׁ (יִשְׁאַל) וְשֹׁאֵל
 בַּקָּצִיר וְאֵין: ה מַיִם עַמְּקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה
 יִדְלָגָה: ו רַב אָדָם יִקְרָא אִישׁ זֹוֹסְדוֹ וְאִישׁ אֲמוּנִים מִי וּמִצָּא:
 ז מִתְהַלֵּךְ בְּתַמּוֹ צְדִיק אֲשֶׁרִי בְנָיו אֲזוּרָיו: ח מִלֶּךְ יוֹשֵׁב עַל
 כֶּסֶף דִּין מְזַרְהָ בְּעֵינָיו כָּל רָע: ט מִי יֹאמֵר זְכִיתִי לְבִי טְהַרְתִּי
 מוֹזַטְאֲתִי: י אֲבָן וְאֲבָן אֵיפָה וְאֵיפָה תוֹעֵבֶת יְהוָה גַּם שְׁנֵיהֶם: יא
 גַּם בְּמַעַלְלָיו יִתְזַכֵּר זָעַר אִם זָךְ וְאִם יֶשֶׁר פְּעֻלוֹ: יב אֲזֵן שֹׁמֵעַת
 וְעֵין רְאֵה יְהוָה עֲשֵׂה גַם שְׁנֵיהֶם: יג אֵל תִּתְּאֵהֵב שִׁנְתָה פֶן תִּנְרֵשׁ
 פְּקוּז עֵינֶיהָ שְׁבַע לְזֹוֹם: יד רַע רַע יֹאמֵר הַקּוֹנֵה וְאֹל לֹו אֲוֹ
 יִתְהַלֵּל: טו יֵשׁ זָהָב וְרַב פְּנִינִים וְכָלִי יִקָּר שְׁפֹתֵי דָעַת: טז לְקוּז
 בְּגָדוֹ כִּי עָרַב זָר וּבְעַד (נִכְרִים) נִכְרִיָה זֹוֹבְלָהוּ: יז עָרַב לְאִישׁ
 לְזֹוֹם שֶׁקֶר וְאֲזוּר יִמְלֵא פִיהוּ זֹוֹצֵץ: יח מוֹזַשְׁבוֹת בְּעֵצָה תִּכּוֹן
 וּבְתוֹבָלוֹת עֲשֵׂה מִלְּזוּמָה: יט גּוֹלָה סוּד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתָה
 שְׁפֹתָיו לֹא תִתְעָרַב: כ מִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעָךְ נָרוֹ (בְּאִישׁוֹן)
 בְּאִישׁוֹן זֹוֹשֶׁךְ: כא נְזוּלָה (מִבּוֹזָלָת) מְבַהֵלָת בְּרֵאשִׁינָה וְאֲזוּרִיתָה
 לֹא תִבְרָךְ: כב אֵל תֹּאמֵר אֲשֶׁלְּמָה רַע קָוָה לִיהוָה וְיִשַׁע לָךְ:

זהר שיר השירים

וזה שמאל, וישראל צריכים להגביר יצר הטוב על יצר הרע, על ידי מעשים טובים, ואם נוטה האדם לשמאל אז מגביר יצר הרע על יצר הטוב, וכאשר יצר הרע הוא פגום משלים לו האדם בחטאיו, שהר לא נשתלם נבל זה אלא בחטאות האנשים¹⁰¹ ולפיכך צריך האדם להזהר שלא ישתלם זה יצר הרע

לעולם יגביר האדם יצר טוב על יצר הרע
 אל תאמר אשלמה רע קוה לחי' ויושע לך, אמר רבי שמעון בוא וראה הקדוש ברוך הוא ברא את האדם להתגבר בה בהתורה, וללכת בדרך אמת לצד הימין, ולא ילך לצד השמאל.. ולפיכך יצר הטוב ויצר הרע זה ימין

זיו הזהר

נשתלם על ידי חטאי האנשים, אבל אם האדם עושה תשובה הוא מוכרח להחזיר הגזילה, ועל זה כתוב חיל בלע ויקיאנו וגו' כידוע.

סו. כי על ידי זה שהאדם חוטא יש רשות ליצר הרע לגזול מן האדם דברי קדושה שעשה, והוא בולע חיל הוזה להשביע עצמו מזה ולהתלכש ממנו, וזהו שאומר שהיצר הרע

כג תועֵבַת יְהוָה אָבֶן וְאָבֶן וּמֵאֲנֵי מִרְמָה לֹא טוֹב: כד בְּיַהוּה
 מִצְעָדֵי גָבֵר וְאָדָם מִה יָבִין דְּרָכָו: כה מוֹקֵשׁ אָדָם יִלַּע קֶדֶשׁ
 וְאֲזוּר גְּדָרִים לְבָקֵר: כו מְזִרָה רְשָׁעִים מִלֶּךְ זֶכֶם וַיִּשָּׁב עֲלֵיהֶם
 אֹפֶן: כז יָר יַהוּה נְשָׁמַת אָדָם זֹפֵשׁ כָּל זֹדְרֵי בָטָן: כח זֹסֵד

זהר שיר השירים

תשכנו לכם, אור הנר כיון שנאחו תוך הפתילה, זה האור אינו שוכך לעולם, אלא מתנענע האור לכאן ולכאן, וכן בדמיון הזה ישראל שנשמותיהם מתוך אותו המאור של נר העליון, כיון שאומר דבור אחד של התורה הרי נרו נדלק, ואין אורו יכול לשכך, לפיכך מתנענעים לכאן ולכאן ולכל הצדדים כמו אור הנר, שהרי נר ה' נשמת אדם כתוב, ונאמר (יהזקאל לא) אדם אתם, אתם קרוים אדם ולא האומות עובדי כוכבים ומזלות, נשמות האומות עובדי כוכבים ומזלות משתככות ואין מתנענעות, שהרי אין להם תורה, אין אש דולק בנשמותיהם ואין האור שוכן בהן, ועל כן הם משתככים ואין עושים געגועים, אלא ישראל בלבדם כאשר לומדים בתורה מתנענעים הנה והנה, ואין יכולים לעמוד במנוחה. (ג-ריח):

מקום הנשמה

בוא וראה יש אנשים שמדברים בנדנדוד עינים, ואחרים בנדנדוד ידים, ואחרים בנדנדוד הראש, ואחרים בנענועת הגוף, ואחרים בנדנדוד רגלים, זה הוא שבכל מקום שנשמתו שורה בו שם הוא עושה נדנדוד יותר במקום ההוא, אמר לו רבי אלעזר אבי וכי הנשמה אין היא במקום ידוע בלב, והתפשטותה בכל אברי הגוף, אמר לו בני והלא כתוב בה

בחמאיו וישתמר מזה תמיד, שהרי ליצר הטוב נצרך להשלימו בשלמות תמיד ולא ליצר הרע, ולפיכך אל תאמר אשלמה רע קוה לה' ויושע לך

שלא יחזיר רעה תחת טובה וכן תחת רעה

דבר אחר אל תאמר אשלמה רע, ככתוב (תהלים לח) ומשלמי רעה תחת טובה וגו', מי שהשלים לך טובה אל תשלמנו רעה, לפי שכתוב (משלי יז) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו, ואפילו לאלה ששלמו לך רעות [תחת טובה] אינך צריך לשלם להם רעה תחת אותה רעה ששלמו לך, אלא קוה לה' ויושע לך. (א-רא.)

נשמת ישראל דולקת ולא של גוי

נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי במן, אמר רבי שמעון אוי להם לאנשים שהולכים כבהמות השדה בלי דעת, בדבר הזה ניכרות נשמות הקדושות של ישראל בין הנשמות של אומות עובדי כוכבים ומזלות, נשמות של ישראל נגזרו מתוך מנורה הקדושה שדולקת, ככתוב נר ה' נשמת אדם, וזה הנר בשעה שנדלק מתוך התורה העליונה אין שוכך האור שעליו אפילו רגע אחד, וזה הסוד (תהילים פג) אלהים אל דמוי לך, וכדמיון זה כתוב (ישעי' סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם, אל

וְאֵמֶת יֵצְרוּ מִלֶּךְ וְסֵעַר בְּזוֹסֵד כְּסָאוֹ: כַּט תִּפְאֶרֶת בְּזוֹזֵרִים
כְּזוֹם וְהֵרָר זְקֵנִים שֵׁיבָה: ל זוֹבְרוֹת פְּצַע (תַּמְרוֹק) תַּמְרוֹק
בְּרַע וּמִכּוֹת זוֹהָרִי בְּטוֹן:

זוהר שיר השירים

באור עליון, ובהתחברות של שניהם נקראים נר, זהו שכתוב נר ה' נשמת אדם, מהו נר, נשמה רוח, ועל התחברות שניהם יחדיו נקראים נר, נשמה ורוח הם זכר ונקבה להאיר ביחד, וזה בלא זה אין מאירים ולא נקראים נר^[כט] וכאשר מתחברים יחדיו אז מתעטפת הנשמה ברוח להתקיים שם למעלה בהיכל הנסתר, שנאמר (ישעי' נז) כי רוח מלפני יעטף וגו', יעטף לא כתוב אלא יעטף^[כס] מה הטעם, לפי שהנשמות אני עשיתי, שם למעלה בגן בהיכל הנסתר מתעפת ומתלבשת הנשמה ברוח כראוי לה. (ז"ג משפטים צמ:)

בשבתות ומועדים עולים הרוחות לגן עדן העליון

ובוא וראה, רוחו של אדם זכאי נתעטר בצורתו בגן עדן שלמטה, ובכל שבתות ומועדים וראשי חדשים נתעטרים הרוחות ומתפשטים ועולים למעלה^[כז] וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא עם אותה נשמה עליונה הקדושה למעלה, כך הוא עושה עם הרוח למטה בגן עדן שלמטה, וכאשר הרוח עולה

(רות ג') ותגל מרגלותיו ותשכב, שכפי מעשה האדם כך הוא מוציאה ממקומה ומורידה לחוץ ממקומה, כדמיון השינה שנאמר בה (ישעי' נ') ובפשעכם שלחה אמכם, ותשובה שלימה היא מי שמחזירה למקומה שהיתה בתחלה, שבזמן שהנשמה היא בלב נקראת מטרונה, וכאשר יוצאת מן הלב אינה נקראת מטרונה, וכפי הטאי האדם כך מורידה ממדרגה למדרגה ומאבר לאבר עד שמורידה לרגליו, וכפי הזכויות שלו כך הוא מעלה אותה עד שתעלה למקומה, ולפיכך בכל מקום שיורדת שם תעשה תנועה יתירה באבר ההוא יותר מאבר אחר. (תיקוני זוהר תיקון ע')

חיבור הרוח עם הנשמה

נר ה' נשמת אדם וגו', פתח סבא ההוא ואמר, בוא וראה כל הנשמות מעץ הגדול והתקיף של הנהר ההוא היוצא מן העדן יוצאות, וכל הרוחות מעץ אחר הקטון מן הראשון יוצאים, הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה, ומתחברים יחדיו כדמיון זכר ונקבה, וכאשר מתחברים יחדיו אז מאירים

זיו הזוהר

נסתר, ומשמעותו שיש מי שיעטף עצמו עם הרוח, והיא הנשמה, או יש לומר שלפי הכתוב ידרש בכנין נפעל, היו"ד בציר"ה והעו"ן בקמ"ץ, והיינו שהרוח נעטף מן הנשמה.

ע. פירוש, שהרוח מתפשט מן הגוף שהשיג בגן העדן שהוא בצורת הגוף של עולם הזה

סח. דמיון כזה אנו רואים בעולם הזה מעת שנתגלה מאור האלקטרוין שהוא מורכב משני זרמים של שני מינים, אחד מושך ואחד דוחה, ורק בהתחבר שני הזרמים יחד אז יהי אור.

סט. יעטף הוא בנין התפעל שהפעולה נעשית בעצם הפועל בלי שני, והיה במשמע שהרוח מתעטף בעצמו, אבל יעטף הוא בנין קל

זיו הזהר

עדן התחתון, לכן מתפשט הרוח מזה הגוף
ועולה להתאחד עם הנשמה אשר לו.

כיון שעולה לגן עדן העליון למען תתעמף בו
הנשמה, ולזה הענין מעכב אפילו הגוף של גן

משלי פרק-כא

א פִּלְגֵי מַיִם לֵב מוֹלֵךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר יוֹפֵץ יִטְּנוּ: ב
כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יִשֶׁר בְּעֵינָיו וְתִכֵּן לִבּוֹת יְהוָה: ג עֲשֵׂה צְדָקָה
וּבִשְׁפָט גְּבוּזָר לִיהוָה מוֹבּוּז: ד רוּם עֵינַיִם וּרְחוּב לֵב גֵּר
רְשָׁעִים זוֹטָאֵת: ה מוֹשְׁבֹת זָרוּץ אֶךְ לְמוֹתֵר וְכָל אֵץ אֶךְ
לְמוֹזְסוֹר: ו פֶּעַל אוֹצְרוֹת בְּלִשׁוֹן שָׁקֵר הֶבֶל גִּדָּף מִבִּקְשֵׁי מוֹת:
ז עַד רְשָׁעִים יִגְוֵרָם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט: ח הִפְכֹּפֵךְ דֶּרֶךְ
אִישׁ וְזָר וְזָר וְזָר יִשֶׁר פִּעְלוֹ: ט טוֹב לְשֹׁבֵת עַל פִּנֵּת גָּג מֵאֲשֶׁת
מִדְּיָנִים וּבֵית זֹכֵר: י גֹּפֶשׁ רָשָׁע אוֹתָהּ רַע לֹא יוֹזֵן בְּעֵינָיו
רַעְהוּ: יא בְּעֵנֶשׁ לֵץ יוֹזֵם פֶּתִי וּבִהֲשִׁיכֵל לְזוֹכֵם יִקּוּז דַּעַת: יב
מִשְׁכִּיל צְדִיק לְבֵית רָשָׁע מִסִּלֵּף רְשָׁעִים לְרַע: יג אֵטִם אֲזוּ
מִוֹעֲקֵת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יַעֲנֶה: יד מוֹתֵן בְּסִתֵּר יִכְפֹּה אֶךְ
וְשׁוֹזֵר בְּזוֹךְ זֹמָה עָוֶה: טו שְׂמוּזָה לְצְדִיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְזוֹתָהּ
לְפַעֲלֵי אֵז: טז אָדָם תוֹעֵה מִדֶּרֶךְ הַשִּׁפְלָה בְּקֹהֵל רַפְאִים יִנּוּז:
יז אִישׁ מוֹזְסוֹר אֱהָב שְׂמוּזָה אֱהָב יֵין וְשִׁמֶן לֹא יַעֲשִׂיר: יח כֹּפֵר
לְצְדִיק רָשָׁע וְתוֹת יִשְׂרָיִם בּוֹגֵד: יט טוֹב שֹׁבֵת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
מֵאֲשֶׁת (מִדּוֹנִים) מִדְּיָנִים וְכַעֵס: כ אוֹצֵר זֹזְמֵד וְשִׁמֶן בְּזָנָה
זוֹכֵם וְכִסִּיל אָדָם יִבְלַעְנוּ: כא רֶדֶף צְדָקָה וְזוֹסֵד יִמְצָא זֹמִים
צְדָקָה וְכָבוֹד: כב עִיר גְּבָרִים עֲלָה זוֹכֵם וְיִרֵד עֵז מִבְּטוּזָה:
כג שִׁמֵּר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שִׁמֵּר מִצָּרוֹת גֹּפְשׁוֹ: כד זֶד יִהִיר לֵץ שְׂבוּ
עוֹשֵׂה בְּעֵבֶרֶת זָרוּץ: כה תִּאֲנוֹת עֲצֵל תְּמִיתְנוּ כִּי מֵאֲנוּ יָדָיו
לַעֲשׂוֹת: כו כָּל הַיּוֹם הַתְּאֵנָה תִּאֲנוֹת וְצְדִיק יִתֵּן וְלֹא יוֹשֵׁף: כז
זָבוּז רְשָׁעִים תוֹעֵבָה אֶךְ כִּי בְּזָמָה יִבְיֵאֲנוּ: כח עַד כְּזָבִים יֵאֱבֹד
וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לְנִצּוֹז יִדְבֵּר: כט הַעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפִנּוֹ וְיִשֶׁר הוּא

זהר שיר השירים

מרכיזים ואומרים היעלו מסביב דבור
הרע של פלוני, פנו מקום לדרכו של
נחש התקיף, ואז הנשמה הקדושה
[ושעליה נאמר ויפח באפיו נשמת
חיים ויהי האדם לנפש חיה, ותרגומו
לרוח ממללא] פורחת ממנו ונדהית

שלא לדבר דיבורים רעים
שמר פיו ולשונו שומר מצרות
נפשו, אמר עלם ההוא שומר פיו
ולשונו וגו', לפי שאם שפתיו ולשונו
מדברים דברים רעים, אותן הדיבורים
עולים למעלה, ובשעה שעולים כולם

(יכין) יבין (דרכיו) דרכו: ל אין זכמה ואין תבונה ואין עצה
 לנגד יהוה: לא סוס בוכן ליום בלזמה וליהוה התשועה:

זהר שיר השירים

ואין יכולה לדבר, כמו שכתוב (תהלים
 לט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב,
 ונשמה הזאת עולה בבושה ובצער
 גדול, ואין נותנים לה מקום כמקדם,
 ועל כן כתוב שומר פיו ולשונו שומר
 מצרות נפשו, נפשו ודאי, זו שהיתה
 מדברת נעשית אלמית בשביל דיבור
 הרע. (ג-מו):

משלי פרק-כב

א גִּבּוֹר יֵשׁ בַּעֲשֶׂר רָב בַּמֶּסֶף וּמִוְהָב זֶזֶן טוֹב: ב עֲשִׂיר וְרֵשׁ
גִּפְּעֵשׂוּ עֲשֵׂה כָּלֶם יְהוָה: ד עָרוֹם רָאָה רָעָה (וּיסתֵר) וְגִסְתֵר
וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ: ה עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאֵת יְהוָה עֲשֶׂר וְכָבוֹד
וְזוּזִיִּים: ו צָנִים פּוֹזִים בְּדָרֶךְ עֲקֵשׁ שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְוֹק מִהֶם: ז
זֶזֶן לִנְעַר עַל פִּי דָרְכּוֹ גַם כִּי יִזְקֵן לֹא יִסּוֹר מִמֶּנָּה: ח עֲשִׂיר

זהר שיר השירים

להסתתר מהמשחית בתשובה

ערום ראה ונסתר ופתיים עברו ונענשו, אמר רבי שמעון מה הענין שיסתתר האיש, אלא בוא וראה בזמן שיש רשות למשחית להשחית נאמר בו (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו', ובאותו זמן (בראשית יח) והיה כצדיק כרשע, ומפני זה יש לו לאיש בזמן ההוא להטמן ולהסתתר שלא יהיה נמצא ביניהם, כי בזמן ההוא יש נספה בלא משפט, ובמה יסתתר האיש מאותן הדיהים והמקטרגים שלא ישלטו עליו, בתשובה, זהו שכתוב יושב בסתר עליון, זו האם העליונה שהיא סתרה להעליון ממנה, זה חכמה שאינו מושג, אלא בכינה. (תיקוני זוהר תיקון סב)

המות שמתהלך ביניהם וסובב אותם, כיון שראה לו נכנס לתיבה ונסתר בתוכה, זהו שכתוב ערום ראה רעה ונסתר, ראה רעה, זה מלאך המות ונסתר מפניו, זהו שכתוב מפני מי המבול^{ע"א} רבי יוסי אמר ערום ראה רעה ונסתר, ויסתר כתוב^{ע"ב} זה מוסב על מה שאמרו שבזמן שמיתה שורה בעולם אדם החכם יסתר עצמו, לא יעמד בחוץ ולא יתראה לפני המשחית, לפי שכיון שניתנה לו רשות ישחית לכל אותן שיהיו נמצאים לפניו ויעברו לפניו בהתגלות, וסוף המקרא ופתאים עברו ונענשו, עברו לפניו והתראו לפניו ונענשו. (א-טט.)

הנוך נתעלה עד לשר הפנים

הנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, פתח רבי נהוראי ואמר, כתוב ויתהלך הנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותם אלהים, הקדוש ברוך הוא העלהו מתוך עולם הזה של האנשים, ונתעלה הנוך זעיר עד שנעשה ממנו מה שנעשה, והוא שוכן במקומו

נח נכנס למבול כשראה מלאך המות

ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו, רבי חייא אמר מקרא זה נאמר על נח, שנכנס לתיבה ונתר בה בזמן שהמים דחקו לו, והרי אמרו שטרם שנכנס לתיבה ראה לו למלאך

זיו הזהר

מי המבול היינו הך ראשי תיבות של מלאך המות.
עב. רצונו לומר שמלבד הדרשה על לשעבר הרי זה אזהרה ועצה טובה תמידית.

ע"א. מפני מי המבול, יתור לשון הוא, שהיה לו לומר מפני המבול או מפני המים, ודורש התיבה לרבות מפני מלאך המות, או אפשר לומר המכוון בדרך רמז, כי הראשי תיבות

בְּרָשִׁים יִמְשׁוּל וְעֶבֶד לָוֶה לְאִישׁ מִלָּוֶה: 11 זֹרַע עֹלָה (יִקְצֹר)
 יִקְצֹר אֶזְרָא וְשִׁבְטֵי עֲבָרְתוֹ יִכְלֶה: 12 טוֹב עֵינָן הוּא יִבְרַךְ כִּי
 נָתַן מִלְּזִמּוֹ לְדָל: 13 גָּרֵשׁ לֵךְ וַיֵּצֵא מִדּוֹן וַיִּשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן: 14
 אֶהָב (טָהוֹר) טָהָר לֵב זֶן שִׁפְתָיו רַעְהוּ מִלָּה: 15 עֵינֵי יְהוָה
 נִצְרוּ דַעַת וַיִּסְכֹּף הַדְּבָרִי בַגֹּד: 16 אָמַר עֲצֹל אֲרִי בְּזוּזָן בְּתוֹךְ
 רוֹזְבוֹת אֲרָצוֹן: 17 שׁוֹזָה עֲמָקָה פִּי זְרוֹת זְעוֹם יְהוָה (יִפּוֹל)
 יִפּוֹל שָׁם: 18 אֲנִלֶּת קִשׁוּרָה בְּלֵב נֶעַר שִׁבְטֵי מוֹסֵר יִרְזִיקָהּ
 מִמֶּנּוּ: 19 עֵשֶׂק דָּל לְהַרְבוֹת לוֹ נָתַן לְעֵשִׂיר אֶךְ לְמוֹזְסוֹר: 20
 הֵט אֲזָנָה וְשָׁמַע הַדְּבָרִי זֹכָמִים וְלִבָּה תְּשִׁית לְדַעְתִּי: 21 כִּי
 נָעִים כִּי תִשְׁמָרֵם בְּבִטְנָה יִכְנֹו יִזְדָּרוּ עַל שִׁפְתֵיךָ: 22 לְהִיֹּת
 בִּיהוָה מִבְּטוֹן הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אֶף אֶתָּה: 23 הֲלֹא כְּתַבְתִּי לָךְ
 (שְׁלֹשׁוֹם) שְׁלִישִׁים בְּמוֹעֵצַת וְדַעַת: 24 לְהוֹדִיעָה קִשְׁטֵי אֲמָרִי
 אֵמֶת לְהִשָּׁב אֲמָרִים אֵמֶת לְשִׁלּוּזִיָּה: 25 אֵל תִּגְזֹל דָּל כִּי
 דִּלְהוּא וְאֵל תִּדְכָּא עֵנִי בְּשַׁעַר: 26 כִּי יְהוָה יִרִיב רִיבֵם וְקָבַעַ
 אֶת קַבְעֵיהֶם נְפֹשׁ: 27 אֵל תִּתְרַע אֶת בַּעַל אֶף וְאֶת אִישׁ
 זִמּוֹת לֹא תָבוֹא: 28 פֶּן תִּאֲלַף (אֲרוֹזְתוֹ) אֲרוֹזְתִּי וְלִקְזוֹת מוֹקֵשׁ
 לְנַפְשִׁי: 29 אֵל תִּהְיֶי בְּתַקְעֵי כֶף בְּעַרְבִים מִשְׁאֹת: 30 אִם אֵין
 לָךְ לְשֹׁלֵם לָמָּה יִקְזוּ מִשְׁכָּבְךָ מִתְּזוֹתֵיךָ: 31 אֵל תִּסַּגְּ גָּבוֹל
 עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֵיךָ: 32 זִזִּיתִי אִישׁ מִהִיר בְּמִלְאֲכַתוֹ לִפְנֵי
 מְלָכִים יִתְיַצֵּב בַּל יִתְיַצֵּב לִפְנֵי זֹשְׁכִים:

זֶהֱרֵ שִׁיר הַשִּׁירִים

אותו הקדוש ברוך הוא מן התחתונים,
 והנחיהו לשבת למעלה, על פי דרכו, לפי
 דרכו שלמטה, גם כי יזקין, שכתוב נער
 הייתי גם זקנתי, ולמדנו שמקרא זה שר
 העולם אמרו, וכלך גם כי יזקין לא יסור
 ממנה, אל יסיר מדרך ההוא, בשביל
 שירצה להמשך (לפי שיתמשך) למטה.
 (זוהר חדש מדרש רות)

כראוי וזהו מטטרון הגדול והתקיף
 שר הפנים, וממנו מזדעזעין עליונים
 ותחתונים והשרים ושמשים העליונים,
 הקרובים אליו למשול ולהוציא ממנו
 כח ועטרות קדושות, והוא נקרא נער..
 והממשלה שלו היא בשני צדדים,
 נאחות למטה ונאחות למעלה^{ע"ל} זהו
 שכתוב חנוך לנער, זהו מטטרון שמשך

זִיו הַזֶּהָר

העליונים, וכן בכח השכינה מוריד השפע
 לעולם הזה, וזהו הסוד של שמי בקרבו
 (שמות כג) והמבין יבין.

עג. פירוש, כיון שהשכינה הקדושה
 מתלבשת בו הוא בכח השכינה מעלה
 מעשים הטובים מעולם הזה לעולמות

משלי פרק-כג

א כי תשב ללחזום את מושל בין תבין את אשר לפניה:
 ב ושמת שפין בלעה אם בעל נפש אתה: ג אל תתאו
 למטעמותיו והוא לחזם כזבים: ד אל תיגע להעשיר מבינתך
 זודל: ה (התעוף) התעוף עיניה בו ואיננו כי עשה יעשה לו
 כנפים כנשר (ועוף) יעוף השמים: ו אל תלחזם את לחזם רע
 עין ואל (תתאו) תתאיו למטעמותיו: ז כי כמו שער בנפשו
 כן הוא אכל ושתה יאמר לך ולבו כל עמך: ח פתה אכלת
 תקיאנה ושונת הבריה הנעימים: ט באזני כסיל אל תדבר כי
 יבוז לשכל מקלה: י אל תסג גבול עולם ובשדי יתומים אל
 תבא: יא כי גאלם זוזק הוא יריב את ריבם אתה: יב הביאה
 למוסר לבך ואונה לאמרי דעת: יג אל תמנע מנער מוסר כי
 תכנו בשבט לא ימות: יד אתה בשבט תכנו ונפשו משאול
 תציל: טו בני אם זכם לבך ישמוז לבי גם אני: טז ותעלונה
 כליותי בדבר שפתיה מישרים: יז אל יקנא לבך בזטאים כי
 אם ביראת יהוה כל היום: יח כי אם יש אזורית ותקוטה לא
 תפרת: יט שמע אתה בני וזכם ואשר בדרך לבך: כ אל תהי
 בסבאי יין בזללי בשר למו: כא כי סבא וזולל יורש וקרעים
 תלביש גומה: כב שמע לאביה זה ילדה ואל תבוז כי זקנה
 אמה: כג אמת קנה ואל תמכר זכמה ומוסר ובינה: כד (גול)
 גיל (יגול) יגיל אבי צדיק (יולד) ויולד זכם (וישמוז) ישמוז
 בו: כה ישמוז אביה ואמה ותגל יולדתה: כו תנה בני לבך לי
 ועיניה דרכי (תרצנה) תשרנה: כז כי שוונה עמקה זונה ובאר
 צרה זכריה: כח אף היא פזותה תארב ובוגדים באדם תוסף:
 כט למי אוי למי אבוי למי (מדונים) מדונים למי שיוז למי
 פצעים זזנם למי זככלות עינים: ל למאזורים על היין לבאים
 לחקר ממסר: לא אל תרא יין כי יתאדם פי יתן (בכיס) בכוס
 עינו יתהלך במישרים: לב אזוריתו כנזש ישר וכצפעני יפרש:
 לג עיניה יראו זרות ולבך ידבר תהפכות: לד והיית כשכב
 בלב ים וכשכב בראש זזבל: לה הכוני כל זולתי הלמוני
 כל ידעתי בתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד:

א אל תקנא באנשי רעה ואל (תתאו) תתאיו להיות אתם:
 ב כי שד יהנה לבם ועמל שפתיהם תדברנה: ג בזוכמה
 יבנה בית ובתבונה יתכונן: ד ובדעת זדרים ימלאו כל הון
 יקר ונעים: ה גבר זכם בעוז ואיש דעת מאמן כוז: ו כי
 בתזבלות תעשה לך מלזומה ותשועה ברב יועץ: ז ראמות
 לאויל זוכמות בשער לא יפתחו פיהו: ח מוזשב להרע לו
 בעל מזומות יקרואו: ט זמת אוקלת זופאת ותועבת לאדם לץ:
 י התרפית ביום צרה צר כזוכה: יא הצל לקוזים למות ומטים
 להרג אם תזשוך: יב כי תאמר הן לא ידענו זה הלא תכן
 לבות הוא יבין ונצר נפשה הוא ידע והשיב לאדם כפעלו:
 יג אכל בני דבש כי טוב ונפת מתוק על זוכה: יד כן דעה
 זוכמה לנפשה אם מצאת ויש אזורית ותקוטה לא תפרת: טו
 אל תארב רשע לנה צדיק אל תשחד רבצו: טז כי שבע
 יפול צדיק וקם ורשעים יפשלו ברעה: יז בנפל (אויבך)
 אויבה אל תשמחו ובפשלו אל יגל לבך: יח פן יראה יהוה
 ורע בעיניו והשיב מעליו אפו: יט אל תתזור במרעים אל
 תקנא ברשעים: כ כי לא תהיה אזורית לרע גר רשעים
 ידעה: כא ירא את יהוה בני ומלך עם שונים אל תתערב:
 כב כי פתאם יקום אידם ופיד שניהם מי יודע: כג גם
 אלה לזוכמים הכר פנים במשפט כל טוב: כד אמר לרשע
 צדיק אתה יקבהו עמים יזעמוהו לאמים: כה ולמוכזזים ינעם
 ועליהם תבוא ברפת טוב: כו שפתים ישק משיב דברים
 נכזזים: כז הכן בזוין מלאכתך ועתדה בשדה לך אזור ובנית
 ביתך: כח אל תהי עד זוזם ברעה והפתית בשפתיך: כט אל
 תאמר פאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו: ל
 על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם זוסר לב: לא והנה
 עלה כלו קמשנים כסו פניו זורלים וגרר אבניו נהרסה: לב
 ואזוזה אנכי אשית לבי ראיתי לקוזתי מוסר: לג מעט שנות
 מעט תנזמות מעט זזפק ידים לשכב: לד ובא מתהלך רישה
 ובזוסרף פאיש מגן:

משלי פרק-כה

א גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי זוזקיה מלך יהודה: ב כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים זוקר דבר: ג שמים לרום וארץ לעמק וכל מלכים אין זוקר: ד הגו סיגים מוסף ויצא לצרף כלי: ה הגו רשע לפני מלך ויכון בצדק כסאו: ו אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדלים אל תעמוד: ז כי טוב אמר לך עלה הגה מהשפילה לפני גדיב אשר ראוי עיניו: ח אל תצא לרב מחר פן מה תעשה באזוריתה בהכלים אתה רעה: ט ריבה ריב את רעה וסוד אזור אל תגל: י פן יזסדה שמע ודבתה לא תשוב: יא תפוזי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אפניו: יב גם זהב וזלי כתר מוכיוז זכם על און שמעת: יג כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשלזיו ונפש אדניו ישיב: יד נשיאים ורוז וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: טו בארץ אפים יפתה קצין ולשון רפה תשבר גרם: טז דבש מצאת אכל דיה פן תשבענו והקאתו: יז הקר רגלה מבית רעה פן ישבעה ושנאה: יח מפיץ וזרב וזין שנון איש ענה ברעהו עד שקר: יט שן רעה ורגל מועדת מבטוח בוגד ביום צרה: כ מועדה בגד ביום קרה זומין על נתר ושר בשרים על לב רע: כא אם רעב שנאה האכלהו לזום ואם צמא השקהו מים: כב כי גזלים אתה זותה על ראשו ויהנה ישלם לך: כג רוז צפון תזולל גשם ופנים נועמים לשון סתר: כד טוב שבת על פנת גג מאשת (מדונים) מדננים ובית זוקר: כה מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרוזק: כו מעין נרפש ומקור משוזת צדיק מט לפני רשע: כז אכל דבש הרבות לא טוב וזוקר כבדם כבוד: כח עיר פרוצה אין זומה איש אשר אין מעצר לרוזו:

א כשֶׁלֶג בְּקִיץ וְכַמְטָר בְּקֶצֶר כֵּן לֹא נֶאֱוָה לְכַסִּיל כְּבוֹד:
 ב בַּצְּפוּר לְגוֹד כְּדָרוֹר לְעוֹף כֵּן קִלְקֶלֶת זֹזָם (לֹא) לוֹ תֵבֵא: ג
 ד שׁוֹט לָסוּס מִתַּגַּג לְזוּמֹר וְשִׁבֵט לְגֹו כְּסִילִים: ד אֵל תַּעֲזֵן כְּסִיל
 ה כְּאֹלְתָו פֶּן תִּשְׁנֶה לוֹ גַם אֶתָּה: ה עֲנֵה כְּסִיל כְּאֹלְתָו פֶּן יִהְיֶה
 ו זֹכֶם בְּעֵינָיו: ו מִקְצֵה רִגְלָיִם זֹמֵס שְׂתֵה שְׁלֹזֵן הַבָּרִים בְּיַד
 ח כְּסִיל: ז דְּלִיו שִׁקִּים מִפְּסוֹז וּמִשָּׁל בְּפִי כְּסִילִים: ח כְּצָרוֹר אֶבֶן
 ט בְּמַרְגָּמָה כֵּן נוֹתֵן לְכַסִּיל כְּבוֹד: ט זוּזוֹן עָלָה בְּיַד שְׂכּוֹר וּמִשָּׁל
 י בְּפִי כְּסִילִים: י רַב מוּזוּלֵל כֹּל וְשִׁכַר כְּסִיל וְשִׁכַר עֲבָרִים: יא
 יב כִּכְלָב שָׁב עַל קֵאוּ כְּסִיל שׁוֹנֵה בְּאֹלְתָו: יב רְאִיתָ אִישׁ זֹכֶם
 יג בְּעֵינָיו תִּקְוָה לְכַסִּיל מִמֶּנּוּ: יג אָמַר עֲצֵל שִׁזּוֹל בְּהֶרֶף אָרִי בֵּין
 יד הַרְזוּבוֹת: יד הַדְּלֶת תִּסּוּב עַל צִירָה וְעֲצֵל עַל מִטָּתוֹ: טו טָמֵן
 טז עֲצֵל יָדוֹ בַּצְּלוֹת גְּלָאָה לְהַשִּׁיבָהּ אֵל פִּיו: טז זֹכֶם עֲצֵל בְּעֵינָיו
 טז מִשְׁבַּעַה מִשִּׁיבֵי טַעַם: יז מוּזוּזִיק בְּאֹזְנֵי כָלֵב עֹבֵר מִתַּעֲבָר
 יח עַל רֵיב לֹא לוֹ: יח כְּמַתְלַהֲלֶה תִירָה זָקִים זֹזְצִים וּמּוֹת: יט
 יט כֵּן אִישׁ רַבָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מִשְׁזוּק אָנִי: כ בְּאֶפֶס
 כ עֲצִים תִּכְבֶּה אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתַּק מְדוּן: כא פְּזוֹם לְזֹזְלִים
 כב וְעֲצִים לֹאֵשׁ וְאִישׁ (מְדוּנִים) מְדִינִים לְזוֹרְזֹר רֵיב: כב דְּבָרִי
 כג נִרְגָּן כְּמַתְלַהֲבִים וְהֵם יָרְדוּ זֹדְרֵי בְטָן: כג כְּסָף סִיגִים מִצְּפֵה
 כד עַל זֹרֵשׁ שִׁפְתִים דִּלְקִים וְלֵב רָע: כד (בְּשִׁפְתוֹ) בְּשִׁפְתוֹ יִזְכַּר
 כה שׁוֹנֵא וּבִקְרָבוֹ יִשִּׁית מִרְבָּה: כה כִּי יוּזָן קוֹלוֹ אֵל תִּאֲמַן בּוֹ כִּי
 כו שִׁבַּע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ: כו תִּפְסֶה שִׁנְאָה בְּמִשְׁאֹן תִּגְלֶה רַעְתּוֹ
 כז בְּקֶהֱל: כז כִּרְהַ שְׁזוֹת בָּהּ יִפֹּל וְגִלְל אֶבֶן אֲלִיו תִּשׁוּב: כז לְשׁוֹן
 כח שִׁקָּר יִשְׁנֵא דָכָיו וּפֹה זֹלֶק יַעֲשֶׂה מְדוּזָה:

משלי פרק-כו

א אַל תַּתְּהַלֵּל בַּיּוֹם מוֹזֵר כִּי לֹא תִדְעַה מַה יִּלְד יוֹם: ב יִהְיֶה לְךָ
זָר וְלֹא פִיךָ זָכְרִי וְאֵל שְׁפֹתֶיךָ: ג כִּכְּד אֲבֹן וְנִטְל הַזּוּזֹל
וְכַעַס אֹיִל כִּכְד מִשְׁנֵיהֶם: ד אֲכֹזְרִיּוֹת זֹמָה וְשִׁטָּף אָף וּמִי
יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְיָהּ: ה טוֹבָה תּוֹכֹחַת מִגְּלָה מֵאַהֲבָה מִסְתַּרְתּוֹ:
ו נְאֻמִּים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנִעְתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא: ז נֶפֶשׁ שְׂבֻעָה
תִּבּוֹס נֶפֶת וְנֶפֶשׁ רַעֲבָה כָּל מֵר מִתּוֹק: ח כְּצֹפֹר נִוְדָדַת מִן
קִנְיָה כִּן אִישׁ נִוְדָד בְּמִקְוֹמוֹ: ט שִׁמּוֹן וְקִטְרֵת יִשְׁמֹז לֵב וּמִתְקָה
רַעְהוּ מִעֲצַת נֶפֶשׁ: י רַעַף (וִרְעָה) וְרַע אֲבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב וּבֵית
אֲזוּיָה אֵל תִּבּוֹא בַּיּוֹם אֵיךָ טוֹב שְׂכָן קָרוֹב מֵאֲזוֹ רְזוּזֹק: יא
זֹכֵם בְּנֵי וְשִׁמּוֹן לִבִּי וְאַשְׁיִבָה זֹרְפֵי דְבָר: יב עָרוֹם רָאָה רַעַה
נִסְתַּר פְּתָאִים עָבְרוּ נַעֲנְשׂוּ: יג קִזּוּ בִגְדוּ כִי עָרֵב זָר וּבְעַד
זָכְרִיָּה זֹבְלָהּ: יד מִבְּרַף רַעְהוּ בְּקוֹל גְּדוֹל בְּבִקֵּר הַשְּׂכִיִּם
קִלְלָה תִזְוָשֵׁב לוֹ: טו דִּלְךָ טוֹרֵד בַּיּוֹם סִגְרִיר וְאַשְׁת (בַּדּוֹנִים)
מַדְיָנִים נִשְׁתַּנְּהוּ: טז עֲפֹנִיָּה צָפֹן רוּזוּ וְשִׁמּוֹן יְמִינוֹ יִקְרָא: יז בְּרוֹל
בְּבִרוֹל יִזוּד וְאִישׁ יִזוּד פְּנֵי רַעְהוּ: יח נִצֵּר תִאֲנָה יֵאֱכַל פְּרִיָּה
וְשִׁמֵּר אֲדָנָיו יִכְבֹּד: יט כַּמִּים הַפְּנִים לִפְנִים כִּן לֵב הָאָדָם
לְאָדָם: כ שְׂאוֹל (וְאַבְדָּה) וְאַבְדּוּ לֹא תִשְׁבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם
לֹא תִשְׁבַּעְנָה: כא מִצָּרָף לִפְסָף וְכוֹר לְזָהָב וְאִישׁ לִפִּי מִהֲלָלוֹ:
כב אִם תִּכְתוֹשׂ אֶת הָאֹיִל בְּמִכְתֵּשׁ בְּתוֹף הַרְיֹפּוֹת בְּעֵלֵי
לֹא תִסּוֹר מִעֲלָיו אִוְלָתוֹ: כג יָדַע תִּדְעַה פְּנֵי עֲאָהָה שִׁית לְבָךָ
לְעֲדָרִים: כד כִּי לֹא לְעוֹלָם זֹסֵן וְאִם גִּזֵּר לְדוֹר (דוֹר) וְדוֹר:
כה גְּלָה זֹזִיר וְנִרְאָה דְּשֵׂא וְנִאֲסָפוּ עֲשֻׁבוֹת הָרִים: כו כִּבְשִׁים
לְלִבוֹשֶׁף וּמוֹזִיר שְׂדֵה עֲתוּדִים: כז וְדִי זֹלָב עֵינִים לְלִזְזוּמָה
לְלִזּוֹם בֵּיתָךְ וּזְזִים לְנִעְרוֹתֶיךָ:

א נָסוּ וְאִין רִדְף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כַּכְּפִיר יִבְטָחוּ: ב בְּפִשֶׁע אֶרֶץ
 רַבִּים שְׂרִיף וּבְאָדָם מִבֵּין יַדַּע בֶּן יֶאֱרִיךְ: ג גָּבַר רָשָׁע וְעָשָׂה
 דְּלִים מְטָר סוּזַף וְאִין לָזוּם: ד עֲזָבִי תוֹרָה יִהְלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי
 תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָּם: ה אֲנִשֵּׁי רַע לֹא יִבְיֵנוּ מִשְׁפָּט וּמִבְּקֵשֵׁי יְהוָה
 יִבְיֵנוּ כָל: ו טוֹב רָשָׁע הוֹלֵךְ בְּתֵמוּ מֵעֶקֶשׁ הָרֶכֶסִים וְהוּא עֹשִׂיר:
 ז נוֹצֵר תוֹרָה בֶּן מִבֵּין וְרַעַה זוֹלְלִים וְכָלִים אָבִיו: ח מִרְבֵּה
 הוֹנֵו בְּנִשְׁף (וּבִתְרַבִּית) וְתִרְבִּית לְזוּזֵן דְּלִים יִקְבְּצֵנוּ: ט מִסִּיר
 אָזְנוּ מִשְׁמַע תוֹרָה גַּם תִּפְלְתוּ תוֹעֵבָה: י מִשְׁנֵה יִשְׂרָיִם בְּדָרֵךְ
 רַע בְּשׁוּזוֹתוֹ הוּא יִפּוֹל וְתַמְיָמִים יִנְזוּלוּ טוֹב: יא זָכָם בְּעֵינָיו
 אִישׁ עֹשִׂיר וְדָל מִבֵּין יִזְקֶנּוּ: יב בְּעַלֵּן צַדִּיקִים רַבָּה תִּפְאָרֶת
 וּבָקוּם רָשָׁעִים יִזְפֹּשׂ אָדָם: יג מִכֶּסֶה פִּשְׁעָיו לֹא יִצְלִיחַ וּמוֹדָה
 וְעֹזֵב יִרְזוּם: יד אֲשֶׁרֵי אָדָם מִפּוֹדֵד תְּמִיד וּמִקִּשָׁה לָבוּ יִפּוֹל
 בְּרַעַה: טו אֲרִי נָהֵם וְדָב שׁוֹקֵק מִשַּׁל רָשָׁע עַל עַם דָּל: (טז)
 נְגִיד זֹסֵר תְּבוּנוֹת וְרַב מֵעֲשָׂקוֹת (שִׁנְאִי) שֵׁנָא בָּצַע יֶאֱרִיךְ
 יָמִים: יז אָדָם עֹשֶׂה בְּדָם נִפְשׁ עַד בּוֹר יָנוֹס אֶל יִתְמָכוּ בּוֹ:
 יח הוֹלֵךְ תְּמִים יִנְשֵׁעַ וְנִעְקֵשׁ הָרֶכֶסִים יִפּוֹל בְּאַזּוֹת: יט עַבְד
 אֲדָמוֹתוֹ יִשְׁבַּע לָזוּם וּמִרְדֵּף רִקִּים יִשְׁבַּע רִישׁ: כ אִישׁ אֲמוֹנוֹת
 רַב בְּרִכּוֹת וְאִין לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה: כא הִכָּר פָּנִים לֹא טוֹב
 וְעַל פֶּת לָזוּם יִפְשַׁע גָּבַר: כב נִבְהַל לַהוֹן אִישׁ רַע עֵין וְלֹא
 יַדַּע כִּי זֹסֵר יִבְאֵנוּ: כג מוֹכִיז אָדָם אֲזִירֵי זֶן יִמְעָא מִמוֹזְכִּיק
 לְשׁוֹן: כד גּוֹל אָבִיו וְאָמוֹ וְאָמַר אִין פִּשֶׁע זָכָר הוּא לְאִישׁ
 מִשְׁזוּזִית: כה רָזוּב נִפְשׁ יִנְרָה מְדוֹן וּבוֹטָחוֹ עַל יְהוָה יִדְשָׁן: כו
 בּוֹטָחוֹ בְּלָבוּ הוּא כְּסִיל וְהוֹלֵךְ בְּזוֹכְמָה הוּא יִמְלֹט: כז נוֹתֵן
 לְרָשָׁע אִין מוֹזְסוֹר וּמַעֲלִים עֵינָיו רַב מֵאֲרוֹת: כח בָּקוּם רָשָׁעִים
 יִסְתַּר אָדָם וּבְאֲבָדָם יִרְבוּ צַדִּיקִים:

משלי פרק-כט

א איש תוכחות מקשה ערף פתע ישבר ואין מרפא: ב ברבות צדיקים ישמוז העם ובמשל רשע יאנוז עם: ג איש אהב זוכמה ישמוז אביו ורעה זונות יאבד הון: ד מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה: ה גבר מזוליק על רעהו רשת פורש על פעמיו: ו בפשע איש רע מוקש וצדיק ירון ושמוז: ז ידע צדיק דין דלים רשע לא יבין דעת: ח אנשי לצון יפיוזו קריה וזכמים ישיבו אף: ט איש זכם נשפט את איש אויל ורגז ושזוק ואין נזות: י אנשי דמים ישנאו תם וישרים יבקשו נפשו: יא כל רוזו יוציא כסיל וזכם באזור ישבזנה: יב משל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים: יג רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם יהנה: יד מלך שופט באמת דלים כסאו לעד יכון: טו שפט ותוכחות יתן זוכמה ונער משלזו מביש אמו: טז ברבות רשעים ירבה פשע וצדיקים במפלתם יראו: יז יסר בנה ויניזוה ויתן מעדנים לנפשה: יח באין זוזון יפרע עם ושמר תורה אשרהו: יט בדברים לא יסר עבד כי יבין ואין מענה: כ זוזית איש אן בדבריו תקנה לכסיל ממונו: כא מפנק מנער עבדו ואזוריתו יהיה מנון: כב איש אף יגרה מדון ובעל זומה רב פשע: כג גאות אדם תשפילנו ושפל רוזו יתמר כבוד: כד זולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא גיד: כה זורחת אדם יתן מוקש ובוטזו ביהנה ישגב: כו רבים מבקשים פני מושל ומיהנה משפט איש: כז תועבת צדיקים איש עול ותועבת רשע ישר דרף:

א דְּבָרֵי אֲגוּר בֶּן יִקָּה הַמַּשָּׂא נָאֵם הַגִּבֹּר לְאִיתִיאל לְאִיתִיאל
 וְאָכַל: ב כִּי בָעַר אֲנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינֵת אָדָם לִי: ג וְלֹא לְמוֹדֵתִי
 זֹכְמָה וְדַעַת קְדָשִׁים אֲדַע: ד מִי עָלָה שְׂבִימִם וַיֵּרֶד מִי אֶסֶף
 רוּז וּבִזְפָּנָיו מִי צָרַר מִיָּם בְּשִׁמְלָה מִי הִקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ מִה
 שָׂמוּ וּמִה שָׂם בְּנֹו כִי תִדַּע: ה כָּל אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה מִעֵץ הוּא
 לְחֹסִים בּוֹ: ו אֵל תוֹסֵף עַל דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיזוּ בָךְ וְנִכְזְבֹּתָ: ז שְׂתִים
 שְׂאֵלֹתֵי מֵאֲתָךְ אֵל תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטָרִם אֲמוּת: ח שְׁוֹא וְדַבֵּר כָּזָב
 הַרְזוֹק מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֵשֶׂר אֵל תֵּתֵן לִי הַטְּרִיפֵנִי לְחֹם זֹקִי: ט פֶּן
 אֲשַׁבַּע וְכֹזֵשֶׁתִי וְאִמְרַתִּי מִי יִהְיֶה וּפֶן אֲרֹשׁ וְגַנְבֹּתִי וְתַפְשֹׁתִי שֵׁם
 אֱלֹהֵי: י אֵל תִּלְעֵץ עֶבֶד אֵל (אֲדָנוּ) אֲדָנוּ פֶּן יִקְלָךְ וְאֲשַׁבֹּתָ:
 יא דוֹר אָבִיו יִקְלָל וְאֵת אָבוֹ לֹא יִבְרָךְ: יב דוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו
 וּמִצְאָתוֹ לֹא רוּזֵץ: יג דוֹר מִה רְבוּ עֵינָיו וְעַפְעָפוּ יוֹשְׁאוֹ: יד דוֹר
 זֹרְבוֹת שֵׁנָיו וּמֵאֲכָלוֹת מִתְלַעְתְּוֹ לֵאכֹל עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֲבִיוֹנִים
 מֵאֲדָם: טו לְעֹלוֹקָה שְׁתֵּי בְּנוֹת הַבַּיִת שְׁלוֹשׁ הַגֵּה לֹא תִשְׁבַּעְנָה
 אַרְבַּע לֹא אָמְרוּ הוּן: טז שְׁאוּל וְעֵצֶר רוּזִם אֶרֶץ לֹא שְׁבַעָה
 מִיָּם וְאִשׁ לֹא אִמְרָה הוּן: יז עֵץ תִּלְעַג לֵאב וְתִבּוֹן לִיקָהֵת אִם
 יִקְרוּהָ עֲרִבֵי גֹזֵל וַיֵּאכְלוּהָ בְּנֵי זָשֶׁר: יח שְׁלֹשָׁה הַבָּהּ נִפְלְאוּ
 מִמֶּנִּי (וְאַרְבַּע) וְאַרְבַּעָה לֹא יִדְעֹתִים: יט דָּרָךְ הַנָּשֶׁר בְּשִׂבְמִים
 דָּרָךְ נֹזֵשׁ עָלָי צוֹר דָּרָךְ אֲנִיָּה בָּלֵב יָם וְדָרָךְ גִּבֹּר בְּעֹלְבָה: כ
 פֶּן דָּרָךְ אֲשֶׁה מִנְּאֻפֵּת אֲכָלָה וּבְמוֹתָהּ פִּיָּה וְאִמְרָה לֹא פִעֲלֹתִי
 אָנוּן: כא תַּזוּת שְׁלוֹשׁ רֵגְזָה אֶרֶץ וְתַזוּת אַרְבַּע לֹא תוֹכֵל שְׂאֵת:
 כב תַּזוּת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגָבֵל כִּי יִשְׁבַּע לְחֹם: כג תַּזוּת שְׁנֹאָה
 כִּי תִבְעַל וְשִׁפּוּזָה כִּי תִירֵשׁ גְּבֵרֶתָהּ: כד אַרְבַּעָה הֵם קִטְנֵי אֶרֶץ
 וְהַבָּהּ זֹכְמִים מוֹזְכְּמִים: כה הַגְּבֹמִים עִם לֹא עָז וַיִּכְיֶנוּ בְּקִיץ
 לְחֹזְמִים: כו שְׁפָנִים עִם לֹא עֲצוּם וַיִּשְׁיִמוּ בְּסֹלַע בֵּיתָם: כז מֶלֶךְ
 אֵין לְאַרְבַּעָה וַיֵּצֵא זֹעֵץ כָּלוּן: כח שְׂבִמִּית בְּיָדִים תִּתְפֹּשׂ וְהִיא
 בְּהִיכָלִי מֶלֶךְ: כט שְׁלֹשָׁה הַבָּהּ מִיִּטְבִּי צֶעֶד וְאַרְבַּעָה מִיִּטְבִּי
 לָקַת: ל לִישׁ גִּבֹּר בְּבַהֲמָה וְלֹא יָשׁוּב מִפְּנֵי כָל: לא זְרוּר מִתַּנְּנִים
 או תִּישׁ וּמֶלֶךְ אֲלֵקוּם עֲמוּן: לב אִם גָּבֵלֹת בְּהַתְנַשָּׂא וְאִם זְמוּת
 יָד לָפָה: לג כִּי מִיץ זֹלָב יוֹצִיא זֹמְאָה וּמִיץ אֶף יוֹצִיא דָם וּמִיץ
 אֶפְסִים יוֹצִיא רִיב:

שלי פרק-לא

א דברי למואל מלך מושא אשר יסרתו אמו: ב מה ברי ומה
בר בטני ומה בר גדרי: ג אל תתן לנשים זולתך ודרכיך
למוזות מלכין: ד אל למלכים למואל אל למלכים שתו יין
ולרוזנים (או) אי שכר: ה פן ישתה וישכח מוזקק וישנה דין
כל בני עמי: ו תנו שכר לאובד ויין למרי נפש: ז ישתה וישכח
רישו ועמלו לא יזכר עוד: ח פתח פיה לאלם אל דין כל בני
זולתך: ט פתח פיה שפט צדק ודין עמי ואביון: י אשת זולמי
ימצא ורוזק מפנינים מכרה: יא בטוח בה לב בעלה ושלל לא
יזסר: יב גמלתהו טוב ולא רע כל ימי זמייה: יג דרשה צמר
ופשתים ותעש בזופן כפיה: יד היתה פאניות סוזר ממרוזק
תביא לזומה: טו ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וזק
לנערתי: טז זממה שרה ותקוזהו מפרי כפיה (נטע) נטעה
כרם: יז זגרה בעוז מתניה ותאמין זרעותיה: יח טעמה כי טוב
סוזרה לא יכבה (בליל) בלילה גרה: יט ידיה שלחה בפישור
וכפיה תמכו פלך: כ כפה פרשה לעמי וידיה שלחה לאביון:
כא לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבש שנים: כב
מרבדים עשתה לה שש וארגמן לבושה: כג נודע בשערים
בעלה בשבתו עם זקני ארץ: כד סדין עשתה ותמכר וזגור
נתנה לפנעמי: כה עז והדר לבושה ותשזק ליום אזורן: כו
פיה פתחה בזוכמה ותורת זוסד על לשונה: כז צופיה הליכות
ביתה ולזום עצלות לא תאכל: כח קמו בניה ויאשרה בעלה
ויהללה: כט רבות בנות עשו זולמי ואת עלית על כלנה: ל
שקר הזון והכל היפי אשה יראת יהוה היא תתהלל: לא תנו
לה מפרי ידיה ויהללה בשערים מעשיה:

